

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 1 - januari-februari 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://brugge.familiekunde-vlaanderen.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

GELUKKIG NIEUWJAAR !

In dit nummer

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025	1
EDDY DUBRUQUÉ VERLAAT HET BESTUUR	2
PROBLEEM: BANKUITTREKSELS VOORTAAN ZONDER ADRES	2
OPENBAARHEID VAN OVERLIJDENSAKTEN GEWIJZIGD	3
LEZING: DUIZEND JAAR BEVALLEN IN BRUGGE	3
BRUGSE STAM IN 2025 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR	3
LINKS NAAR NUTTIGE WEBSITES	4
SCHENKING VAN 4.000 BIDPRENTJES	4
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN: VIER KINDEREN SAMEN GEDOOPT	5
VRAAG EN ANTWOORD: NIEUWE VRAGEN	7
VRAAG EN ANTWOORD: MIJN VOOROUDERS IN VIVENKAPELLE (2)	8
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	9
FAMILIENIEUWS	9
HUWELIJKSDISPENSATIES (1/2)	10
EEN JONGEN, EEN MEISJE, OF EEN TWEELING ?	
GROVE FOUT IN DE BURGERLIJKE STAND	11

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025

Oproep aan de 45 nog 'achtergebleven' leden om de bijdrage voor 2025 voor onze genealogische vereniging *Familiekunde Vlaanderen v.z.w.* te willen storten.

Uw lidgeld dient voor onze tijdschriften en voor onze algemene werking, tot uw dienst. Als lid kunt u terecht in alle FV-afdelingen. U ontvangt Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en Brugse Stam (digitaal tijdschrift) en krijgt korting op alle publicaties, cursussen en voordrachten.

Uw bijdrage is €40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **"Lidgeld 2025 afdeling Brugge + uw postadres + uw mailadres"** (vergeet deze adressen niet).

Brugse Stam met steun van:

EDDY DUBRUQUÉ VERLAAT HET BESTUUR ALS SECRETARIS, IT-COÖRDINATOR EN BIBLIOTHECARIS

Het Bestuur van FV Brugge

Op 8 maart 1967 werd onze vereniging opgericht onder de naam VVF (Vereniging Voor Familiekunde) Brugge. Deze feitelijke vereniging werd op 3 juni 2013 omgevormd tot een v.z.w. *Familiekunde Vlaanderen regio Brugge* (**FV-Brugge**). Tijdens dit bijna 58-jarig bestaan waren of zijn er in totaal 31 bestuursleden actief (geweest) **[**[1]**]**.

Een grote bestuurswissel vond plaats op 1 oktober 1998. Vier nieuwe bestuurders werden aangeduid: **Jan Tanghe** (+2023), **Marcel Dhoore** (actief tot 2008), **Jo Patteeuw** (huidig voorzitter) en **Eddy Dubruqué** (ontslagnemend). Na 26 jaar dienst, kondigde Eddy enkele maanden geleden zijn ontslag aan als bestuurslid, met ingang van 1 januari 2025.

Eddy was al die jaren ons boegbeeld van de informatisering, onze stuurman in de woelige periode waarin onze hobby transformeerde van papier en microfilms, naar databases, digitale publicaties en wereldwijde beschikbaarheid van gegevens via het internet. Hij was tevens onze bibliothecaris en sinds 2017 ook nog onze trouwe secretaris.
Langs deze weg willen wij ons ontzag verwoorden voor zijn onnoemelijk grote inzet voor FV-Brugge en voor zoveel kennis die hij (samen met zijn echtgenote Yvette Kemel) opgebouwd heeft.

Deze tekst mag in geen geval de impressie geven van een soort in memoriam … integendeel!! Eddy zal voortaan zijn inzet als vrijwilliger bij het Stadsarchief van Brugge upgraden. Dit werk blijft in onze branche. We houden dus nauw contact en met zijn grondige kennis van de Brugse Geschiedenis blijft hij beschikbaar voor ons en voor onze leden.

Als **secretaris** wordt Eddy opgevolgd door **Jean-Marie Bulthé**, die ook lid blijft van de redactieraad van Brugse Stam.
Als **IT-coördinator** wordt hij opgevolgd door **Hervé Ceulenaere** die ook webmaster blijft, en door **Johan Salomons** die ook coördinator blijft van het Rouwbrievenproject.
Als **bibliothecaris** wordt de opvolging nog verwacht.
Na de volgende Algemene Vergadering van maart 2025, zullen we in Brugse Stam het volledig Bestuursorgaan nog eens aan u voorstellen.

PROBLEEM: BANKUITTREKSELS VOORTAAN ZONDER ADRES

Tot vorig jaar vermeldden de bankuittreksels het bedrag, de naam **en het adres** van de persoon die de storting uitvoerde. Onder het motto ***'Alles kan moeilijker'*** hebben de banken beslist om het adres niet meer mee te geven. De ingreep wordt toegeschreven aan de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming, ook GDPR), een **allesdoder** die meer en meer iedereen afzondert en die ook voortdurend het stamboomonderzoek bedreigt.

Belgische verenigingen die lidgelden ontvangen, weten vanaf nu niet meer waar hun leden wonen. Voor Familiekunde Vlaanderen betekent dit concreet dat we niet meer weten naar welk adres onze tijdschriften *Vlaamse Stam* en *Brugse Stam* moeten gestuurd worden.

Daarom vragen we aan onze leden om bij het storten van het lidgeld, voortaan adres en mailadres te willen vermelden in de 'mededeling'.

[1] Voor details, zie: Brugse Stam, 49 ste jaargang nr. 1 - januari-februari 2017, blz. 4

OPENBAARHEID VAN OVERLIJDENSAKTEN GEWIJZIGD

Op de valreep vernemen we dat er onverwacht - met ingang van 1 januari 2025 - een wijziging doorgevoerd wordt in de openbaarheidstermijn van overlijdensakten. Voor niet-afstammelingen was die termijn tot nu 50 jaar om een kopie te ontvangen. Die regeling is nu als volgt:

- Iedereen heeft recht op een **uittreksel** van een akte van overlijden
  (een uittreksel vermeldt geen afstamming noch burgerlijke staat, wel de geboortegegevens).
- Iedereen heeft recht op een **afschrift (kopie)** van een overlijdensakte van na 31 maart 2019
  (want vanaf die datum bevatten de overlijdensakten toch geen afstamming of partners meer).
- Een **afschrift (kopie)** van een oudere overlijdensakte wordt openbaar na 75 jaar (i.p.v. nu 50 j.).
- Afschriften of uittreksels van huwelijken en geboorten blijven respectievelijk op 75 en 100 jaar.

De tijd dat de genealogen - met een eenvoudige toestemming - in de gemeentehuizen alles konden opzoeken tot op de dag zelf, ligt amper een 5-tal jaar achter ons. Waarom nu opnieuw een verstrenging? Het adagio ***'Alles kan moeilijker'*** uit het vorig artikel lijkt navolging te krijgen bij de burgerlijke stand.

LEZING: DUIZEND JAAR BEVALLEN IN BRUGGE

door William De Groote

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: Maandag 24 februari 2025 om **19:30**.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, St-Kruis.
Toegang: Toegangsprijs leden € 2,00, niet-leden € 5,00.

Dr. William De Groote (°1946) was hoofd van de orthopedische afdeling in het Algemeen Ziekenhuis Sint-Jan in Brugge tot in 2011. In deze afdeling was hij gespecialiseerd in de heup-, enkel- en voetchirurgie.

Hij is medestichter en voorzitter van de werkgroep Montanus, die de studie van de medische geschiedenis in Brugge en West-Vlaanderen behartigt. Sinds 2010 is hij voorzitter van de vzw Heilig Bloed, die de jaarlijkse Heilig Bloedprocessie in Brugge inricht. De processie is door de UNESCO erkend als immaterieel cultureel werelderfgoed.

BRUGSE STAM IN 2025 OP PAPIER BIJ U THUIS = 15 EUR

Een papieren zwart-wit afdruk van Brugse Stam bij u thuis ontvangen via de post blijft mogelijk. Ook voor 2025 volstaat het om (een verlieslatende) €15 te storten op rekening BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge met vermelding 'Brugse Stam op papier' en uw adres.

Dit is de 'final call'. Het eerste nummer van 2025 sturen we u nog na.

LINKS NAAR NUTTIGE WEBSITES

Bronnenoverzicht van Histories
Histories is de koepel van Familiekunde en Heemkunde. Ze hebben een interessante website over het onderwerp 'Familiegeschiedenis'. Het belangrijkste onderdeel is de TAB 'Bronnen overzicht', met 70 historische bronnen die nuttig kunnen zijn om een familiegeschiedenis op te maken. Het wordt aanbevolen om ze eens te overlopen. Wie weet ontdek je nog iets nieuws.
https://www.familiegeschiedenis.be/nl/bronnen/overzicht/

Het doodsoorzakenregister "S.O.S. Antwerpen"
"S.O.S. (**S**ociale **O**ngelijkheid in **S**terfte) Antwerpen" is een burgerwetenschapsproject van de UGent en de UAntwerpen dat het doodsoorzakenregister van de stad Antwerpen (1820-1946) transcribeert en analyseert. Het registreren van doodsoorzaken werd in alle steden en gemeenten officieel verplicht vanaf 1851. Dat gebeurde op aangifteformulieren van overlijden of in doodsoorzakenregisters. Aangifteformulieren kunnen teruggevonden worden in rijks- of gemeentearchieven. Helaas zijn ze in de meeste gemeenten enkel fragmentarisch bewaard.
https://sosantwerpen.be/lijst-doodsoorzakenregisters/

Versteende Getuigenissen
Dit is een tool waarmee je op zoek kan gaan naar graven in de regio Midwest. Wil je terugvinden waar je overgroottante begraven ligt? In welk jaar de broer van je buurman nu ook al weer gestorven is? Of vraag je je af wat de symbolen op een oud erfgoedgraf betekenen?
Je kan zoeken naar zowel de administratieve gegevens van graven (wie ligt waar) als grasduinen in de inventarisatie van erfgoedgraven in de regio. Voor het eerst worden deze beide databanken samengebracht in één instrument. Om het zoeken ter plaatse handiger te maken, wordt de plattegrond van de begraafplaats bovendien centraal gezet.
Voor elke begraafplaats in de regio werd een selectielijst gemaakt van de waardevolle erfgoedgraven. Vervolgens werden deze geïnventariseerd en werd voor elk graf een fiche ingevuld.
https://versteendegetuigenissen.be/

Diverse digitale bronnen in de Koninklijke Bibliotheek
De Koninklijke Bibliotheek is voldoende bekend. Meer en meer worden er bronnen online aangeboden: handschriften, kostbare gedrukte werken, kranten, muziek, munten en penningen, kaarten, plannen, prenten, tekeningen, gravures, …
https://belgica.kbr.be/belgica/default.aspx?_lg=nl-BE

Historische woordenboeken Nederlands en Fries
https://gtb.ivdnt.org/search/

SCHENKING VAN 4.000 BIDPRENTJES

Op 30 juli 2024 ontving onze vereniging van onze lezer **Roland Slegtinck** een schenking van ca. 4.000 bidprentjes. Ook **Suzanne Vermeulen** bracht er ca. 200 bij ons binnen. Grote of kleine schenking: FV-Brugge dankt hen heel hartelijk voor deze gift.

Rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken zijn bij ons definitief in goede handen. Ze worden voor altijd veilig bewaard, worden opgenomen in de catalogus van onze bibliotheek en kunnen digitaal geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om hun stamboom op te maken.

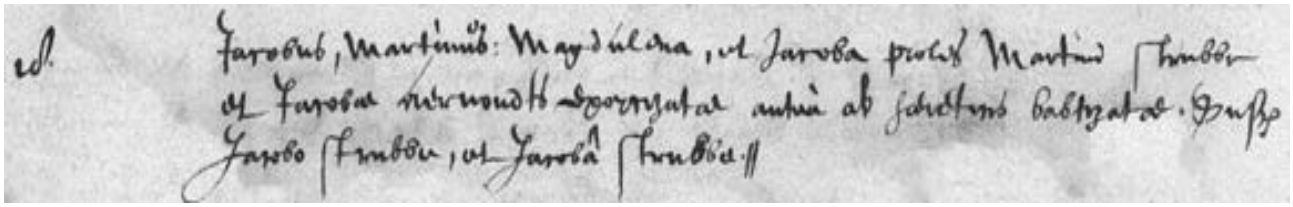
Wie ook iets wil schenken, kan afspreken via **secretariaat@fvbrugge.be**.

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN:
VIER KINDEREN SAMEN GEDOOPT

Aimé Smeyers

De oudste doopakten van Brugge zijn kort en het is niet altijd evident om te weten wat er aan de hand is. Op 18 november 1598 vinden we in de parochie Sint-Salvator 1 (dit is de z.g. 'Gouden Portie' van Sint-Salvator) het doopsel van 4 kinderen uit hetzelfde gezin. Wat is hier gaande?

Link naar het rijksarchief: https://agatha.arch.be/data/images/513/513_9000_001_00030_000/0_0031

18 *Jacobus, Martinus; Magdalena, et Jacoba proles Martini strubbe et Jacobae aernoudts exorcizatae antea ab haereticis baptizatae.* *Suscep(tae) Jacobo strubbe, et Jacoba strubbe.*	*18 (november 1598)* *[Gedoopt] Jacobus, Martinus, Magdalena en Jacoba, kinderen van Martinus Strubbe en Jacoba Aernoudts, geëxorciseerd, indertijd gedoopt door ketters. Boven de doopvont geheven door Jacobus Strubbe en Jacoba Strubbe.*

- Bij het overlopen van gans de pagina van het doopregister, stellen we vast dat de pastoor geen enkele keer de werkwoordelijke vorm gebruikt om mee te delen dat er een doopsel toegediend werd (geen *baptisatus est*, *baptisavi* of andere). Dit wordt dus impliciet verondersteld. Daarom beginnen we de transcriptie met *[Gedoopt]*. Dat is belangrijk, omdat het woord 'baptizatae', dat verder in de zin dan toch gebruikt wordt, betrekking moet hebben op het ketterse doopsel.

- *exorcizare*: ww., betekent letterlijk 'de duivel uitdrijven'. Bij het doopsel wordt het exorcisme of zuivering in eenvoudige vorm toegepast, daarom ook doopexorcisme genoemd. Het "groot exorcisme' dat erin bestaat iemand te bevrijden van demonische overheersing mag alleen door een priester worden uitgeoefend met toestemming van de bisschop.

- *proles*: znw. vr., nakomelingschap, geslacht
  Zoals alle akten in dit register begint deze doopakte met de vermelding van de voornaam van de dopeling, in dit geval zijn er dat vier: Jacobus, Martinus, Magdalena, en Jacoba (als onderwerpen van de zin staan ze allemaal in de nominatief). Verder worden ze samengevoegd aangeduid met de geijkte term *proles* (znw. vr., nakomelingschap, geslacht). Vandaar ook de nominatief vrouwelijk enkelvoud van de bijstellingen *exorcizatae* en *baptizatae*.

- Het enig bijzonder ritueel element dat, in vergelijking met de andere doopsels, speciaal wordt aangestipt is de vermelding dat die hele kroost al eerder (*antea*) gedoopt (*baptizatae*, bijstelling bij *proles* en daarom ook in de nom. vr. enk.), geweest werd door ketters (*ab haereticis*).

- Besluit: de pastoor heeft deze vier kinderen eerst gezuiverd van hun lidmaatschap van de ketterse kerk waarin ze eerder gedoopt geweest zijn en zal ze daarna Rooms-katholiek hebben gedoopt zoals hij dat gedaan heeft voor alle andere in dit register vermelde kinderen.

Dit doopsel uit 1598 dient gelezen te worden op de achtergrond van de verwarde periode van politieke en religieuze troebelen tussen Spanje en de Nederlanden, tussen katholieken en protestanten, waardoor o.a. het uitvoeren van de besluiten van het Concilie van Trente in onze gewesten werd bemoeilijkt en vertraagd. Het Concilie had bepaald dat elk doopsel gedaan in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, en toegediend met het inzicht te doen wat de Kerk doet, een werkelijk doopsel is.

Op het einde van de 16de eeuw was het in onze gewesten voor katholieke bedienaars kennelijk ondenkbaar dat ketters, bij het toedienen van hun doopsels, de intentie zouden hebben gehad te doen wat de katholieke Kerk doet. En daarom zal de pastoor van Sint-Salvator te Brugge dat eerder toegediend "ketters doopsel" als niet geldig hebben beoordeeld.
Eerder dan gebruik te maken van de formule die een voorbehoud bevat (*sub conditione*) en gangbaar was bij nooddoopsels, heeft de pastoor aan deze vier kinderen, na de voorgeschreven formules van exorcismen en zalving, ook nog het doopsel toegediend, kennelijk zonder vrees dat dit beschouwd kon worden als een tweede doopsel of 'herdopen'.
Andere voorbeelden van die opvatting staan bv. in de prediking van de Deken van Gent Sint-Jacobs: "*Den zelven dag [8 juni 1567] predıkte den Deken der Christenheyd van Gend in S. Jacobs, en maekte bekend aen 't volk, dat alle die hunne kinderen hadden laeten Doopen in de Geuze Kerke, de zelve zouden wederom brengen in de Katholyke Kerke, om volgens 't gebruyk der zelve Kerke gedoopt te worden*" (P. De Jonghe, *Gendsche Geschiedenissen ofte Kronyke van de Beroerten en Ketterye binnen en omtrent de stad van Gend*, dl I, s.l., s.d., p. 82).

Het volstaat echter om doopregisters van andere parochies en andere bisdommen te raadplegen, om vast te stellen dat dergelijke zuiveringen zeker niet algemeen waren.

Deze opvatting over de nood om elke gelovige die gedoopt werd door een ketterse bedienaar zomaar te herdopen, is doorheen de eeuwen heen voorwerp geweest van controverse en nieuwere inzichten.

Zo waren er al instructies dat "de bisschop er moet voor oppassen niet overhaast en onzeker te verklaren dat de geldigheid van een doopsel twijfelachtig of ongeldig is, enkel en alleen omdat de bedienaar ervan een ketter was en hij eventueel zelf niet zou geloofd hebben dat door zijn doopsel alle zondigheid zou weggenomen zijn".

In zijn "*De Synode diocesana*"(1755) bepaalde Paus Pius V dat "zij die door calvinisten gedoopt waren **niet opnieuw moesten worden gedoopt**". Immers, zo schrijft hij, de geldigheid van het sacrament van het doopsel kan niet worden aangetast door de persoonlijke dwaling van de bedienaar ervan: die wordt immers overtroffen door het feit dat de bedienaar alleszins de intentie heeft gehad te doen wat Christus heeft ingesteld, nl. dat wat in de ware Kerk van Christus plaatsvindt" (O. Lejour, *Quomodo…*, in: *Collationes Gandavensis*, 1910-12, Vol. 2, p. 355-360).

Zo zie je maar … een eenvoudige doopakte van 3 regels en toch een gans verhaal.

VRAAG EN ANTWOORD: NIEUWE VRAGEN

Lezer en FV-lid **Willy Dendooven** woont nu in Oostende, maar is een vroegere bewoner van de **hoeve 't Vagevuur in Zuienkerke**. Nu is hij op zoek naar de eigenaars van de hoeve in de vorige eeuwen. Lezer en FV-lid **Roland Verté** uit Uitkerke, heeft Willy al geholpen tot aan **Pieter Pollet,** oud burgemeester van Blankenberge: er is een akte van **23 januari 1798** waarbij Pollet de hoeve koopt van Joseph Veranneman. In nog een verder verleden zou er sprake zijn van een persoon Demaecker. En bij Robert Boterberge, blz. 269 lezen we: «1576 de hofstede ghenaempt het Vaghevier toebehorende die van Sint-Andries, daer Laureins Lauwers up wuent».

De vraag van Willy is dus: **Hoe kan ik vinden wie de eigenaars waren in het Ancien Régime?**

Hoeve Het Vagevuur in 1965

- -

Fabienne Delanghe stelt ons volgende vraag: «Waar zou ik meer info kunnen vinden over de kloosterzuster **Isabeau Balde/Isabelle Baelde** die in 1714 stierf in Damme. Ze werd 85 jaar en haar familie zou afkomstig geweest zijn uit Ieper».
Jo Patteeuw geeft alvast deze tip. «Lezer en FV-lid **Dirk Laforce** uit Hertsberge heeft voorouders 'Balde', die afstammen begin de jaren 1600 van Baldez in Nieuwpoort. Daarom raad ik aan om ook te zoeken op '**Valdez**'. De Spaanse V wordt immers uitgesproken als B.»

- -

Lezer en FV-lid **René Blondeel** uit Merchtem stelt ons de vraag wat er geworden zou zijn van 2 mannen uit Brussel, die in 1943 verplicht tewerk gesteld werden in Duitsland (Pierre Van der Elst en Theo Bauwens).
Ook hier wordt de aanzet gegeven door Jo Patteeuw:

- Aangezien er na de oorlog een wet uitkwam, dat de jaren van verplichte tewerkstelling in Duitsland zouden meetellen voor het pensioen, moesten de betrokkenen hiervoor documenten indienen, die nu terug te vinden zijn in de gemeente- of stadsarchieven.
- Als ze ziek geworden zijn in Duitsland, kan je informeren bij het '*Archief voor oorlogsslachtoffers*' https://www.erfgoedcelbrussel.be/nl/dienst-archief-oorlogsslachtoffers-rijksarchief-in-belgie
- Maar ook in Duitsland is men volop aan het digitaliseren over WO-2. Over de verplicht tewerkgestelden kan info gevonden worden op de site: https://collections.arolsen-archives.org/de/search?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAxKy5BhBbEiwAYiW--9q5gQRuCsbp47Bx24pX4E6dfSsebwDQlznBt0_VU0booqW29DlLKxoCV3EQAvD_BwE

VRAAG EN ANTWOORD: MIJN VOOROUDERS IN VIVENKAPELLE (2)

Raf Barzeele

In ons vorig nummer zochten we onder de titel “Mijn Voorouders in Vivenkapelle” of het koppel **Leopoldus Vlaminck x Amelia Gunst** misschien woonden in het koetshuis van kasteel Altena in Vivenkapelle? De conclusie was en blijft, dat ze woonden in een café aan de overkant van het koetshuis. We kregen echter enkele aanvullingen op deze conclusie.

- De **bevolkingsdienst van Damme** bevestigde dat Leopoldus Vlaeminck in 1866-1880 woonde in de herberg ‘Wonderjaar’.

- Lezeres en FV-lid **Anita Pintelon** uit Brussel informeerde bij familie van de vroegere eigenaars van het kasteel. Die konden, door de brand in 1927, de verkoop in de jaren 1950, en de ouderdom van de familie, niet meer achterhalen wie in het koetshuis heeft gewoond.

- Lezer en FV-lid advocaat **Jan De Busscher** uit Brugge bezorgde ons de volgende aanvullingen.
  Er wordt van uitgegaan dat Vivenkapelle een dorp of gemeente zou geweest zijn tot aan de fusie met Damme in 1977. In werkelijkheid was/is Vivenkapelle een parochie, (groten)deels gelegen op het grondgebied van de voormalige gemeente Sint-Kruis (nu Brugge) en deels op de voormalige gemeente Moerkerke (nu Damme). Deze parochie werd opgericht bij K.B. van 17 februari 1885. Het grondplan van deze parochie is ondermeer terug te vinden in het boek ‘Geschiedenis van het kerkdorp Vivenkapelle’ van Robert Boterberge (1985), p. 86-87.
  Voorheen was dit een heerlijkheid en na de Franse revolutie een gehucht, gekend als Viven, dat administratief toegewezen werd aan de toenmalige gemeente Sint-Kruis. Een gedeelte van de Weststraat (vanaf het Bradericplein tot voorbij het kasteel Altena) zowel als de zijstraten Altenaweg en Wonderjaar lagen/liggen op het grondgebied van Moerkerke maar beho(o)r(d)en tot de parochie Vivenkapelle. Er zal bijgevolg tevergeefs gezocht worden naar een persoon uit de Weststraat die in Vivenkapelle geboren is, althans volgens zijn geboorteakte. Die zal opgemaakt zijn in de voormalige gemeente Moerkerke. De juiste conclusie is dus dat Leopold Vlaminck en zijn echtgenote woonden aan de Weststraat **op het grondgebied van de gemeente Moerkerke en in de parochie Vivenkapelle**.

  De Leopoldus Vlaminck waarover het hier gaat is wellicht te vereenzelvigen met een van de ondertekenaars van een verzoekschrift dat op 20 februari 1874 gericht werd door een 24-tal (mannelijke) Vivenaars aan bisschop mgr. Faict. Daarin verzoeken zij dat Viven tot parochie zou worden verheven (R. Boterberge, o.c., p. 82-83).

  Het blijkt ook dat de bestaande kapel van O.L.Vrouw van de voormalige heerlijkheid Viven in 1799 verkocht werd als nationaal goed. De koper was een zekere Jacobus Vlaeminck, landbouwer te Viven (R. Boterberge, o.c., p. 37 e.v.). Of dit een voorouder is van Leopoldus Vlaminck kan wellicht verder onderzocht worden.

- Een variante hierop wordt meegedeeld door lezer en ere-schepen **Jean-Marie Bogaert**.
  Vivenkapelle behoorde historisch als gehucht tot de gemeente Sint-Kruis tot 1970. Per 1 januari 1971 verhuisde het mét Sint-Kruis naar Brugge. Pas per 1 januari 1977 toen de randgemeenten van Damme fusioneerden onder de naam Damme werd ook het gehucht Vivenkapelle meeverhuisd naar Damme. Dit ter aanvulling, het heeft immers geen invloed op de conclusie.

- Lezer en FV-lid **Roland Verté** tenslotte, vond een recente verkoop van herberg ‘Het Wonderjaar’.
  In het notariaat RAB, TBO 183/17, doos 64, akte 29 dd. 10 mei 1919 vond hij de verkoopakte van herberg ‘Het Wonderjaar’. De verkoper was Casimir Maenhoudt, werkman en herbergier wonende te Moerkerke, geboren te Koolkerke op 24 augustus 1874. Men verkocht een eigendom *samengesteld uit 3 woonhuizen, waarvan één ten dienste van herberg en tramstatie, genaamd Het Wonderjaar, met peerdenstal, in Moerkerke, langs de steenweg van Vijvekapelle naar Moerkerke, kadastrale sectie D, delen van perceel 880. De herberg gebruikt door de verkoper, het woonhuis ernaast door Charles de Cloedt, het ander woonhuis door Camiel de Bruyckere.*
  De locatie op: **https://www.geopunt.be/shared/c4142817-b3bd-4b39-a1a1-d0b2028dc2b1**

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. Om binnen te komen moeten 4 treden genomen worden, wat het voor rolstoelgebruikers wat moeilijker maakt.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check eventuele wijzigingen op brugge.familiekunde-vlaanderen.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet voor begin 2025:

- ma 06/01: gesloten	- ma 03/03: Anne Marie Viaene	- ma 05/05: Johan Haerynck
- wo 08/01: gesloten	- wo 12/03: Tony Strypsteen	- wo 14/05: Reinhilde Aendekerk
- za 25/01: gesloten	- za 22/03: Johan Salomons	- za 24/05: Hervé Ceulenaere
- ma 03/02: gesloten	- ma 07/04: Raf Barzeele	- ma 02/06: Raf Barzeele
- wo 12/02: gesloten	- wo 09/04: Tony Strypsteen	- wo 11/06: Johan Haerynck
- za 22/02: gesloten	- za 26/04: Jo Patteeuw	- za 28/06: Johan Salomons

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, Johan en de vrijwilligers

Dit zijn de datums voor de vrijwilligers begin 2025:

--	--	--	--	--	--	--	--	--
do 06/03	di 11/03	di 18/03	di 25/03	do 03/04	di 08/04	do 17/04	di 22/04	di 29/04
di 06/05	di 13/05	di 20/05	di 27/05	di 03/06	do 12/06	di 17/06	do 26/06	

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar **familiekunde_brugge_aldfaer@telenet.be**. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

FAMILIENIEUWS

We vernemen het overlijden van ons Brugs medelid, architect Frank Ramault (01.11.1950-26.09.2024). Met lidnummer 10202 was hij meer dan 25 jaar lid van Familiekunde Vlaanderen.
Zijn echtgenote Gisèle Keersebilck schrijft dat Frank heel veel aan ons gehad heeft voor zijn genealogisch onderzoek.
Het bestuur van FV-Brugge biedt haar deelneming aan bij Gisèle en de familie.

HUWELIJKSDISPENSATIES (1/2)

Paul Lanssens

Dispensatie is binnen het kerkelijk recht een ontheffing van bepaalde canonieke geboden of verboden. Het gaat hier expliciet om kerkelijke voorschriften en niet om de Goddelijke wetten, waarvan geen dispensatie mogelijk is. Het verlenen van dispensatie geschiedt door hen die de uitvoerende macht bezitten, hetzij van rechtswege, hetzij krachtens delegatie. Dat betekent dat de dispensatie in sommige gevallen door de paus zelf verleend zal worden, maar meestal door een lager niveau, bv. de bisschop.

Vier belangrijkste dispensaties zijn: dispensatie van de afroepingen, trouwen in de gesloten tijd (*in tempore clauso*) en dispensatie wegens te nauwe bloedverwantschap (*consanguinitas*) of aanverwantschap (*affinitas*) tussen bruidegom en bruid.

Dispensatie van de afroepingen.

Een voorgenomen huwelijk werd door de pastoor vooraf driemaal aangekondigd. Dat gebeurde meestal in de hoogmis van de drie voorafgaande zondagen. Dat waren de afroepingen of de bannen, waarbij de parochianen gevraagd werd om elk mogelijk huwelijksbeletsel kenbaar te maken.
Soms waren er redenen die noopten tot een snel huwelijk, zoals een nakende geboorte, dood, militaire dienst, … Dan kon de vicaris-generaal van het bisdom dispensatie verlenen voor één, twee of drie afroepingen. Dat gebeurde met een document, gezegeld met een rode zegel. Men trouwde dan met de rode zegel (*per vim rubri sigilli*).
In de parochiale huwelijksregisters werd dat opgetekend als *'cum dispensatione in bannis'*, bv. 'cum dispensatione in tribus bannis' (vrijstelling voor alle drie de afroepingen) of 'cum dispensatione in 3tia proclamatione' (voor de 3de afroeping).

Dispensatie om te kunnen trouwen in de gesloten tijd.

In het kerkelijk jaar waren er twee perioden waarin niet getrouwd werd: de advent (vanaf de 4de zondag voor Kerstmis) en de vasten (de 40 dagen voor Pasen). Dat was de gesloten tijd. Voor een huwelijk in deze perioden moest dispensatie worden aangevraagd, die in het register vermeld staat als bv. *'cum dispensatione in tempore clauso'*.
Ook voor deze vrijstelling was het motief meestal haast, en bijgevolg ging ze al eens samen met een vrijstelling van de afroepingen. Vrijstelling van de afroepingen werd ook gegeven om nog snel voor de gesloten tijd te kunnen trouwen.

Dispensatie wegens bloedverwantschap.

Deze dispensatie wordt verleend als de bruidegom en bruid gemeenschappelijke grootouders (2de graad), overgrootouders (3de graad) of betovergrootouders (4de graad) hebben. Het kan daarbij voorkomen dat een overgrootouder van de bruidegom dezelfde persoon is als een betovergrootouder van de bruid. Er is dan sprake van een dispensatie in de 3de en 4de graad. Soms komt het voor, dat de huwelijkspartners langs een lijn een gemeenschappelijke betovergrootouder hebben en langs een andere lijn een gemeenschappelijke overgrootouder. Er is dan sprake van een dubbele dispensatie.

Dispensatie wegens aanverwantschap.

Dit komt voor als minstens één van de huwelijkspartners eerder gehuwd is geweest. Als bijvoorbeeld een man als weduwnaar trouwt en zijn eerste echtgenote had eenzelfde overgrootouder als de vrouw waar de man nu mee trouwt vindt dispensatie plaats wegens aanverwantschap in de 3de graad. Ook hier kan dubbele dispensatie optreden. Als genoemde weduwnaar en zijn a.s. vrouw een gemeenschappelijke betovergrootvader hebben, vindt er behalve dispensatie wegens aanverwantschap in de 3de graad, ook dispensatie wegens bloedverwantschap in de 4de graad plaats.

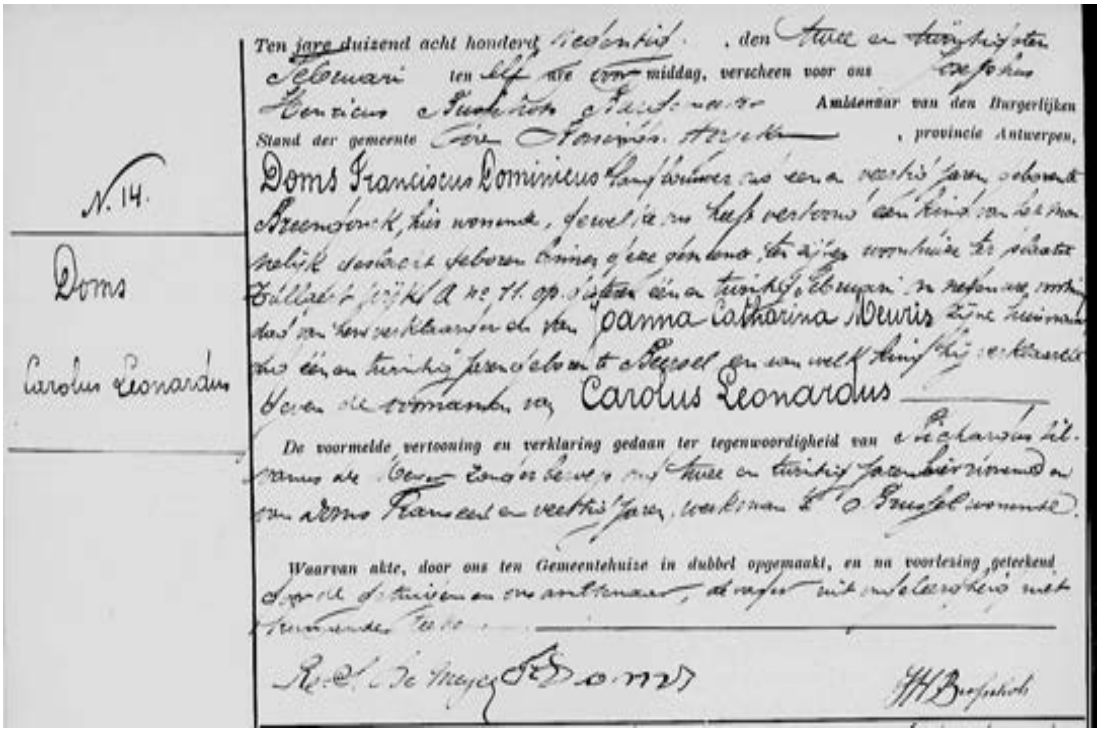
Vermeldingen van dispensaties kunnen een belangrijk hulpmiddel zijn bij het stamboomonderzoek.
In de volgende Brugse Stam werken we een voorbeeld uit om de graad van bloedverwantschap te berekenen.

EEN JONGEN, EEN MEISJE, OF EEN TWEELING?
GROVE FOUT IN DE BURGERLIJKE STAND

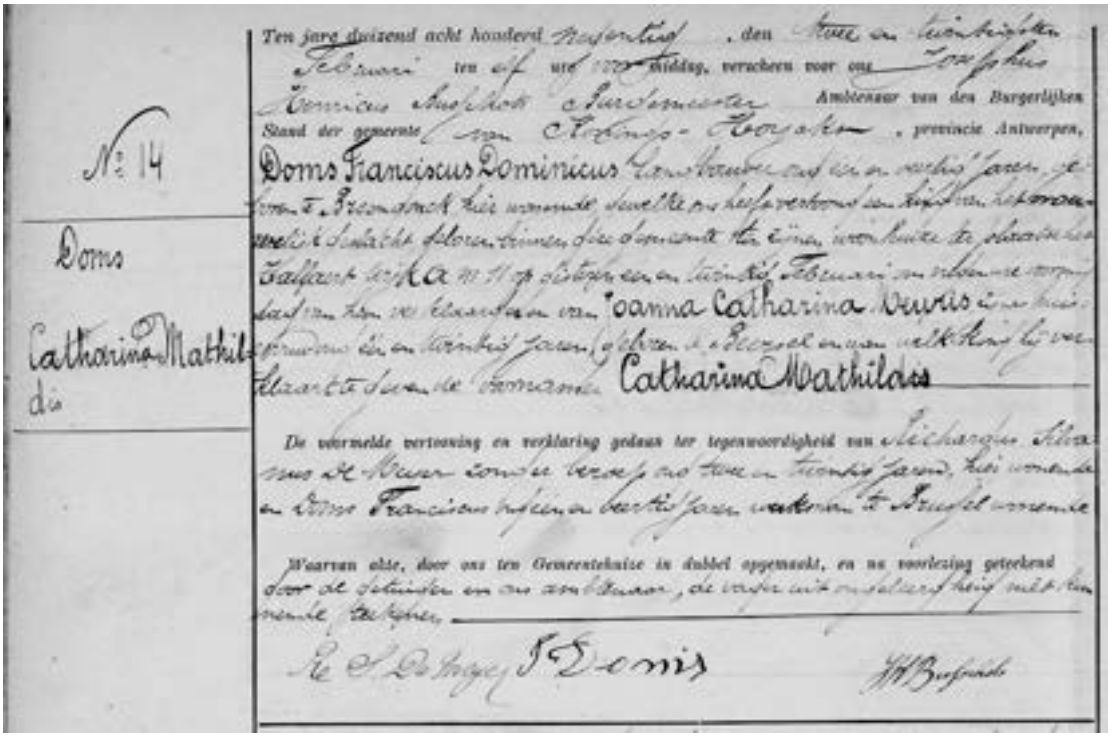
Fons Doms

Dat we Geneanet niet altijd mogen geloven weten we al, maar blijkbaar zijn de registers van de burgerlijke stand ook niet altijd betrouwbaar. Vergelijk maar eens deze beide geboorteakten:

https://agatha.arch.be/data/images/511/511_9999_999_1960451_000/0_1282

https://www.genealogischebronnenrivierenland.be/DesktopModules/ArchiefOnline/Services/GetImage.ashx?bestandid=1328734&collectieid=b7131910-e2d5-4e6c-a5ac-5d2fb2d5978e

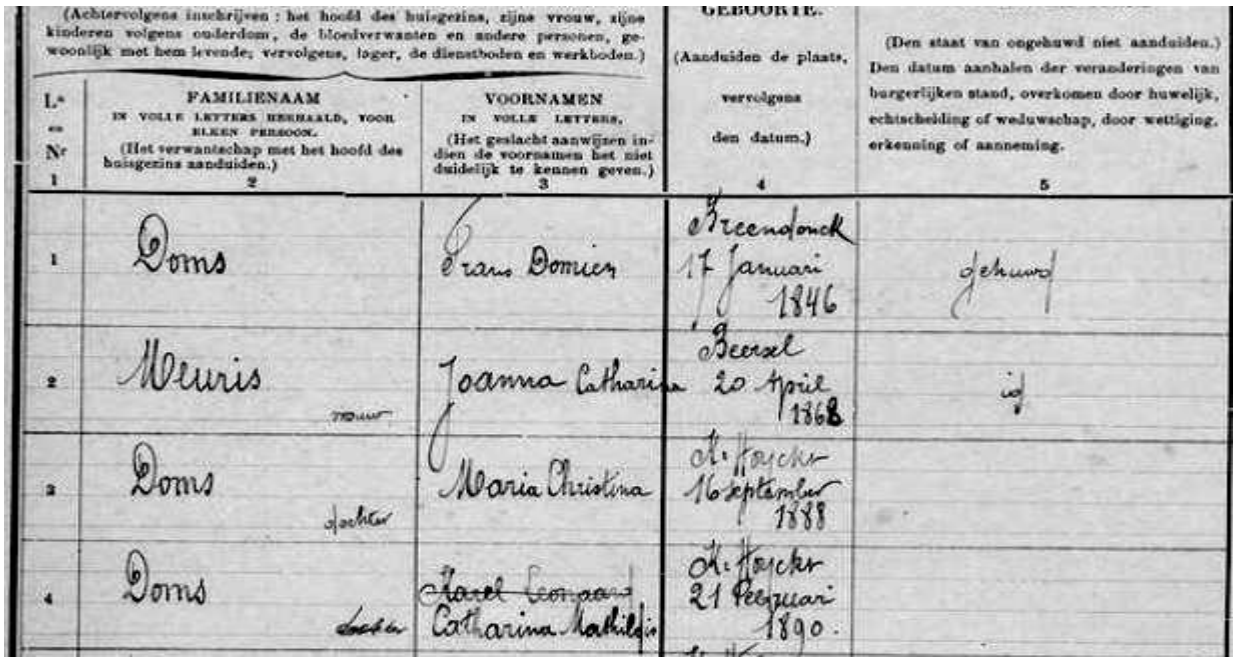
Ik woon in Gistel, maar mijn familie is afkomstig van Willebroek en Breendonk (wandelafstand van de Duvel-brouwerij Moortgat). Een kozijn van mijn overgrootvader, Franciscus Dominicus Doms, is echter zijn geluk gaan zoeken in Koningshooikt, heden een deelgemeente van Lier. Hij is daar gehuwd en stichtte een kroostrijk gezin. Op 21 februari 1890 kwam het tweede kind: hiervan vond ik **twee geboorteakten** waarvan foto's op de vorige bladzijde.

Akten van de burgerlijke stand worden opgemaakt in 2 exemplaren die identiek moeten zijn. Eén exemplaar blijft op de gemeente, de kopie wordt bewaard bij de rechtbank van eerste aanleg.

De eerste foto komt van 'Agatha', de site van het rijksarchief (identiek als bij familysearch). Hun foto's zijn van het exemplaar in de **rechtbank**.
De tweede foto komt van de stad Lier (Genealogische Bronnen Rivierenland). Hun foto's werden uiteraard gemaakt van het exemplaar in de **gemeente**.

Beide foto's zijn volledig identiek qua tekstopmaak en qua inhoud (aktenummer, datum, ouders, handtekeningen, enz.), behalve één "detail": **de naam en het geslacht van het kind**!!
Wie is er geboren in Koningshooikt op 21-02-1890? Is het Carolus Leonardus Doms? Of is het Catharina Mathildis Doms? Of was het een tweeling?

Er is geen enkele aanwijzing voor een tweeling. Zowel in het gemeenteregister als in de kopie hadden er dan 2 geboorteakten moeten zijn. Er is ook geen overlijdensakte in die periode. Gelukkig is ook het bevolkingsregister raadpleegbaar via genealogischebronnenrivierenland.be/databank.
Er was idd. een fout: Carolus Leonardus is geschrapt en vervangen door Catharina Mathildis.
Van Carolus hebben we nooit iets gehoord, maar Catharina huwde met Josephus Van Den Broeck.

(Achtervolgens inschrijven : het hoofd des huisgezins, zijne vrouw, zijne kinderen volgens ouderdom, de bloedverwanten en andere personen, gewoonlijk met hem levende; vervolgens, loger, de dienstboden en werkboden.)			GEBOORTE. (Aanduiden de plaats, vervolgens den datum.)	(Den staat van ongehuwd niet aanduiden.) Den datum aanhalen der veranderingen van burgerlijken stand, overkomen door huwelijk, echtscheiding of weduwschap, door wettiging, erkenning of aanneming.
L^a en N^r 1	FAMILIENAAM IN VOLLE LETTERS HERHAALD, VOOR ELKEN PERSOON. (Het verwantschap met het hoofd des huisgezins aanduiden.) 2	VOORNAMEN IN VOLLE LETTERS. (Het geslacht aanwijzen indien de voornamen het niet duidelijk te kennen geven.) 3	4	5
1	Doms	Franz Domien	Breendonck 17 Januari 1846	gehuwd
2	Meuris moeder	Joanna Catharina	Beersel 20 April 1868	id
3	Doms dochter	Maria Christina	St Kaecker 16 September 1888	
4	Doms dochter	~~Karel Leonard~~ Catharina Mathildis	St Kaecker 21 Februari 1890.	

De fout is dus rechtgezet op de gemeente, maar niet bij de rechtbank. Achteraf kan men dat begrijpen. Het exemplaar van de gemeente **moet** juist zijn, want indien het verkeerd was, zou dat later ontdekt zijn bij diverse gelegenheden (legerdienst, huwelijk, overlijden, notarisakten, …).

Het exemplaar van de rechtbank wordt alleen gebruikt als er rechtszaken zijn. Het is dus mogelijk dat het onaangeroerd blijft en de fout nooit ontdekt wordt. De gemeenteambtenaar zal zijn fout niet gemeld hebben aan de rechtbank … hij zou daar staan met rode kaken.

En ja … logischerwijze zien we op Geneanet de fout herhaaldelijk terugkomen.
Besluit: waar mogelijk dubbelchecken door zoveel mogelijk bronnen te raadplegen.

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 2 - maart-april 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://fvbrugge.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

SCHENKINGEN VAN ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES, . . . 1
BEZOEK AAN HET ARCHIEF EN DE BIBLIOTHEEK VAN HET KASTEEL VAN LOPPEM MET LEZING DOOR LUDO VANDAMME 2
LEZING: GESCHIEDENIS VAN DE METAALNIJVERHEID IN BRUGGE 2
HUWELIJKSDISPENSATIES (2/3) 3
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN 5
VUURWERKTRAGEDIE OP DE CARMERSBRUG IN 1669 5
VRAAG AAN DE LEZERS: EEN ECHTE JAN VAN EYCK ?? 6
VRAAG EN ANTWOORD: BAELDE 7
SPOORLOOS IS SPOORLOOS VERDWENEN 7
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM 8
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025 8
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (10): DE RELATIES TUSSEN DE KERKELIJKE OVERHEID EN HET BRUGSE VRIJE IN HET ANCIEN RÉGIME 9

SCHENKINGEN VAN ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES, . . .

Rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken, … zijn bij ons definitief in goede handen. Ze worden voor altijd veilig bewaard, worden opgenomen in de catalogus van onze bibliotheek en kunnen digitaal geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om hun stamboom op te maken.

Wie iets wil schenken, kan afspreken via secretariaat@fvbrugge.be.

Brugse Stam met steun van: BRUGGE Familiekunde Vlaanderen

BEZOEK AAN HET ARCHIEF EN DE BIBLIOTHEEK VAN HET KASTEEL VAN LOPPEM MET LEZING DOOR LUDO VANDAMME

Tijdstip: Donderdag 20 maart 2025 om **14:30** tot 16:30.
Waar: Samenkomen aan de ingang van het kasteel van Loppem (Steenbrugse Straat 26).
Toegang: Max. **15 deelnemers** - Deelnameprijs € 5,00 voor leden en vrijwilligers van FV.
Inschrijven: Mail naar brugsestam@fvbrugge.be en ontvang antwoord of u ingeschreven bent.

Kasteel van Loppem © Foto Marc Ryckaert

Dit is een unieke en eenmalige gelegenheid.

We kennen het Kasteel van Loppem, we kennen de doolhof, maar weinigen weten dat aan het kasteel ook een oud archief en een schitterende bibliotheek verbonden zijn. Misschien is het tijd om deze leemte op te vullen door een bezoek aan deze verborgen schat.

We voorzien een boeiende kennismaking met het archief van de familie van Caloen. We krijgen dus de unieke gelegenheid om de honderden familiearchieven en handschriften, incunabelen, atlassen en andere oude boeken te bewonderen.

In de jongste Vlaamse Stam (januari-maart 2025, blz. 11-19) schrijft Ludo Vandamme over de familie van Caloen vanaf de 16de eeuw in Brugge en over de Stichting Jean van Caloen, vanaf haar oprichting tot op vandaag. De Stichting wordt gedragen door een team van vrijwilligers dat alvast uitkijkt naar ons bezoek. Vlug inschrijven is de boodschap.

LEZING: GESCHIEDENIS VAN DE METAALNIJVERHEID IN BRUGGE

door Patrick Gurdebeke

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: Maandag 28 april 2025 om **19:30**.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, St-Kruis.
Toegang: Toegangsprijs leden € 3,00, niet-leden € 6,00.

In de Brugse regio was en is de metaalindustrie uitgebreid aanwezig met de "*Brugeoise*", blikslagerijen De Clerck, Watteeuw, … en nog veel meer spelers. De metaalnijverheid vloeide echter niet vanzelf tot aan onze voordeur.

Het 'IJzertijdperk' ligt intussen 3000 jaar achter ons. Het smelten van het ijzererts in primitieve 'woudovens' door zogenaamde 'koolbranders' vormde de basis voor een voortdurende verbetering van de productie van ijzer en later staal. Vanaf het einde van de 18e eeuw wordt de metaalindustrie een zeer belangrijke actor in de Industriële Revolutie. Deze industriële maar ook maatschappelijke revolutie maakte van het jonge België een wereldspeler.

Patrick Gurdebeke neemt je mee in de zeer boeiende geschiedenis van het metaal in Brugge, rijkelijk geïllustreerd met een uitgekiende reeks beelden. Een absolute aanrader!

Patrick was leerkracht bij de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie Vlaanderen-Brussel en is gespecialiseerd in restauratie van technische objecten en industrieel erfgoed.

HUWELIJKSDISPENSATIES (2/3)

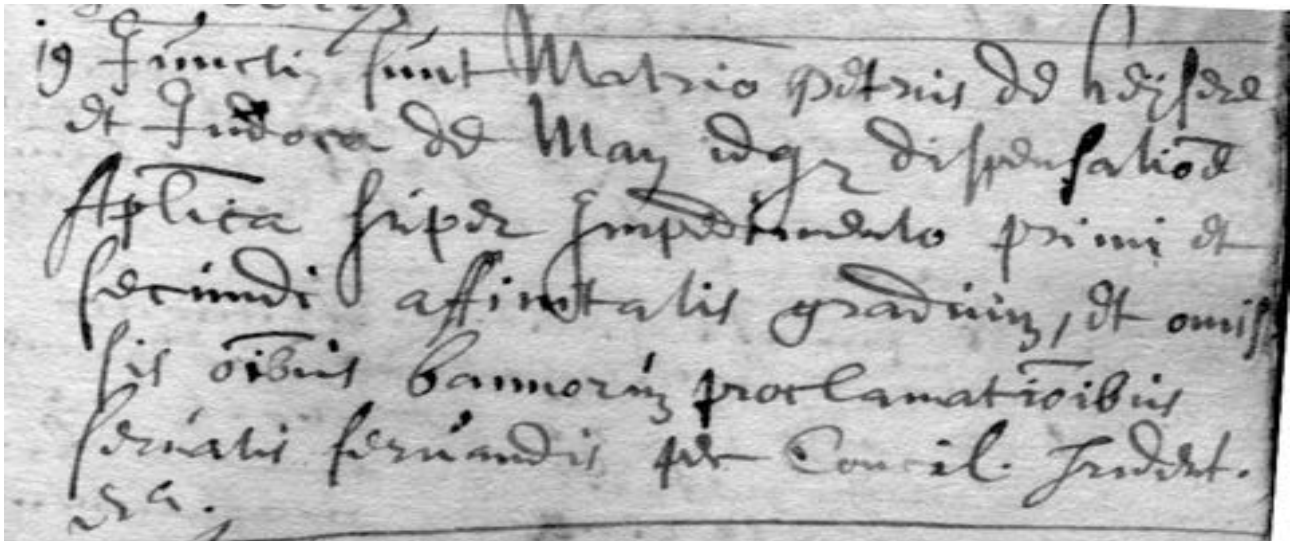
Jo Patteeuw

Bij het raadplegen van huwelijksakten in de parochieregisters komen we vaak 'dispensaties' tegen, d.w.z. ontheffing/vrijstelling van bepaalde geboden of verboden binnen het kerkelijk recht. In ons vorig nummer gaven we een overzicht van de meest voorkomende dispensaties.

FV-lid en lezer van Brugse Stam **Wim Versyck** uit Zaventem legde me een vraag voor waar veel genealogen mee worstelen: **de berekening van de graad van bloedverwantschap**.

De vraag gaat over **Petrus de Keysere** die op 19.08.1665 te Torhout huwt met **Judoca de Man** (°Torhout 09.06.1630). Het was haar tweede huwelijk: eerst was zij gehuwd te Torhout op 12.08.1657 met **Jacobus** de Keysere, die overleed te Torhout op 05.02.1665.

https://agatha.arch.be/data/images/513/513_9000_001_00958_000/0_1452_r

19 iuncti sunt matr(imon)io petrus de keysere et judoca de man idqr (*) dispensatio(n)e aplic(at)a super impedimento primi et secundi affinitatis gradium, et omissis o(mn)ibus bannorum proclamatio(n)ibus servatis servandis per concil(ium) tridentinum.	*Op de 19e zijn door het huwelijk verbonden Petrus de Keysere en Judoca de Man, krachtens dispensatie verleend voor het beletsel van de eerste en tweede graad van aanverwantschap, en met weglating van alle openbare aankondigingen van het huwelijk, met inachtneming van de voorschriften van het Concilie van Trente.*

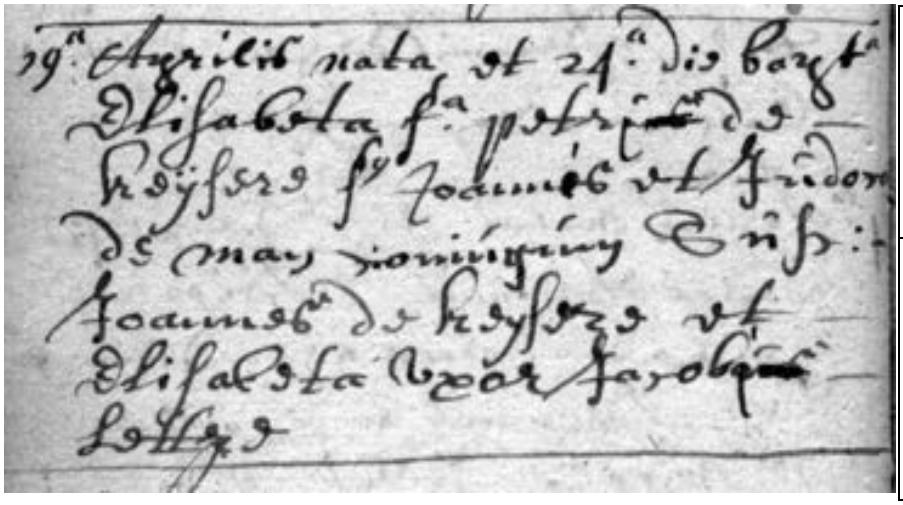
(*) De afkorting *idqr* kan bv. betekenen *id quod referitur* (letterlijk: '*dat wat naar verwezen wordt*')

De tekst beschrijft een huwelijk waarbij een kerkelijke dispensatie werd verleend vanwege een nauwe familieband tussen de echtgenoten (eerste en tweede graad van aanverwantschap). Bovendien werden de gebruikelijke afkondigingen (banningen) overgeslagen, wat uitzonderlijk was, maar toegestaan onder bepaalde voorwaarden door het Concilie van Trente (1545-1563).

Volgens deze akte wordt er dus dispensatie verleend voor aanverwantschap van de **1ste én de 2de graad**. Hieruit besluiten tientallen genealogen (zie Geneanet en Familysearch) dat Petrus de Keysere huwt met zijn stiefmoeder, de tweede vrouw van zijn overleden vader Jacob De Keysere.

Er wordt inderdaad van deze Jacobus de Keysere x Judoca de Moor (zijn eerste vrouw) een zoon Petrus geboren te Torhout op 31.10.1632. Maar is dit wel de juiste Petrus die later huwde met Judoca de Man?? Diegenen die wat beter zoeken, vinden dat Petrus de Keysere (x Judoca de Man) NIET de zoon is van Jacobus, maar wel de zoon van Jan!!

Bij het doopsel van hun oudste dochter Elisabeth te Torhout op 24.04.1667 wordt immers expliciet genoteerd dat Petrus de Keysere zoon is van Jan, die bovendien als grootvader peter wordt van het kind. Die expliciete vermelding is een aanwijzing dat er verwarring mogelijk is. Zie de akte: https://agatha.arch.be/data/images/513/513_9000_001_00949_000/0_0382_r

*19a Aprilis nata et 24a die bapt(izat)a Elisabeta f(ili)a petri de keysere **f(iliu)s Joannis** et Judoca de man coniugum Susc(eptores) Joannes de keysere et Elisabeta uxor Jacobi lettere*

De 19de april is geboren en de 24ste gedoopt Elisabeta, dochter van Petrus de Keysere (zoon van Joannes) en Judoca de Man, echtgenoten. Doopheffers Joannes de Keysere en Elisabeta de vrouw van Jacobus Lettere.

Bovendien:
- De erfgenamen van Lauwereins Aellaert verkopen op 13.10.1666 een rente van 32 p. gr. (t.l.v. Pieter Dobbelaere) aan Pieter de Keysere fs Jan en Marijn De Man (broer van Judoca De Man) (bron: RAB, Wettelijke Passeringen Wijnendale register 311 f. 89, notitie in de rand).
- De Keysere Pieter fs Jan is voogd van de kinderen van Marijn De Man (+) x Mechelyne Calmein fa Jan (RAB, boedelbeschrijvingen van de heerlijkheid Lichtervelde nr. 508, aktedatum 19.09.1676).
- We vinden wel degelijk nóg een Petrus de Keysere, die gedoopt wordt te Torhout op 02.02.1641, als zoon van Joannes x Michaela Bake.

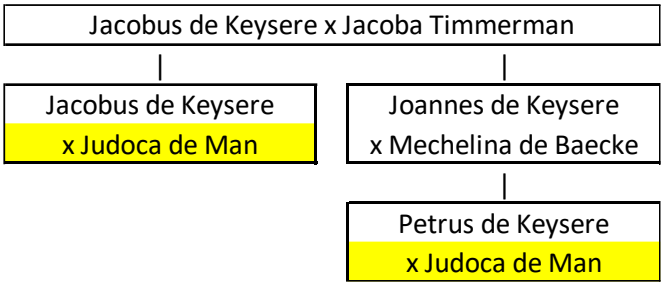
Er is een logische verklaring die kan afgeleid worden uit de aanduiding van de verwantschap.

Vandaag stellen wij dat bv. neven met elkaar verwant zijn in de **4de graad**. Daarvoor telt men de generatiesprongen die nodig zijn om van de ene neef tot bij de andere neef te komen, dus de opgaande **plus** de neergaande generatiesprongen.

Maar in het Ancien Régime noteerde men dat neven (rechtzweren) verwant waren in de **2de graad**. Men telde voor beiden de graden/sprongen naar de gemeenschappelijke voorouder(s). Indien er geen gelijk aantal generaties was, noteerde men dit met een dubbel getal. Bv. een neef en een achterneef (gebroken rechtzweren) zijn verwant in de 2de en de 3de graad. Te bemerken is dat **de gehuwde partner mee verrekend wordt in de generatiesprongen**!!

Concreet voor deze situatie kunnen we stellen dat de gemeenschappelijke voorouder(s):
- Volgens de eerste aanduiding (de 1ste graad) (een van) de ouders moet(en) zijn.
- Volgens de tweede aanduiding (de 2de graad) (een van) de grootouders moet(en) zijn.

Zo komen we tot de oplossing voor de verwantschap:

Petrus de Keysere is zoon van Joannes en is verwant met zijn vrouw in de 1ste en de 2de graad.

In een volgende bijdrage, die meteen ook een oefening Oud Schrift en Latijn zal zijn, laten we zien wat de gevolgen zijn voor een huwelijk mét bloedverwantschap maar zonder dispensatie.

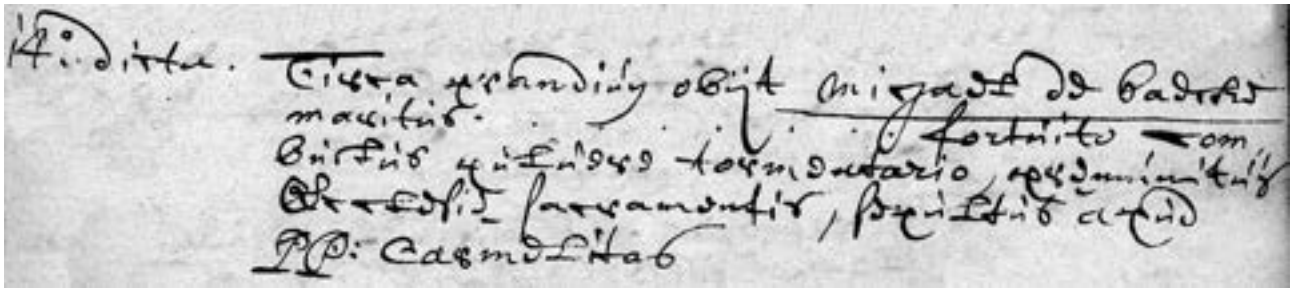
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN
VUURWERKTRAGEDIE OP DE CARMERSBRUG IN 1669

Johan Tousseyn

Bij mijn opzoekingen op de familienaam van mijn moeder (Debaecke) vond ik het overlijden van Michael de Baecke op 14.08.1669 in Brugge St-Gillis. Aan dit overlijden is een interessant, weliswaar dramatisch verhaal verbonden.

Laten we dit artikel beginnen met de lezing van het oud schrift en de omzetting in het Nederlands.

https://www.archiefbankbrugge.be/DesktopModules/ArchiefOnline/Services/GetImage.ashx?bestandid=31457&collectieid=e989851e-c822-e811-80e0-005056957c4c

14° dicti [augusti 1669] *circa prandium obiit michael de baecke* *maritus [……] fortuito* *com-bustus pulvere tormentario, praemunitus* *Ecclesiae sacramentis, sepultus apud* *PP. Carmelitas.*	*Op de 14e van de genoemde [maand augustus 1669],* *rond het middagmaal, overleed Michael de Baecke,* *Gehuwd met [……], door een ongeluk* *verbrand door buskruit. Voorzien van* *de sacramenten van de Kerk werd hij begraven bij de* *Paters Karmelieten."*

De online archiefbank van het Brugse Stadsarchief bevat een onderdeel over **de schrijver Pieter Ledoulx (foto)** (1730-1807). Ledoulx maakte levensbeschrijvingen van 500 Bruggelingen (geleerden, juristen, schrijvers, geestelijken, ambtenaren), vanaf de middeleeuwen tot in zijn tijd.

In zijn werk '*Levens der geleerde en vermaerde mannen*, pp. 130 & 130A, vond ik welk drama zich afgespeeld heeft in 1669.

https://www.archiefbankbrugge.be/DesktopModules/ArchiefOnline/Services/GetImage.ashx?bestandid=663&collectieid=25972bc8-3c2a-ef11-9f47-0050569510fb

In de zomer van 1669 stond Brugge in feestmodus. De paters Karmelieten vierden met grote luister de heiligverklaring van Maria Magdalena de Pazzi, een Italiaanse mystica wiens vurige geloofsbeleving de orde inspireerde.
Ter ere van deze blijde gebeurtenis werden plechtige missen opgedragen, processies gehouden en werd de stad versierd met vaandels en verlichting. Het hoogtepunt van de viering zou een indrukwekkend vuurwerkspektakel zijn, opgevoerd op de Carmersbrug.

De man achter dit spektakel was Michael de Baecke, een Brugse dichter en rederijker, gildebroeder van de Gilde van de Heilige Geest. Hij was geen onbekende in Brugse culturele kringen. Tien jaar eerder, in 1659, had hij naam gemaakt met zijn toneelstuk *'De historie van de groote liefde van Cappelles ende Monteske door Romero ende Juliette'*, een Vlaamse voorloper van de tragedie waarmee Shakespeare eeuwen later beroemd zou worden. Het stuk werd met veel succes opgevoerd in de grote hal van Brugge en bleef twee weken lang een publiekstrekker.

Naast zijn passie voor literatuur koesterde De Baecke ook een diepe fascinatie voor vuurwerk, een kunst die in de 17e eeuw zowel voor oorlog als voor vermaak werd gebruikt. Het maken van vuurwerk was een delicate bezigheid, waarbij buskruit – een mengsel van salpeter, zwavel en houtskool – zorgvuldig werd afgewogen en in papieren of metalen hulzen verpakt.
Spektakelmakers voegden soms extra stoffen toe om kleur te creëren, zoals koperzouten voor blauwgroene vlammen of ijzerpoeder voor fonkelende vonkenregens.

Voor de feestdag van de Karmelieten had Michiel op de Carmersbrug een vuurwerkconstructie ontworpen in de vorm van een kasteel. Het was een spectaculair decorstuk dat het publiek in vervoering zou achterlaten.

Maar wat een triomf moest worden, eindigde in tragedie. Het vuurwerk ontbrandde voortijdig, nog vóór het officiële moment. Een felle vlammenzee verzwolg het houten decor en sloeg in luttele seconden over op Michiel zelf, die zich midden in de constructie bevond. Getuigen keken machteloos toe hoe hij, samen met een zekere Daniel van der Cruijcen, dodelijk verbrandde. Twee andere slachtoffers wisten de ramp te overleven.

Zo overleed Michael de Baecke op 14 augustus 1669, rond het middagmaal, bezweken aan zijn verwondingen. Hij ontving nog de laatste sacramenten en werd begraven bij de Karmelieten, die zijn noodlottige bijdrage aan hun feest nooit zouden vergeten.

VRAAG AAN DE LEZERS: EEN ECHTE JAN VAN EYCK ??

Roland Verté

Tijdens het inventariseren van het notariaat vind ik een heel merkwaardige nalatenschap **(RAB, INV 500/53, 16, akten nrs. 135 & 161)**.
Daniel Joseph BOGAERT (zoon van Joseph bij Madelena DENYS, echtgenoot van Josephina DUMORTIER) overleed op 17.09.1849 in zijn huis, op de Sint Jansplaats A2, nr. 48 te Brugge.

De overledene bezat een indrukwekkend onroerend patrimonium, ondermeer:
- Een huis genaamd **De Beurs**, aan de westzijde van de Vlamingstraat, Sectie E3, nr. 60.
- Vijf huizen staande in de Philipstockstraat, getekend nr. 51 – 52 - 53 en 65 – 66.
- Een boekdrukkerij staande te Brugge, Philipstockstraat, nr. 67.
- Een herberg genaamd "De Maegd van Gend" in het Geernaertstraetje sectie E1, nr. 71.
- Een herberg genaamd "Den Moriaen" in de Langestraat, sectie A10, nr. 54.
- Een hofstede in Zuienkerke, groot 6 ha 43 aren 46 centiaren, gebruikt door Mattheus DENDOOVEN.

… en nog meer … maar daar wil ik het niet over hebben.

Tot de inventaris behoorde ook een schilderij. Ik lees:

"de partyen geven te kennen dat de schilderij verbeeldende de aenbidding der heilige maegd geschilderd op panneel met 2 luiken, **welke men toeëigend aenden schilder Jan VAN EYCK**, *en zich ten dezen sterfhuis bevindt, toebehoord voor de eene helft aen den heer Amandus BOGAERT fabrikant te Brugge, en voor de wederhelft aan de heer overleden".*

"Dit schilderstuk is door de heer pryzer na het ingewonnen avies van den heer Albertus GREGORIUS, kunstschilder en professor te Brugge, gewaerdeerd vyftien duizend frank, de waerde der luiken inbegrepen".

Dit slaat mij met verbazing. In de wereld zijn er slechts 25 schilderijen van Jan van Eyck bewaard. Daarvan bevinden er zich amper 5 in België: 1 in Gent, 2 in Brugge en 2 in Antwerpen.

Kan iemand van de lezers dit verhaal vervolledigen ??

VRAAG EN ANTWOORD: BAELDE

In ons vorig nummer vroeg **Fabienne Delanghe** waar ze meer info kon vinden over de kloosterzuster **Isabeau Balde/Isabelle Baelde** die in 1714 stierf in Damme. «Ze werd 85 jaar en haar familie zou afkomstig geweest zijn uit Ieper».

Jo Patteeuw gaf een tip om ook te zoeken op **'Valdez'**, een naam die o.m. gevonden wordt in Nieuwpoort. De Spaanse V wordt immers uitgesproken als B. Die tip wordt echter betwijfeld door lezer en FV-lid **Sebastiaan Deraedt** uit Noordschote.
Hij wijst op de afkomst van deze non uit Ieper. «Daar woonden vele telgen uit het gekende geslacht BAELDE. Ze waren al héél lang aanwezig in Ieper en waren daar redelijk prominent. We moeten dus niet elders gaan zoeken en ook niet op een variante van de familienaam.
Haar doopakte zal niet meer terug te vinden zijn, aangezien het hele reusachtige stadsarchief van Ieper - destijds gekend als het vijfde belangrijkste archief in West-Europa - in vlammen is opgegaan, inclusief de parochieregisters, tijdens WO-I.
Vele huidige genealogen stammen af van de familie Baelde. Via die weg kunnen ze opklimmen tot de oude Europese adel.»

Dit wordt bevestigd door lezer en FV-lid **Pieter Donche** uit Brugge. «Er is veel gepubliceerd over de familie Baelde, zie de bibliotheek catalogus van Familiekunde Vlaanderen online. Misschien de meeste kans om iets te vinden is in het werk: **Origine de la famille scabinale Yproise BAELDE et généalogie inédite d'une branche existante de cette famille - 1375-1905. Etablies sur titre par Emile De Sagher.** - Antwerpen : Imprimerie Laporte & Dosse, 1906, in verscheidene bibliotheken te raadplegen.»

SPOORLOOS IS SPOORLOOS VERDWENEN

Uit: www.nu.nl van 21.02.2025

In het Nederlandse Tv-programma 'Spoorloos' werd 35 jaar lang geprobeerd om in het buitenland, biologische ouders van in Nederland wonende kinderen, op te sporen. In 2022 kwamen echter voor het eerst meldingen van verkeerde matches: deelnemers waren aan de verkeerde families gekoppeld. Daarop deed de KRO-NCRV een oproep om, als oud-deelnemers twijfels hadden, contact op te nemen met de redactie van Spoorloos. De omroep bood DNA-tests en nader DNA-onderzoek aan om te proberen zo definitief uitsluitsel te geven over zijn of haar hereniging.

Begin 2025 kwam het programma opnieuw in opspraak. De van oorsprong Colombiaanse Marthainès de Vries deed op negentienjarige leeftijd mee aan het programma. Vervolgens ging ze ruim twintig jaar om met de familie waarvan Spoorloos zei dat die van haar was, maar dit zat fout.

De Vries vond onlangs haar echte halfbroer en halfzus na een DNA-test van het Tilburgse laboratorium Consanguinitas. Haar biologische vader en moeder bleken intussen overleden. «Als de redactie haar werk goed had gedaan, had ik nog negen jaar met mijn echte moeder kunnen doorbrengen en elf jaar met mijn vader», zegt de Vries, die nu een rechtszaak wil aanspannen tegen Spoorloos.

Als gevolg hiervan stopt de KRO-NCRV per direct met het programma. Opnames van een nieuw seizoen waren al bezig, maar zijn nu dus gestaakt.
Genealogie kan serieuze gevolgen hebben.

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. Om binnen te komen moeten 4 treden genomen worden, wat het voor rolstoelgebruikers wat moeilijker maakt.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check eventuele wijzigingen op fvbrugge.be
Opgelet: de verwarming is defect en zal niet hersteld worden. We kunnen geen 18° garanderen!

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet voor de komende maanden van 2025:

- ma 03/03: Paul Lanssens	- ma 05/05: Johan Haerynck	- ma 07/07: Anne Marie Viaene
- wo 12/03: Jean-Marie Bulthé	- wo 14/05: Reinhilde Aendekerk	- wo 09/07: Jo Patteeuw
- za 22/03: Johan Salomons	- za 24/05: Hervé Ceulenaere	- za 26/07: Paul Lanssens
- ma 07/04: Raf Barzeele	- ma 02/06: Raf Barzeele	- ma 04/08: Anne Marie Viaene
- wo 09/04: Tony Strypsteen	- wo 11/06: Johan Haerynck	- wo 13/08: Tony Strypsteen
- za 26/04: Paul Lanssens	- za 28/06: Johan Salomons	- za 24/08: Hervé Ceulenaere

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, Johan en de vrijwilligers

Dit zijn de datums voor de vrijwilligers eerste semester 2025:

do 06/03	di 11/03	di 18/03	di 25/03	do 03/04	di 08/04	do 17/04	di 22/04	di 29/04
di 06/05	di 13/05	di 20/05	di 27/05	di 03/06	do 12/06	di 17/06	do 26/06	

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony Strypsteen voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar **aldfaer@fvbrugge.be**. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025

Wil je in 2025 genieten van alle voordelen en dienstverlening van Familiekunde-Vlaanderen?
Word dan lid of hernieuw zeker je lidmaatschap!

Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen voor raad en om de bibliotheek te consulteren.
Je ontvangt Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en (indien interesse) ook Brugse Stam (digitaal tijdschrift). Je krijgt korting op onze publicaties, cursussen en voordrachten.
Uw lidgeld dient voor onze tijdschriften, computers, scanners en voor onze algemene werking.

Uw bijdrage is €40 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **"Lidgeld 2025 afdeling Brugge + uw postadres + uw mailadres"** (vergeet deze adressen niet).

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (10): DE RELATIES TUSSEN DE KERKELIJKE OVERHEID EN HET BRUGSE VRIJE IN HET ANCIEN RÉGIME

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 107.000 door [1]. De eerste 6.000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

**** Rijksarchief Brugge - Processen Brugse Vrije - Ongeordend n°55033 ****

In het Ancien régime waren er geregeld conflicten tussen de kerkelijke en de burgerlijke overheden, zoals de grote steden Brugge, Gent, Ieper en het Brugse Vrije. De burgerlijke gezagsdragers wilden de jurisdictie van de bisschop (eerst die van Doornik, later die van Brugge, na de oprichting van het bisdom Brugge) beperken tot sacramentele en godsdienstige zaken.
De kerkelijke hoogwaardigheidsbeklederswaren daar allerminst mee akkoord. In haar artikel, "Het archief van de bisschoppen van Doornik: een inventaris uit 1477" **[2]**, illustreert Monique Van Melkebeek dat met meerdere voorbeelden, waarvan we er hier een drietal uitlichten.
Zo deinsden de schepenen van het Vrije er niet voor terug om iemand, die zich bekend maakte als priester, gevangen te nemen. Als motivatie zegden ze te twijfelen aan zijn priesterschap, omwille van begane misdaden. Dreigementen uit de hoek van de bisschop maakten daarbij weinig indruk.

1. DE KAPEL VAN HET BRUGSE VRIJE ALS SPEELBAL TUSSEN DE BISSCHOP EN HET VRIJE

De schepenen gedroegen zich nochtans als goede katholieken. Zo hadden zij aan de paus gevraagd, en op 5 augustus 1435 de toelating bekomen, om de mis te vieren in hun landhuis, waarbij ze een **draagbaar altaar** gebruikten. De kasselrijrekeningen uit die periode vermelden inderdaad een jaarlijkse betaling aan een priester en een koster, om de mis te lezen in het landhuis **[3]**.

Zo lezen we dat er in 1510 renovatiewerken uitgevoerd werden *in den cappellecamer int huus onlancx ghecocht jeghen de voorseyde hoirs van wylen Jacob ende Robrecht Boudins*. Bovendien staat er geschreven dat *broeder Ysebrant de Bru, capellaen van den lande*, vergoed werd omdat hij een jaar lang de mis las in die kapel in het landhuis. Dit telkens op vrijdag en zaterdag, alsook op de andere dagen dat de burgemeesters en schepenen vergaderden. De conciërge Colaerd de Lannoy werd vergoed *van dat hy de voorseyde messen ghedient ende ooc den oultaer ghereet ende ghedect heift, achervolghende der ouder costume*. De kapel werd niet alleen verlicht met toortsen en tafelkaarsen, geleverd door waslichtmaker Jan Schinkele, maar ook opgewarmd met houten blokken, turf en ander brandbaar materiaal **[4]**.

[1] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ze staan ook op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.
[2] Van Melkebeek, Monique, Het archief van de bisschoppen van Doornik: een inventaris uit 1477, in: Bulletin de la Commission royale d'histoire. Académie royale de Belgique. Tome 149/3-4, 1983, pp. 121-375.
[3] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 183, folio 10 verso.
[4] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 249.

Recent kwam in de verzameling procesbundels van het Vrije een bundel uit 1607 **[5]** boven water waarin de irritatie beschreven werd van de kerkelijke bestuurders (bisschop, proost, deken en kapittel van de Sint-Donaaskathedraal) naar aanleiding van de bouw van een nieuwe kapel met een torentje door de burgemeesters en schepenen van het Vrije. Zij hadden daarvoor in de heerlijkheid Proosse de *herberg den Blenden Esel* laten afbreken.

De bisschop eiste enerzijds of de heropbouw van de herberg of het betalen van een hoeveelheid zilver en dit telkens op Sint-Donaasdag. Anderzijds eiste hij het betalen van een boete ten voordele van de bisschop. De burgemeesters en schepenen antwoordden dat zij zijn 'verzoeken' niet aanvaardden en onterecht vonden, omdat ze niet van plan waren om die kapel te laten wijden en er evenmin een openbare bidplaats van zouden maken. Hun beweegreden past in de tijdgeest. **Het was hun bedoeling om de grond profaan te laten, waardoor de grond onder de heerlijkheid van de Proosse zou blijven ressorteren! Daarom werd een draagbaar altaar gebruikt!**
Volgens de burgemeesters en schepenen was het aan iedereen bij canoniek recht toegelaten een private bidplaats in te richten. In het bijzonder had zo'n notabel college met zo'n kwaliteitsvolle personen als zij daar recht op, was hun mening. Ze verwezen daarvoor naar Panormitanus, de bekende kerkrechtspecialist en aartsbisschop van Palermo.

Zoals het goede katholieken betaamde, wilden zij de bruggen met de bisschop niet opblazen. De burgemeesters en schepenen verklaarden zich dan ook bereid om in overleg te gaan met de bisschop, want zij waren geen vragende partij om een formeel proces te voeren. Als de bisschop niet akkoord zou gaan met de oprichting van hun private bidplaats, waren ze bereid om neutrale geleerden uit Gent of Brugge te consulteren.
Op 27 april 1607 wilden zij een afvaardiging laten overleggen met de kerkelijke overheid. Maar de bisschop en zijn medestanders losten het probleem anders op. Ze schreven op 7 mei 1607 dat ze hun jurisdictierecht wilden afstaan, op voorwaarde dat het Vrije *jaarlijks daarvoor 4 £ gr cheins zou betalen, naast 4 oncen zilver voor het patronaat*. Uitzonderingen werden dus gewoon afgekocht met geld: het Vrije kon nu een altaar in de nieuwe kapel consacreren, terwijl de grond toch bleef ressorteren onder het Proosse. **Daardoor werd het draagbaar altaar overbodig**. Trouwens, het gebruik van een draagbaar altaar was sinds het Concilie van Trente verboden.

Toen in 1609 het interieur van de nieuwe kapel afgewerkt werd, besloten de schepenen om toch maar niet hun eigen portretten op de deuren te schilderen, maar nieuwe deuren te bestellen met daarop religieuze taferelen **[6]**. De oude deuren zouden ze op een andere plaats zetten. Een teken van verzoening met de bisschop?

De rekeningen van de kasselrij tonen dat de zaak geregeld raakte. Zo staat in de rekening van 1648 onder meer: *betaelt (36 £ par) an den capellaen van den lande van dat hij de misse gedaen heeft (..) s'donderdaegs, s'vrydaegs ende saterdaegs, metsgaeders op eenige ander daghen als burghmeesters ende schepenen vergadert geweest hebben in de capelle van den lande, voor eenen geheelen jaere*.
De concierge van het landhuis werd *(6 £ par) vergoed voor het dienen de misse, den aultaer gedect ende al gereet gemaeckt in de capelle van desen lande, volgende d'oude costume*. Waslichtmaker Boudewijn Arens leverde toortsen, tafelkaarsen en ander waslicht.

Achteraf beschouwd lijkt de discussie van 1607 niet meer geweest te zijn dan een zoveelste rel tussen het Vrije en het bisdom Brugge. Andere procesbundels, bestuursdocumenten en resoluties van de schepenen tonen dat er doorheen het Ancien Régime regelmatig zo'n incidenten waren tussen de hoge heren schepenen en de hoge heren geestelijken.

[5] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Ongeordend, Processen, nr. 55033.
[6] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 55.

Het is duidelijk dat het geenszins de bedoeling van de schepenen was om ruzie te zoeken met de bisschop. Anderzijds deinsden ze niet terug om de confrontatie aan te gaan met de hoge kerkelijke gezagsdrager, al raakte de bisschop zeker een gevoelige snaar met zijn terugkerende dreigementen om hun kapel te sluiten.

Het is merkwaardig dat de functie van kapelaan de modernisering en de afslanking van het personeelsbestand van de kasselrij in 1784 overleefde. De functies van tresorier, taalmannen, klerken van informatiën, krikhouder en klerk van de baljuwage werden nochtans afgeschaft of gefuseerd. In de kasselrijrekening van ondermeer 1791 wordt vermeld dat de kapelaan zijn gage kreeg. De tresorier en de klerken van informatiën trouwens ook nog **[**[7]**]**. Pas toen de Franse revolutionairen in 1796 het Vrije en de andere Ancien régime-instellingen afschaften, viel het doek over de kapelaan en zijn kapel in het landhuis van het Vrije.

2. LIJKSCHOUWINGEN EN BEGRAVINGEN IN GEWIJDE AARDE

Het was in het Vrije gebruikelijk om bij een verdacht overlijden of een ernstig ongeval, de berijder van ter plaatse hiervan te verwittigen. Het was zijn plicht het college zo snel mogelijk op de hoogte te brengen en de begrafenis tegen te houden tot het college had gereageerd. Na ontvangst van de melding zond het college daarop een delegatie van twee schepenen met een pensionaris ter plaatse om aanwezig te zijn bij de lijkschouwing door een dokter of een chirurgijn. In de praktijk durfde het wel eens mislopen, met telkens weer die eerder genoemde spanningen tussen het bisdom en het Vrije tot gevolg. We illustreren dat met enkele voorbeelden.

Op 31 januari 1721 waren de schepenen van de stad Brugge bij de Raad van Vlaanderen in proces tegen de bisschop van Brugge over het schouwen van lijken op gewijde grond. De bisschop had beweerd dat de schepenen van het Vrije, telkens als iemand op gewijde aarde verongelukte, hem toelating vroegen om het lijk te mogen schouwen, maar dat ze het lichaam daarvoor naar het ongewijde brachten.
De schepenen van het Vrije attesteerden dat ze vroeger altijd het recht hadden gehad om binnen het Vrije verongelukte lichamen te schouwen, zonder daarvoor toestemming te moeten vragen aan de bisschop. Eerst werd het lijk ter plaatse geschouwd door de afgevaardigde schepenen en hun griffier (hetzij op gewijde hetzij op ongewijde grond). Daarna werd het naar het ongewijde gebracht, gewoon omdat de chirurgijn het lichaam in goede omstandigheden verder zou kunnen onderzoeken en open maken als dat nodig zou blijken **[**[8]**]**.

Eind augustus 1694 werd in Zuienkerke een onbekende arme jongen dood gevonden en door de lokale pastoor begraven zonder dat hij de lokale berijder op de hoogte bracht. Zodra de berijder vernam wat er gebeurd was, contacteerde hij het college van schepenen. Die beslisten onmiddellijk om schepenen de Bye en Rapaert, vergezeld van pensionaris vander Plancke, naar Zuienkerke te sturen *tot het doen van de selve schauwynge, ende daer toe te vooren het lichaem te doen ontgraven*.

Het college had eerst gedebatteerd of het aan de bisschop toestemming moest vragen voor die ontgraving (op de gewijde grond van het kerkhof). Ze besloten dat dit niet verplicht was, maar dat ze de bisschop uit beleefdheid en voor de goede correspondentie op de hoogte zouden brengen van de geplande ontgraving.

De bisschop was echter kwaad en dreigde met de sluiting van de kapel van het Vrije (**de kapel uit het vorige item werd gebruikt als drukkingsmiddel!**). Daarop stapte het college op 27 oktober 1694 naar de Raad van Vlaanderen om dat dreigement te smoren. In eerste instantie ging het Vrije hierbij, via de griffier van de Vierschaar Vande Sompele, enkel in op het dreigement van de bisschop om de kapel in hun landhuis te sluiten, en niet op de essentie van het recht om lijken van verongelukten te schouwen om een eventuele gewelddadige dood aan te tonen.

[7] Rijksarchief Brugge, Registers, nr. 522 folio 522.
[8] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 43.

Op vraag van de bisschop verhuisde de zaak van de Raad van Vlaanderen naar de Geheime Raad. Daar probeerde de bisschop het college hun bestaand recht af te nemen, door te vragen naar bewijsstukken van dat recht. Omdat de schepenen handelden zoals ze al altijd gedaan hadden, gingen ze niet in op die vraag naar bewijsstukken. In de plaats vroegen ze om gehoord te worden. Dit resulteerde in een akte van 19 februari 1695, waarbij het Vrije gelijk kreeg en zijn recht om lijkschouwingen uit te voeren mocht behouden.

. . . . . .

De bevoegdheid van de schepenen ging verder dan het schouwen van gewelddadige overlijdens.

Op 23 november 1696 bespraken de schepenen het rapport over een overleden jongeman, opgemaakt door de berijder van Oostkerke Ambacht. Hij was *ghequetst* en bezweken aan zijn verwondingen. De schepenen besloten het lijk te schouwen en zich ter plaatse te informeren wie hem verwondde en waarom. Maar daarnaast wilden ze ook weten hoe de wonde verzorgd werd en waarom de chirurgijn geen melding gemaakt had van die dodelijke wonde **[**[9]**]**.

En er is meer. Niet alleen verdachte *overlijdens* moesten gemeld worden. Chirurgijnen hadden ook meldingsplicht aan het college (al dan niet via de berijder) van *ernstige verwondingen*. Daarnaast moesten ze de toestemming van het college vragen om *levensbedreigende operaties* uit te voeren. Zo vroeg Bernaert Legiers uit Snaaskerke op 4 juni 1696 de schepenen om toestemming om zijn achtjarig zoontje Jacob door den operateur ordinaire te mogen laeten snijden van den steen. Hij kreeg daarvoor ook de toestemming.

3. HET EGO VAN DE SCHEPENEN VAN HET BRUGSE VRIJE

Het korps van de schepenen en ambtenaren, die benoemd waren voor het leven, bevatte altijd wel een paar kokette, enggeestige persoonlijkheden. Af en toe kunnen we in de resolutieboeken lezen waar ze hun gevoelens van superioriteit lieten blijken. Zo bijvoorbeeld als Charles Witvoet, Jacques Acaert en Pieter van Altere zich in 1688-1689 presenteerden om aangesteld te worden als nieuwe schepenen **[**[10]**]**. Ook zinnetjes in testamenten van schepenen, waarbij de aan te stellen voogd moest zorgen voor een gepaste huwelijkskandidaat voor hun dochter, laten in de kaarten van de (overleden) schepen kijken **[**[11]**]**.

De burgemeesters en schepenen *van het Vrije* hielden er als groep aan om in hun eigen kapel de eucharistie bij te wonen. Niet alleen voor het praktisch gemak en comfort, maar ook voor het ego van hun instelling. Bij een Te Deum, een Blijde Intrede, een jubileum en bij andere vieringen liepen ze immers niet graag achter de schepenen *van de stad Brugge*. Dergelijke evenementen organiseerden ze liever in de eigen kapel, afgezonderd van andere lui en omringd door “goed volk”. Dat goed volk was echter niet beperkt tot de schepenen en pensionarissen van het Vrije. Heel wat hoge ambtenaren en edellieden wisten dat ze in het landhuis van het Vrije goede wijn schonken. Ook de bisschop en abten waren van harte welkom om vieringen bij te wonen in hun kapel. Uiteraard gevolgd door feestmaaltijden met heerlijke zalm, mosselen en exclusieve lekkernijen.

Hoe belangrijk hun kapel ook was, toch kozen de schepenen er nooit voor, om vanuit de kapel van het Vrije ten grave gedragen te worden. Steevast gebeurde een scabinale uitvaart (*uitvaart van een schepen, red.*) vanuit hun eigen parochiekerk. Dit ging gepaard met de nodige glorie en met uitdeling van vele broden aan de armen. Nadien werden honderden missen opgedragen in meerdere Brugse kloosters en kerken tot lafenis van de ziel van de overleden schepen.

(wordt vervolgd)

[9] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 40-41.

[10] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, Registers, nr. 38.

[11] Rijksarchief Brugge, Brugse Vrije, St.v.goed, reeks 1, nr.1134 (jonker Pieter Louis Anastatius d’Hanins als voorbeeld).

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 3 - mei-juni 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://fvbrugge.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

HUWELIJKSDISPENSATIES (3/3) TEVENS OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	2
REACTIE OP DE VORIGE AFLEVERING (HUWELIJKSDISPENSATIES DEEL 2/3)	4
ANTWOORD OP DE VRAAG: EEN ECHTE JAN VAN EYCK ??	5
NIEUWE VRAAG: BESTOND DE BRUGSE ZOT AL IN 1514?	6
NIEUWE VRAAG: HUWELIJKEN VAN SLIJPE IN BRUGGE?	6
UITGEBREIDE WEBINAR GEORGANISEERD DOOR FV-BRUSSEL	7
NIEUWS VAN HET RIJKSARCHIEF	7
NIEUW BOEK OVER 3 GENERATIES WITTERYCK	7
SNUISTEREN IN HISTORISCHE KRANTEN	8
LUTHERSE DOPEN, HUWELIJKEN EN BEGRAFENISSEN 1500-1971 IN DUITSLAND	8
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	9
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025	9
PROCESDOSSIERS BRUGSE VRIJE (11): PROCESSEN OVER AKKERSCHADE	10
WAT MET DE DNA-DATA VAN 23ANDME NA HET FAILLISSEMENT ?	14
FOREBEARS WAAR TER WERELD ZIJN ER MENSEN MET JOUW FAMILIENAAM?	14
TERUGBLIK OP DE VOORBIJE ACTIVITEITEN	15
SAMENVATTEND VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING	16

SCHENKINGEN VAN ROUWBRIEVEN, BIDPRENTJES, . . .

Rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken, … zijn bij ons definitief in goede handen. Ze worden gescand en voor altijd veilig bewaard, worden opgenomen in de catalogus van onze bibliotheek en kunnen digitaal geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om hun stamboom op te maken.

Wie iets wil schenken, kan afspreken via secretariaat@fvbrugge.be.

Brugse Stam met steun van:

HUWELIJKSDISPENSATIES (3/3)
TEVENS OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Aimé Smeyers

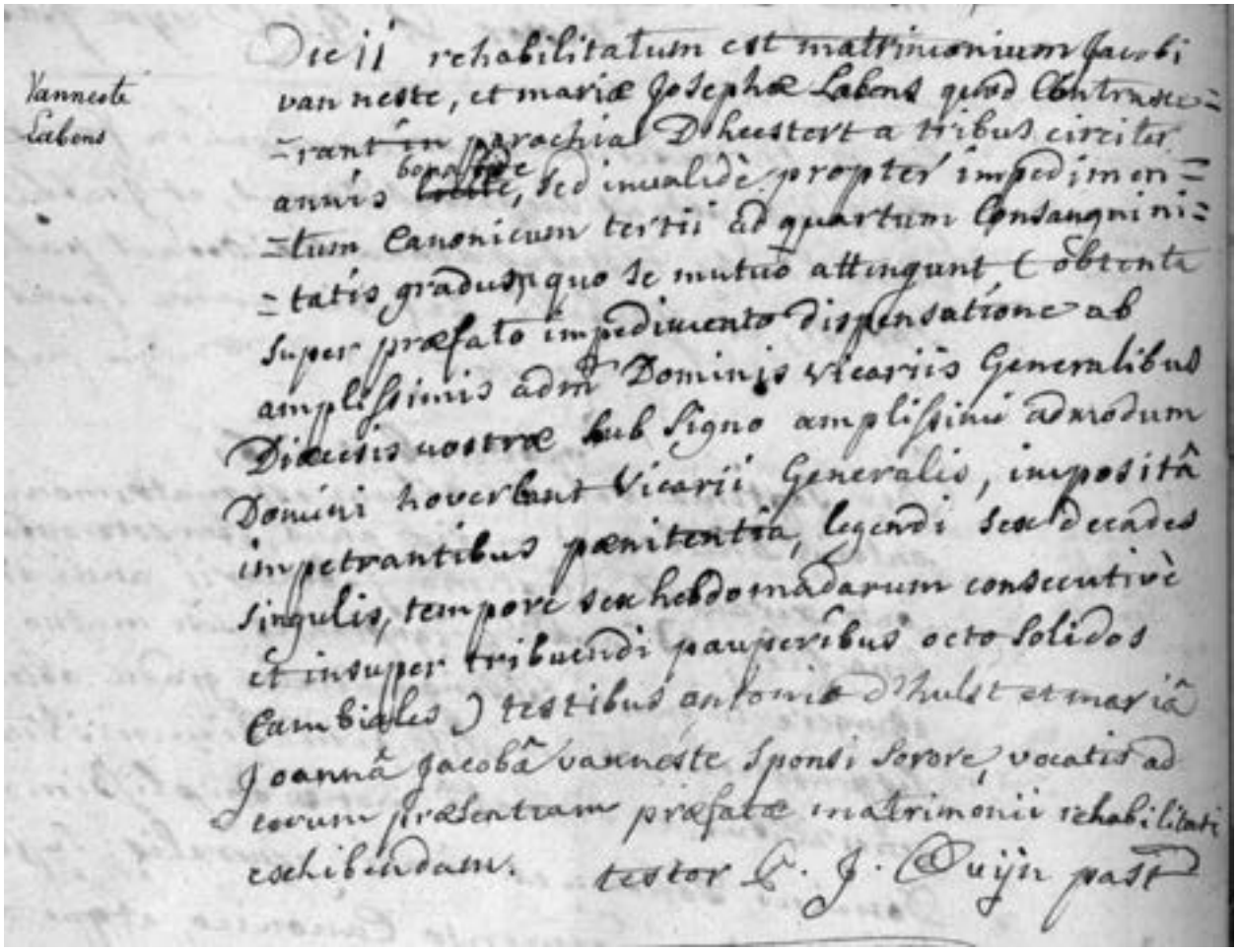
In deel 1 (ons nummer van jan-feb 2025) werd uitgelegd waarom dispensaties bij het kerkelijk huwelijk vereist zijn en welke dispensaties de genealoog het vaakst zal vinden in de huwelijksakten.

In deel 2 (ons nummer van maa-apr 2025) werden de graden van bloedverwantschap uiteengezet. Aan de hand van een voorbeeld van een huwelijksdispensatie in de 1° en 2° graad, werd aangetoond hoe de genealoog geholpen kan worden door de opgegeven graad van bloedverwantschap te controleren.

In dit deel 3 lezen we wat er gebeurt wanneer er na het huwelijk bloedverwantschap vastgesteld wordt tussen de echtgenoten, zonder dat hiervoor dispensatie verleend werd. Wegens het afsluiten van dit huwelijk werden kerkelijke straffen opgelegd !

Dit voorbeeld van 11 november 1761 uit de huwelijksakten van Bellegem, werd toegestuurd door lezer en FV-lid **Marc Van Damme** uit Kortrijk, waarvoor dank.

https://agatha.arch.be/data/images/516/516_0424_000_00020_000/A_0870_r

(november 1761) *Vanneste Labens* *Die 11 rehabilitatum est matrimonium Jacobi Van neste, et Mariae Josephae Labens quod contraxerant in parochia d'Heestert a tribus circiter annis* ~~*licite*~~ *bona fide, sed invalide propter impedimentum canonicum tertii ad quartum consanguinitatis gradum, quo se mutuo attingunt, [obtenta super praefato impedimento dispensatione ab amplissimis adm(odum) Dominis Vicariis Generalibus Dioecesis nostrae sub signo amplissimi admodum Domini Hoverlant Vicarii Generalis, imposita impetrantibus poenitentia, legendi sex decades singulis, tempore sex hebdomadarum consecutive et insuper tribuendi pauperibus octo solidos cambiales] testibus Antonio D'Hulst et Maria Joanna Jacoba Vanneste sponsi sorore, vocatis ad eorum praesentiam praefatae matrimonii rehabilitati exhibendam.* *testor S.J. Duyn past(or)*	*Op de 11de dag werd in zijn oorspronkelijke toestand hersteld het huwelijk van Jacobus Vanneste en Maria Josepha Labens, dat zij een drietal jaar geleden in de parochie van Heestert* ~~*op geoorloofde wijze*~~ *te goeder trouw, maar ongeldig zijn aangegaan omwille van het kerkrechtelijk beletsel van bloedverwantschap in de derde tot vierde graad, waarin ze zich wederzijds hebben gesteld, [nu een dispensatie voor het voornoemd beletsel is bekomen vanwege de zeer doorluchtige Heren Vicarissen-Generaal van ons bisdom met het zegel van de zeer doorluchtige Heer Hoverlant Vicaris-Generaal, waarbij aan de begunstigden als bestraffing is opgelegd dat ze elk afzonderlijk zes tientjes moeten lezen gedurende een periode van zes opeenvolgende weken en daarenboven aan de armen acht schellingen in wisselgeld moeten schenken]. Getuigen Antonius D'Hulst en Maria Joanna Jacoba Vanneste, zuster van de bruidegom, opgeroepen om aanwezig te zijn op de bekendmaking van het eerdergenoemde in wettige toestand herstelde huwelijk.* *Getuige S.J.Duyn, pastoor.*

Dit is geen huwelijksakte, maar een ***rehabilitatio*** of een ***in integrum restitutio*** **[**[1]**]**, een herstel in de oorspronkelijke staat van het huwelijk van Jacobus Vanneste en Maria Josepha Labens, dat op 22 januari 1759 werd afgesloten te Heestert, een parochie die toen ressorteerde onder het bisdom Doornik (*Tornacum*) **[**[2]**]**. Dit huwelijk was helemaal volgens de regels voltrokken, na één enkele afroeping en met dispensatie voor de twee andere roepen.
Pas bijna 3 jaar later in 1761 heeft pastoor Duyn van Bellegem vastgesteld dat er eigenlijk tussen die huwelijkspartners een verwantschap bestond in de derde graad en een bloedverwantschap in de vierde graad. De pastoor heeft daarom aan de vicaris-generaal en officiaal van het bisdom Doornik een aanvraag tot dispensatie ingediend voor dat huwelijk, dat destijds bestempeld was als ***licite***, want afgesloten volgens de regels. Toen de pastoor bedacht dat die term ongepast geworden was, heeft hij hem doorgeschrapt en vervangen door ***bona fide***.
Dat zal hoogstwaarschijnlijk ook de uitdrukking geweest zijn die de pastoor gebruikt heeft in zijn verzoek om dispensatie: immers de goede trouw was een voorwaarde om dergelijke dispensatie vlot en met herderlijk begrip te bekomen van de bisschop **[**[3]**]**.

Als eerste deel van de opgelegde herstelmaatregel en straf zullen de echtgenoten een boetedoening doen: elk afzonderlijk moeten ze gedurende een periode van zes opeenvolgende weken, **"*zes tientjes lezen*"**. Wellicht wordt hier verwezen naar de paternoster met zes tientjes, die bij ons bekend is als de ***Birgitta-rozenkrans***, genoemd naar de H. Birgitta van Zweden **[**[4]**]**.

[1] REHABILITARE, Glossarium mediae et infimae latinitatis, Du Cange et al.
[2] Heestert (Zwevegem): Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopneming | 1757 - 1796 f°847r.
[3] Traite' des dispenses, divise' en deux parties. Dont la premiere comprend: ... - Google Books; J.B. Kips, *Formulae Quaedam Litterarum circa pastoralis curae Negotia*, 1757, p. 108.
[4] J. Weyns, *Volkshuisraad in Vlaanderen*, p. 810 en voetnoot 150b.

Hierbij rijst toch de vraag wat de pastoor precies bedoelt. Heeft de pastoor hier na *singulis* niet het woord *diebus* overgeslagen? Ons koppel zou dan niet elk *afzonderlijk* maar *dagelijks* gedurende zes opeenvolgende weken (*singulis diebus tempore sex hebdomadarum consecutive*) een paternoster met zes tientjes moeten lezen. Aldus zou het gehalte aan geestelijke boetedoening meteen ook beter overeenkomen met de omvang van de vervolgens opgelegde aalmoes aan de armen, waarvan de grootte toch evenmin niet te onderschatten valt.

Meestal is bij dergelijke dispensatie de genealoog vooral benieuwd naar informatie over de familieleden wier banden in de beschreven graden de noodzaak van die dispensatie hebben veroorzaakt. Omwille van de vertrouwelijkheid worden die gegevens echter nooit in de dispensatie zelf vermeld. Wel zijn ze te vinden in de aanvraag die de pastoor in de vereiste vormen heeft opgesteld met beschrijving van de situatie en, die hij voor zover als nodig, staaft met getuigenissen en soms met stamboomelementen. Deze documenten worden doorgaans bewaard in de bisschoppelijke archieven [5].

Marc Van Damme weet dus waar hij verder kan zoeken.

REACTIE OP DE VORIGE AFLEVERING (HUWELIJKSDISPENSATIES DEEL 2/3)

Lezer **Eric Meire** vraagt aan Jo Patteeuw (auteur van deel 2 uit ons vorig nummer) hoe zeker hij is dat de Jacobus de Keysere, die met Judoca de Man huwde, ook effectief de zoon van Jacobus en broer van Joannes is? Zijn er andere Jacobussen de Keysere mogelijk? «Misschien spijkers op laag water, maar mij is altijd verteld dat je in genealogie niets zo maar mag aannemen, maar dat je alles moet staven met documenten».

En hij voegt er aan toe als retorische vraag: «als uw bewijsvoering correct is (en dat wil ik grif aannemen), wat zou de motivatie van de 24-jarige Petrus geweest kunnen zijn om te huwen met zijn 35-jarige stieftante Judoca de Man? Was dit gearrangeerd door zijn vader Joannes om de bezittingen van de familie de Keysere te consolideren? Was hij een jonge weduwnaar met kleine kinderen uit een eerder huwelijk? Dit soort open vragen houden het stamboomonderzoek boeiend. Met dank voor uw interessant artikel.»

Antwoord van **Jo Patteeuw**
Dat je niets zo maar mag aannemen is een zeer terechte houding. In dit voorbeeld zijn er meerdere argumenten die samen volgens mij voldoende bewijs vormen om de stelling te staven:
1. De aard van de dispensatie (het grootste bewijs dat het over dezelfde moet gaan).
2. De peter- en meterschappen.
3. De staten van goed & weesakten.
4. De wettelijke passeringen.

Moest (de andere) Petrus de Keysere huwen met zijn stiefmoeder (zoals zovelen op Geneanet denken), dan had er dispensatie verleend moeten worden omwille van verwantschap in de 1e graad! En dat staat er niet ...

---

[5] K. Mannaerts, *Over Huwelijksbeletsels en Dispensaties*, in: *Vlaamse Stam*, jg. 27, 1991, nr. 6, p.271-272.

ANTWOORD OP DE VRAAG: EEN ECHTE JAN VAN EYCK ??

Lezer en FV-lid **Roland Verté**, die werkt aan de ontsluiting van het notariaat, vond in de nalatenschap van Daniel Joseph Bogaert (overleden in Brugge op 17.09.1849) de vermelding van een schilderij **"*verbeeldende de aenbidding der heilige maegd geschilderd op panneel met 2 luiken*, welke men toeëigend aenden schilder Jan VAN EYCK, *gewaerdeerd vyftien duizend frank*"**. Roland stelde in ons vorig nummer de vraag of iemand van de lezers dit verhaal kon vervolledigen?

Het antwoord kwam snel binnengewaaid uit twee windrichtingen.

Hendrik Callewier, hoofd van de Rijksarchieven Brugge en Kortrijk, bezorgde ons een nota van Til Holger-Borchert, oud-directeur van het Groeningemuseum.
Deze triptiek toont ons de staande Madonna met Kind en de Ieperse clericus Petrus Wyts (+1629). Op de luiken heb je verscheidene scenes uit het Oude Testament. Tot 1849 behoorde de triptiek toe aan Daniel Bogaert. Zijn broer Amandus Bogaert verkocht het in 1854 aan een zekere D. van den Schrick uit Leuven. Tot de jaren '1930 werd het schilderij toegeschreven aan Jan van Eyck. Omstreeks 2006 werd het aangekocht door het Groeningemuseum waar het nu bewaard wordt in de reserve.

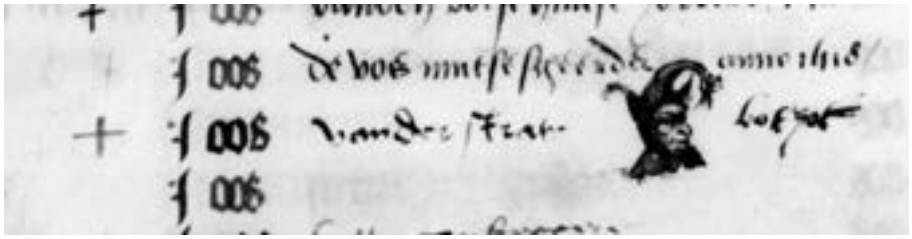
Koen Theuns, journalist bij Het Nieuwsblad, gaf ons de overige details.
Het werk is na een omzwerving sinds 2007 eigendom van de stad Brugge (Groeningemuseum). De triptiek werd lange tijd aanzien als een echte van Eyck, maar bleek dat, na onderzoek in de tweede helft van de vorige eeuw, niet te zijn. Het is wel een anonieme kopie van van Eycks verloren gegane 'Maelbeke-Madonna'. De stad Brugge telde er desalniettemin 139.000 euro voor neer (volgens krant De Morgen). Meer info in het persbericht: https://www.codart.nl/images/BEBrugge2007MaelbekeMadonna.pdf

NIEUWE VRAAG: BESTOND DE BRUGSE ZOT AL IN 1514?

Lezer en FV-lid **Johan Bisschop** uit Heist-aan-Zee vond een merkwaardig lid in de ledenlijst van de Brugse Sint-Sebastiaansgilde (jaar 1514 – p.49 / scan 48)

https://www.archiefbankbrugge.be/DesktopModules/ArchiefOnline/Services/GetImage.ashx?bestandid=55852&collectieid=0f262428-0d76-44e3-9224-4e487b6607db

joos vander strate . . . . . lofzot(?) (Brugse Zot????)

Kan iemand toelichting geven over dit opmerkelijk lid van de Sebastiaansgilde ?
➔ **brugsestam@fvbrugge.be**

NIEUWE VRAAG: HUWELIJKEN VAN SLIJPE IN BRUGGE?

Lezer en FV-lid **Bart Broucke** uit Dendermonde zit met een eigenaardig fenomeen in Slijpe.

Het gaat over 4 huwelijken die plaatsvonden tussen 1780 en 1795 in Brugge OLV. Alle 8 de echtgenoten woonden volgens de akten in Slijpe. **Waarom gingen ze dan huwen in Brugge OLV ??**

- Bij deze 4 huwelijken zijn de beide huwelijken van Barts voorouder Philippus Yperman. Die vonden plaats in 1783 (x Rosalia Boydens) en in 1792 (x Maria Plancke).
- In Slijpe waren er in de periode 1780-1795 ongeveer 133 huwelijken, waarvan er dus 4 plaatsvonden in Brugge OLV, mét een extract in de registers van Slijpe. En er zijn er geen waarvan het huwelijk in een andere parochie plaats had dan OLV. Er moet dus een reden voor zijn.
- Deze reden moet op het eerste gezicht niet gezocht worden bij de dispensaties, want van die 133 huwelijken zijn er 12 met een dispensatie. Die dispensaties waren om diverse redenen, waarin geen lijn kan getrokken worden.

Zowel **Jo Patteeuw** (voorzitter FV Brugge) als **Martin Lievens** (vrijwilligersrab) zien geen reden.

Heeft iemand een verklaring? ➔ **brugsestam@fvbrugge.be**

UITGEBREIDE WEBINAR GEORGANISEERD DOOR FV-BRUSSEL (ALTERNATIEF VOOR HET NATIONAAL CONGRES ?)

In 2025 wordt door FV-nationaal géén congres georganiseerd. Maar onze collega's van FV-Brussel blijven niet bij de pakken zitten en organiseren een alternatief. Op **donderdag 22 mei 2025 van 13:30 tot 17:00**, brengen zij een **webinar *'Familiegeschiedenis Vandaag en Morgen'* via Zoom**. Je kan best fris deelnemen aan deze sessie: ze duurt 3½ uur en er komen 10 experten aan bod:

- De (on)toegankelijke gerechtelijke dossiers van collaboratie tijdens WOII *(Herman Van Goethem)*.
- Een 'crimineel' in de familie?! *(An Vandenberghe en Paul Drossens)*.
- AGATHA, de online zoekmachine van het Rijksarchief *(Annelies Coenen)*.
- Migranten 'in de papiermolen': de dossiers van de Vreemdelingenpolitie *(Filip Strubbe)*.
- Octopus, het genealogische zoekplatform van Familiekunde Vlaanderen *(Rik Van der krieken)*.
- AI-Tools voor de moderne stamboomonderzoeker *(Peter Eyckerman)*.
- Voorkinderen en hun vermeende vaders: genealogie, geschiedenis en genetica *(Brecht Liefsoens)*.
- Ontdek waaraan je voorouders overleden zijn *(Sarah Heynssens)*.
- MamaMito: wat leerden we door moederlijnen genetisch te verbinden *(Maarten Larmuseau)*.
- Tussen paradijs en slagveld – Het schrijven van een familiegeschiedenis *(Lieve Joris)*.

Inschrijven is gratis maar verplicht en kan tot 24 uur voor het evenement.
https://share-eu1.hsforms.com/17PeDUV8xTWSYsxsVJ7ysSgfehvw

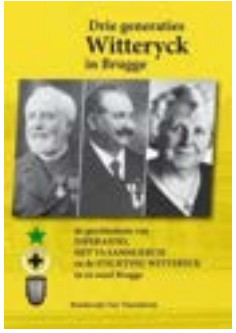
NIEUWS VAN HET RIJKSARCHIEF

We beginnen met het goede nieuws. Voor de eerste keer sinds augustus 2023 heeft de genealogische zoekrobot Agatha een update gekregen.

Er zijn ongeveer 3 miljoen nieuwe pagina's bijgekomen. Het overgrote deel (95%) is van de burgerlijke stand, met ondermeer de eerste registers met huwelijken en overlijdens tot 1950.
Daarnaast werden 21.535 beschrijvingen van parochieregisters gecorrigeerd of nieuw toegevoegd.
Voor de burgerlijke stand werden 44.106 beschrijvingen verbeterd of toegevoegd.

Er is ook een andere nieuwigheid. Wie in de leeszaal een archiefstuk wil raadplegen moet voortaan op voorhand de volledig correcte referentie kennen (naam bestand + inventarisnummer). Het stuk moet 2 dagen vooraf aangevraagd worden via een online formulier met uw persoonsgegevens en met de volledige referentie. Voor dezelfde dag kan je met één formulier meerdere stukken aanvragen (max. 25). Meerdere dagen = meerdere formulieren. Voor het Rijksarchief Brugge is dit de link naar het formulier:

http://webshop.arch.be/reservations/index.php?lang=DUT&depot=513
(bemerk: géén https, uw browser zal een waarschuwing geven!)

NIEUW BOEK OVER 3 GENERATIES WITTERYCK

Op 3 juni 2025 wordt op het Brugse stadhuis, ter gelegenheid van de jaarlijkse uitreiking van de Prijs Stichting Witteryck, het nieuwe boek van **Boudewijn Van Vlaenderen** voorgesteld: **"3 Generaties Witteryck in Brugge - Geschiedenis van Esperanto, Het Vlaamse Kruis en de Stichting Brugge in en rond Brugge"**.
De auteur wil de figuur van pedagoog, volkskundige, verteller, drukker/uitgever en vooral Esperantist A.-J. Witteryck in de kijker zetten.
Het boek is te koop bij boekhandel De Meester aan 49 euro.

SNUISTEREN IN HISTORISCHE KRANTEN

Hilde Van Parys

Belgische kranten in bibliotheken en andere erfgoedinstellingen in Vlaanderen en Brussel
https://krantencatalogus.be

Collectie Openbare Bibliotheek Brugge
https://erfgoedbrugge.be/type/kranten

Oorlogskranten, gecensureerde pers en frontblaadjes uit WO I
https://nieuwsvandegrooteoorlog.hetarchief.be/nl

Online krantenbank van de Koninklijke Bibliotheek van België
https://www.belgicapress.be/?lang=NL

Liberaal Archief
https://www.liberas.eu/collectie/kranten

Socialistische pers
https://www.amsab.be/collectie/digitale-bronnen/324-dagblad-vooruit

Dag- en weekbladen uit Oostende en de kustregio vanaf 1850
https://odp.oostende.be/GOD

Kranten uit regio Ieper, Poperinge, Diksmuide en Veurne (Westhoek)
https://historischekranten.be

De krantencollectie van het Stadsarchief Aalst
https://aalst.courant.nu

LUTHERSE DOPEN, HUWELIJKEN EN BEGRAFENISSEN 1500-1971 IN DUITSLAND

Eddy Dubruqué

Na de val van Ieper, Brugge en Gent in 1584 en Brussel en Antwerpen in 1585, volgde er een uittocht Van Zuid-Nederlanders en Vlamingen naar het Noorden. Maar sommigen van onze voorouders vluchtten ook naar andere oorden, bijvoorbeeld via Keulen naar het huidige Duitsland.

Via FamilySearch kunt u voorouders terugvinden, die zich op het einde van de 16de eeuw bekeerden tot de Lutherse geloofsgemeenschap. De enorme nieuw ontsloten verzameling Lutherse doop-, huwelijks- en begrafenisverslagen werd toegevoegd aan FamilySearch. Er zijn bijna 80 miljoen records in deze nieuwe collectie. De records beslaan de jaren van 1500 tot 1971.
Dit is de directe link: https://www.familysearch.org/nl/search/collection/3015626

"Deutschland, ausgewählte evangelische Kirchenbücher 1500-1971." Database. *FamilySearch*. https://FamilySearch.org : 6 December 2024. Records extracted and images digitized by Ancestry.com. German Lutheran Collection, various parishes, Germany.

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge. Om binnen te komen moeten 4 treden genomen worden, waarvoor rolstoelgebruikers hulp moeten vragen.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check eventuele wijzigingen op fvbrugge.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet voor de komende maanden van 2025:

- ma 05/05: Reinhilde Aendekerk	- ma 07/07: Anne Marie Viaene	- ma 01/09: Reinhilde Aendekerk
- wo 14/05: Johan Haerynck	- wo 09/07: Jo Patteeuw	- wo 10/09: Jean-Marie Bulthé
- za 24/05: Hervé Ceulenaere	- za 26/07: Paul Lanssens	- za 27/09: Johan Salomons
- ma 02/06: Raf Barzeele	- ma 04/08: Anne Marie Viaene	- ma 06/10: Raf Barzeele
- wo 11/06: Johan Haerynck	- wo 13/08: Tony Strypsteen	- wo 08/10: Jo Patteeuw
- za 28/06: Johan Salomons	- za 23/08: Hervé Ceulenaere	- za 25/10: Jean-Marie Bulthé

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen tot einde 2025:

di 06/05 di 13/05 di 20/05 di 27/05 di 03/06 do 12/06 di 17/06 do 26/06

Geen bijeenkomsten in juli en augustus.

do 04/09 di 09/09 di 16/09 do 25/09 di 30/09 do 02/10 di 07/10 di 14/10 do 23/10
di 28/10 do 06/11 do 13/11 di 18/11 do 27/11 di 02/12 do 11/12 di 16/12 di 23/12

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony en Johan voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar **aldfaer@fvbrugge.be**. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025

**Wil je in 2025 genieten van alle voordelen en dienstverlening van Familiekunde-Vlaanderen?
Word dan lid of hernieuw zeker je lidmaatschap!**

Als lid kan je terecht in alle FV-afdelingen voor raad en om de bibliotheek te consulteren.
Je ontvangt Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en (indien interesse) ook Brugse Stam (digitaal tijdschrift). Je krijgt korting op onze publicaties, cursussen en voordrachten.
Uw lidgeld dient voor onze tijdschriften, computers, scanners en voor onze algemene werking.

Uw bijdrage is €45 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **“Lidgeld 2025 afdeling Brugge + uw postadres + uw mailadres”**.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (11): PROCESSEN OVER AKKERSCHADE

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al meer dan 20 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 107.000 door **[6]**. De eerste 6.000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

**** Rijksarchief Brugge - Processen Brugse Vrije - Ongeordend n°NN ****

De jaarlijkse opbrengst van de akkers was van groot belang voor de pachters-landbouwers die er moesten van leven, maar ook voor de Heer, de eigenaar, de Kerk, de Dis, de borghouders, … die de renten en belastingen broodnodig hadden. In het Ancien Régime was schade aan akkergewassen dan ook een serieuze zaak met meerdere belanghebbenden. De rechtspraak hierrond was dus uitgebreid, de processen waren legio en de schadevergoedingen lagen hoog.

De opzet van dit verhaal – en van gans deze reeks – is om de lezer meer inzicht te verschaffen in de levenswijze van die tijd.

BETWISTING AANGERICHTE SCHADE BIJ VERKOOP TARWE

Maerten Ketels uit Koolkerke kocht in de zomer van 1681 vier lijnen tarwe die groeide op de grond van Jan Baptiste Logghe. Na de verkoop zouden de dieren van Logghe echter schade aangericht hebben op het perceel. Ketels liet ze schutten bij de lokale schuthouder. Ketels beweerde dat Logghe weigerde om zelf een *prijzer* (schatter) aan te stellen, waarna Ketels zijn prijzers **Carel Eelandt** en **Marijn Goethals** de schade liet opmeten: 1 pond en 10 schellingen grooten. Logghe weigerde te betalen en haalde zijn dieren uit het schut. Het gewoonterecht bepaalde dat hij een waarborg voor de geleden schade moest deponeren bij de schuthouder.

REKWEST EN PLEIDOOIEN

Ketels wendde zich tot de kannuniken-tournarissen, in hun functie van schepenen van de contribuante heerlijkheid Kannunikse, en eiste die schadevergoeding op, alsook de proceskosten. De amman van Kannunikse riep Logghe op. Deze erkende dat zijn twee veulens aangetroffen werden in die tarwe, maar dat die veulens enkel op het deel waren gekomen waar Ketels al een deel tarwe afgepikt had, en dus hadden ze geen schade aangericht. Om dit te bevestigen, vroeg Logghe aan **Adriaen Doolhaeghe** en **Pieter Haelewijn** om ter plaatse de schade op te meten, "*indien der eenighe hadde gheweest*".

Logghe beweerde dat Eelandt als ex-pachter van Ketels hem niet genegen was. Hij betwistte ook dat Ketels hem gevraagd had om ook een prijzer aan te stellen. Integendeel: hij had zelf voorgesteld om elk een prijzer aan te duiden. Logghe voegde een attest toe, ondertekend door Doolhaeghe en Halewijn, dat de veulens geen schade hadden aangericht. Hij concludeerde dat het request van de eiser ongegrond was.

[6] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ze staan ook op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

De eiser noemde in zijn repliek het antwoord van de verweerder ongefundeerd, omdat de verweerder Logghe, samen met de twee attestanten, het perceel bezocht had nadat de oogst al weggehaald was en er dus geen schade meer zichtbaar was. Logghe bleef in zijn dupliek bij de conclusie van zijn antwoord.

BEWIJSVOERING

Beide partijen dienden een bewijsvoering in met getuigenverklaringen. Eiser Ketels liet een eerdere getuigenis van **Carel Sonnewyle** bevestigen. Daarin getuigde hij dat de veulens, 2 koeien én 5 of 6 varkens meerdere keren op een dag in het gekochte perceel tarwe aangetroffen werden en dat hij ze meerdere keren weggejaagd had. Sonnewyle (21 jaar) woonde langs de Lisseweegse Watergang in de parochie Sint-Gillis en lag thuis bij Maerten Ketels '*partijen niet bestaende, doende sijn selfs cost*'.

Daarnaast liet de eiser de getuigenis van zijn twee prijzers *recolleren*, en stelde hij voor zelf een verklaring onder eed af te leggen. Carel Eelandt, 42 jaar en zoon van Rogier, woonde in Sint-Gillis-buiten-Brugge zonder band met de procederende partijen. Marijn Goethals, 35 jaar en zoon van Bertholomeus, woonde ook op Sint-Gillis-buiten-Dampoort en was evenmin betrokken partij. Ze verklaarden allebei met Ketels op de hofstede van Logghe geweest te zijn met de vraag een eigen prijzer aan te stellen om de schade op te meten. Hij was echter niet thuis, waarop beiden bevestigden het perceel te hebben bezocht om er de schade ter goeder trouw op te meten.

In zijn bewijsvoering beweerde verweerder Logghe dat de schade al aangericht was voor de verkoop: enkele toppen waren afgegeten. Verder beweerde hij dat, toen zijn veulens op dat perceel op vraag van de eiser geschut werden, hij naar de eiser was gegaan om te vragen zelf ook een prijzer aan te stellen, naast zijn prijzers Adriaen Doolhaeghe en Pieter Halewijn. Ketels weigerde dit.

Lieven, 32 jaar en zoon van Andries Kets, woonachtig in Uitkerke; en Adriaen, ongeveer 41 jaar en zoon van Pieter Doolhaeghe, landsman in Koolkerke, verklaarden niet te weten of de veulens na de verkoop in dat perceel geschut werden. Doolhaeghe had gehoord dat die dieren op vraag van Ketels waren geschut, omdat ze op dat perceel tarwe hadden aangetroffen. Ze waren met Logghe naar Bommelbeke, de hofstede van Ketels, gegaan met de vraag om van zijn kant een prijzer aan te stellen om te zien of er enige schade was aangericht en, indien nodig, die te schatten.
Ketels weigerde, omdat hij, volgens Kets, beweerde dat de prijzie al gedaan was.

Volgens Doolhaeghe had Ketels '*verantwoort dat hij niet alle dagen een man moste stellen ende niet alle dage eenen man moste loopen soucken*'. Doolhaeghe zei dat hij naast Pieter Halewijn bij de verkoop aanwezig was en dat het klopte dat er voor de verkoop al enige schade was aangericht door paarden of koeien. Ze aten toen enige toppen af en er lagen stoppels '*ter aerde gevelt*'. Er waren wel 100 schoven meer geveld tegen het moment van de verkoop, maar niet door koeien of paarden, maar door hennen of eenden.

Ketels en Logghe kwamen toen, op acht stuivers na, overeen over de schade. Pieter Halewijn; 35 jaar en zoon van Lieven, woonachtig op Koolkerke, bevestigde dat er ongeveer 100 schoven meer schade was tegen het moment van de verkoop, maar hij wist niet wie die extra schade had aangericht. Die meer-schade kwam op ongeveer vier gulden.

KRITIEKEN OP ELKAARS BEWIJSVOERING

De verweerder betwistte de waarde van de getuigenis van Sonneville omdat hij knecht was bij Ketels, '*al en ist geene broot-ate*'. Sonneville was de enige die getuigde over het uitjagen van de

veulens, koeien en varkens. Over de prijzers van de eiser wees Logghe er andermaal op dat ze hem uiteraard niet vonden op zijn hofstede, aangezien hij in Brugge woonde en ze daardoor niet konden beweren dat hij een prijzie weigerde. Logghe wilde de eenzijdige prijzie, opgemaakt door de prijzers van de eiser, niet erkennen en beweerde dat prijzer Eelandt niet capabel was. De eiser had de prijzie moeten laten doen door prijzers die door beide partijen aanvaard werden, zoals hij aan de eiser gevraagd had.

De eiser diende reprochen en contradictiën in op deze bewijsvoering. Hij haalde uit de verklaringen van Logghe's getuigen de informatie in zijn eigen voordeel én hechtte weinig geloof aan wat gesteld werd in zijn eigen nadeel omdat de tweede getuige van de eiser gedwongen de openbare plaatsen en wegen moest schuwen en de derde niet goed tegen de drank kon. De verweerder schreef in zijn document solutiën en salvatiën dat hij binnen de stad Brugge woonde. Het bezoek van Ketels op zijn hof was zo veel als hem weigeren de schade te laten prijzen, te meer hijzelf naar Ketels was gegaan met prijzers. Ze vonden Ketels, maar die weigerde om samen de prijzie over te doen. Volgens Logghe probeerde Ketels de schade die er voor de verkoop was op hem te verhalen en zo profijt te doen. Logghe stelde dat het abusief was van de eiser om te stellen dat de schade zeker door de geschutte veulens was aangericht. Hij wees op de mogelijke schade door hennen en eenden. Tenslotte noemde hij de kritiek op zijn eigen prijzers een belediging zonder enige grond, maar omschreef zelf Ketels' prijzer Eelandt als incapabel.

Eiser Ketels stelde in zijn solutiën dat Sonneville zijn knecht niét was, al bewoonde hij een kamer naast zijn huis. Ketels verwierp de 'singulariteit' van Sonneville's getuigenis over het wegjagen van 'de koeien, paarden en varkens omdat hij, Ketels, zelf bereid was om daarover een getuigenis af te leggen, wat overeenstemt met het gewoonterecht ter zake. Daarenboven wees de eiser er op dat Doolhaeghe getuigde dat 'die veulens geschut waren omdat ze in die tarwe aangetroffen werden nà de verkoop. Dat de verweerder Eelandt zijn aartsvijand noemde, kon volgens de eiser weinig betekenen omdat hij iedereen die niet paste bij zijn intentie zo kon bestempelen. Tenslotte kon de verweerder zich er niet achter wegsteken dat hij in Brugge woonde. Volgens de eiser woonde hij in Koolkerke en was het genoeg dat de insinuatie gebeurde op zijn domicilie waar de dieren schade aanrichtten. Hij, eiser, was niet verplicht om volgens de goesting van de verweerder een tweede prijzie te doen.

ADVIES VAN RECHTSGELEERDE

Wellicht omdat beide partijen niet samen de schade lieten prijzen, vroegen de rechters advies aan rechtsgeleerde Lieven van de Sompele, pensionaris van het Brugse Vrije. De keuze voor die jurist was veelzeggend voor de verhouding van het Kannunikse tot het Vrije. De kerkelijke heerlijkheden Proosse en Kannunikse onderstreepten doorheen de geschiedenis graag hun onafhankelijkheid van het Vrije.

't Advys is te wysen, ende t'eynden den eedt van den heesschere als dat de ghelibelleerde schaede in synne vruchten is gheschiet door de bestialen van den verweerdere te condemneren den selven verweerder aen den heesschere op te legghen ende betaelen de somme van een pondt thien schellynghen grooten, over den inhauden van de prijsie by requeste overgheleyt ende in de costen van den processe ter tauxatie.

De kannuniken-tournarissen gaven 's anderendaags al hun vonnis, waarin ze bijna woordelijk het advies van Lieven van de Sompele volgden:
Uuijtten advijse: teijnden den eedt van den heesschere als dat de ghelibbelleerde schade in sijnne terwe is gheschiet door de beestialen van den verweerdere, te condemneren den verweerdere aen de heesschere op te legghen de somme van een pont thien schellinghen grooten over de presye bij requeste overgheleijt, condemnerende den verweerdere voorts in de costen van den processe, pronunciatie den 16e octobre 1682.

HET BELANG VAN PROCESSEN OVER AKKERSCHADE

De keuters en landbouwers onderhielden van de opbrengst van landbouwgrond niet alleen hun gezin, maar ze betaalden hiermee ook de pacht aan landeigenaars en hun belastingen zoals de parochiekosten, pointing en zetting aan de verschillende overheden. Vaak waren er renten bezet ten voordele van kerken, dissen als particuliere geldschieters op land. Kortom, een goede oogst was voor veel partijen van levensbelang.

Het is evident dat akkerschade, pacht, pointing en zetting; en grond als waarborg voor renten en andere vormen van krediet al van in de 15de eeuw goed geregeld waren in het gewoonterecht. Voor het Vrije was uiterlijk in 1461 het gewoonterecht over akkerschade door onbeheerde dieren en over het schutten van die dieren uitgeschreven. Varkens moesten een ring in de neus hebben (10 schellingen parisis boete per varken dat betrapt werd zonder ringel). Telkens er dieren uitbraken in gewassen, was er een boete van 6 £ parisis en een schadevergoeding voor de geleden akkerschade. In het geval van grasland of bos kon het slachtoffer evengoed een schadevergoeding eisen, maar was de boete beperkt tot 3 £ parisis per keer. De schuthouder had recht op 2 £ par per waarborg per uitbraak; voor het bewaren van uitgebroken dieren rekende hij per dag 2 sch par per paard, 12 deniers parisis per rund, 6 deniers parisis per geit of varken en 2 deniers parisis per schaap.

Opdat iedereen zich aan deze regels zou houden, stond een boete van maar liefst 20 £ par op het ontjagen van dieren die geschut waren of die naar de schutplaats gedreven werden. Iedereen die door de berijder of zijn officier gevraagd werd om te helpen bij het vangen en schutten van uitgebroken dieren, of om er een getuigenis over af te leggen, was daartoe verplicht op boete van 3 £ par. Wie moest helpen schutten kreeg een vergoeding van 2 schellingen par per dag.
In afwezigheid van de berijder of zijn officier mochten landeigenaars, pachters of andere particulieren zelf overgaan tot het schutten van onbeheerde dieren. Deze regels werden in 1502 quasi ongewijzigd overgenomen in de vernieuwde *kostumen*.

Vanaf 1542 werden ook boetes opgelegd voor dieren die aangetroffen werden in (graan)stoppels en op ander land. De bewaartarieven in het schuthuis werden allemaal ongeveer verdubbeld. Ook de vergoedingen aan de aangeduide vrijwilligers die hielpen schutten werd verhoogd. Als de landeigenaar of de pachter de aangetroffen dieren niet wilde naar de schutplaats drijven, moest hij er een betoog van doen met twee getuigen, of met minstens één getuige en ook zelf een verklaring op eed afleggen.

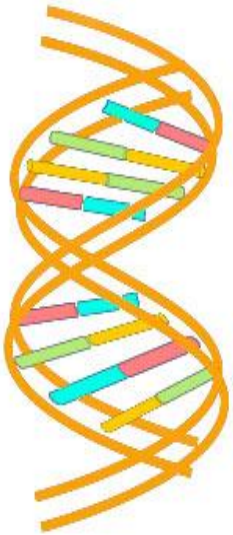
De meeste bewaarde procesbundels dateren uit de periode 1660-1796. Hier zijn de kostumen van 1618 en de politieke ordonnantie van 1628 van toepassing. Zij bouwden voort op die oudere versies en werden uitgebreid met paragrafen over vissen, roten van vlas en kemp, over het snijden van gras in grasland en takken in (hakhout)bossen. Er was nu ook beschreven dat het verboden was om dijken en wegen open te delven, er geen schade mocht gedaan worden aan de duinen, er geen dammen mochten gelegd worden in grachten en andere watergangen.
Alleen wie eigenaar was van meer dan 30 gemeten land mocht een vlucht duiven houden van meer dan 12 koppels. De tarieven van de boetes en voor het bewaren van de dieren bij de schuthouder werden gevoelig opgetrokken met de mogelijkheid om de tarieven ‘naar gelegenheid van de zaak’ aan te passen.

Processen over akkerschade en schutten van uitgebroken dieren vertonen zoveel schakeringen en verschillende situaties dat je er een boek over kan schrijven.

(wordt vervolgd)

WAT MET DE DNA-DATA VAN 23ANDME NA HET FAILLISSEMENT?

Uit: De Morgen van 12.12.2024 en Reuters van 25.03.2025

Terwijl het belang van DNA-onderzoek in de genealogie steeds toeneemt, kantelt de Amerikaanse voortrekker in online DNA-testen **23andMe**. Het bedrijf heeft in 2023 te maken gehad met een datalek waarbij de gegevens van 7 miljoen klanten werden gestolen. Dat heeft de beurswaarde doen kelderen. In december 2024 stelde 23andMe dat een harde sanering nodig was om de kosten te drukken. De sanering kostte 12 miljoen dollar en er werden 200 werknemers (40%) ontslagen. Die actie kwam te laat. Op 24 maart 2025 vroeg het bedrijf het faillissement aan.

Ook in ons land hebben duizenden genealogen, sinds de oprichting van 23andMe in 2006, via internet doe-het-zelfkits gekocht van 100 à 150 dollar. Daarmee konden ze een speekselstaal naar de VS sturen om een deel van hun DNA te laten analyseren. Door vergelijkingen binnen de grote publieke database (14 miljoen mensen), hoopten ze extra informatie te vinden over hun genetische herkomst.

De resultaten kunnen echter ook gebruikt worden om mogelijke erfelijke ziekten te identificeren, of om te weten wie hun vader is. In ons land is de wetgeving rond DNA-analyses extreem repressief. Amerika is het andere uiterste, nl. de volledige vrijheid, wat dan weer problematisch kan zijn voor misbruik van de gegevens.

Nu zijn er zorgen dat de genetische data van de klanten verkocht of doorgegeven kunnen worden aan andere partijen, al dan niet geanonimiseerd. Klanten die hun gegevens deleten zijn nooit zeker dat die toch niet ergens bewaard blijven. 23andMe zelf, zegt dat elke overnemer verplicht zal zijn om de vertrouwelijkheid te bewaren.

NUTTIGE LINK: FOREBEARS
WAAR TER WERELD ZIJN ER MENSEN MET JOUW FAMILIENAAM?

Op deze website kan je bekijken waar er nog meer mensen zijn die dezelfde familienaam met jou delen.

Je kan ook als zoekterm de naam van je stad of dorp ingeven, en zien waar ter wereld een stad is met dezelfde naam.

https://forebears.io

TERUGBLIK OP DE VOORBIJE ACTIVITEITEN

Op 24 februari 2025 hadden we de bijzonder succesvolle lezing ***Duizend Jaar Bevallen in Brugge*** door William De Groote. Met 79 aanwezigen van de HK en FV zat de CM-zaal in Sint-Kruis stampvol.

De spreker belichtte de middeleeuwse inzichten omtrent de bevalling: zo moest bv. de foetus op eigen kracht uit het moederlichaam kunnen komen, zo niet was het geen volwaardige vrucht. De verloskundige praktijk in het Ancien Régime werd uitsluitend door de vroedvrouwen beoefend: zij waren het oudste medisch beroep. Ook de activiteiten van de chirurgijn-accoucheurs in de 18de en 19de eeuw kwamen aan bod. Tot slot ging het over het ontstaan van de Brugse materniteiten in de 20ste eeuw. Dit alles verweven met verhalen uit het volksgeloof in verband met zwangerschap en geboorte.

Foto © Monique Depraetere

- - - -

SAMENVATTEND VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN FAMILIEKUNDE VLAANDEREN, REGIO BRUGGE V.Z.W. OP ZA 5 APRIL 2025 OM 10:30 OP DE ZETEL

Aanwezig: Reinhilde Aendekerk, Raphaël Barzeele, Jean-Marie Bulthé, Hervé Ceulenaere, Koen Dooms, Johan Haerynck, Paul Lanssens, Jo Patteeuw, Tony Strypsteen, Johan Salomons, Isabelle Verniest, Anne-Marie Viaene.
Niet aanwezig: Franky Steyaert (met volmacht aan Johan Salomons) en Jan Lantsoght.
Rechtsgeldigheid: de vergadering is rechtsgeldig samengesteld.

Verkiezing leden van de Algemene Vergadering van FV regio Brugge

- Eddy Dubruqué heeft ontslag genomen als lid van de AV.
- De overige huidige leden zijn opnieuw kandidaat.
- De Voorzitter stelt 3 nieuwe kandidaat-leden voor de AV voor: Koen Dooms, Franky Steyaert en Isabelle Verniest. De AV aanvaardt met unanimiteit deze kandidaten.

➔ **De leden van de Algemene Vergadering zijn vanaf vandaag voor de duur van 5 jaar:**
Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé, Hervé Ceulenaere, Koen Dooms, Johan Haerynck, Paul Lanssens, Jan Lantsoght, Jo Patteeuw, Tony Strypsteen, Johan Salomons, Franky Steyaert, Isabelle Verniest, Anne-Marie Viaene.

Verkiezing leden van het Bestuursorgaan van FV regio Brugge

- Eddy Dubruqué heeft ontslag genomen als bestuurslid.
- De overige huidige leden zijn opnieuw kandidaat.
- Er hebben zich geen nieuwe kandidaten aangemeld.

➔ **De leden van het bestuursorgaan zijn vanaf vandaag voor de duur van 5 jaar:**
Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé, Hervé Ceulenaere, Johan Haerynck, Paul Lanssens, Jo Patteeuw, Tony Strypsteen, Johan Salomons, Anne-Marie Viaene.

Verantwoordelijkheden binnen het Bestuursorgaan van FV regio Brugge

- **Jo Patteeuw**: voorzitter.
- **Jean-Marie Bulthé**: secretaris en redactielid Brugse Stam.
- **Paul Lanssens**: penningmeester en hoofdredacteur Brugse Stam.
- **Tony Strypsteen**: bewaring en digitalisering van de papieren rouwbrieven, verantwoordelijke hardware in het lokaal, helpdesk voor Aldfaer en verantwoordelijke verkoop via Karakol.
- **Johan Haerynck**: bewaring en digitalisering van de bidprentjes en redactielid Brugse Stam.
- **Johan Salomons**: aansturing van de vrijwilligers en implementatie van Genscan. Johan is ook nationaal coördinator van het rouwbrievenproject.
- **Hervé Ceulenaere**: webmaster, IT-structuur, reorganisatie gegevensstructuur op de NAS.
- **Reinhilde Aendekerk**: verantw. tijdschriften, assistent-secretaris, redactielid Brugse Stam.
- **Anne Marie Viaene**: verantwoordelijke boekenverkoop.
- **Raf Barzeele**: redactielid Brugse Stam.
- Vrijwilligster voor de bibliotheek: **Isabelle Verniest**.
- Vrijwilliger en IT-vader van het programma Genscan: **Koen Dooms**.

Toelichting bij de jaarrekening

De penningmeester geeft uitleg over de jaarrekening 2024. Deze rekening en de volledige boekhouding werd nagezien door de voorzitter. De AV keurt deze rekening unaniem goed en verleent kwijting aan de penningmeester en aan alle bestuurders van FV Brugge.
Tony Strypsteen wordt de vervanger van Eddy Dubruqué als volmachthouder bij Argenta.

Werkgroep informatica

De leden zijn Tony Strypsteen, Johan Salomons, Hervé Ceulenaere, Koen Dooms en Paul Lanssens.
Belangrijke uitdagingen voor 2025 zijn de NAS-gegevensstructuur, Genscan, Karakol en Octopus.

Einde verslag

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 4 - juli-augustus 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://fvbrugge.be/
FV Brugge, Kleine Hertsbergestraat 3, 8000 Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk,
Raf Barzeele, Jean-Marie Bulthé
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

FAMILIEKUNDE BRUGGE VERHUIST NAAR SINT-KRUIS	2
DRAMA VERMEDEN AAN ONS DOCUMENTATIECENTRUM	3
BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'	4
KOMENDE LEZINGEN	4
DEELNAME AAN SINT-KRUIS KERMIS	4
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	5
WAAR VINDEN WE DE WEZENAKTEN VAN KORTRIJK ONLINE ?	6
VRAAG EN ANTWOORD	6
HERBEKIJK DE WEBINAR VAN HISTORIES	6
OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM	7
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025	7
VAN ANDERLECHT VIA MANCHESTER NAAR BRUGGE	8

FAMILIEKUNDE BRUGGE VERHUIST NAAR SINT-KRUIS

De verhuis van ons documentatiecentrum naar het stedelijk administratief centrum in Sint-Kruis is momenteel in volle voorbereiding. We verlaten de Kleine Hertsbergestraat 3 in het centrum van Brugge, dat door de stad te koop gesteld wordt. Het schepencollege, met Pieter Marechal als bevoegde schepen, geeft ons een nieuw onderkomen in het gebouw waar ook de bibliotheek gevestigd is. Alle materialen worden momenteel ingepakt, de verhuis gebeurt op 18 augustus en de heropening is gepland op 27 september 2025.
Meer details op blz. 2

Brugse Stam met steun van:

FAMILIEKUNDE BRUGGE VERHUIST NAAR SINT-KRUIS

Paul Lanssens

Het hing al enkele jaren in de lucht … de stad Brugge wilde beide huizen in de Kleine Hertsbergestraat 1 en 3 verkopen. De gebouwen waren in gebruik gegeven aan 3 verenigingen. Het **JAC**, de **Gidsenbond** en **Familiekunde** kregen elk een verdieping ter beschikking.
Dit jaar waren wij hier intussen al 44 jaar (!) gevestigd.

Toen het JAC naar een eigen stek verhuisde, bleef een verdieping in het gebouw leeg. Ook toen de Gidsenbond nieuwe lokalen toegewezen kreeg in de Gentpoort, kwam geen andere vereniging in de plaats. Vanaf dan werden beide huizen nog alleen betrokken door Familiekunde. Dat lijkt misschien comfortabel en luxueus, maar in de praktijk werden wij belast met grote uitbatingskosten. Het gebouw bezit niet alleen de 3 verdiepingen; het is ook volledig onderkelderd en bezit een ruime en hoge zolder. Wij droegen de kosten voor de nutsvoorzieningen van het volledige complex, terwijl we slechts 1/5 van de totale ruimte gebruikten. Hierdoor verkleurde de boekhouding van onze vzw van zwart naar rood.

In mei van dit jaar hakte het schepencollege de knoop definitief door. De Kleine Hertsbergestraat staat officieel te koop. Familiekunde Brugge zal verhuizen en krijgt de beschikking over de helft van de verdieping van het administratief centrum in Sint-Kruis. Beneden is daar bibliotheek de Zorge, de wijkpolitie, de Bevolking, een feestzaal en het sanitair. Wij nemen onze intrek boven, in de vroegere lokalen van de politie. De beschikbare oppervlakte is identiek aan onze huidige lokalen. Er zal dus plaats zijn voor onze volledige bibliotheek, inclusief de nodige werk- en lesruimte. Qua nutsvoorzieningen komen wij in een modern en geïsoleerd gebouw. Wij zijn dan ook het stadsbestuur bijzonder dankbaar voor deze nieuwe locatie.

Ons bestuur en de andere vrijwilligers zijn momenteel in de weer om alle materiaal (boeken, documenten, computerapparatuur) in te pakken en het meubilair te demonteren. Zonder onvoorziene tegenslagen is de grote verhuisdag gepland op maandag 18 augustus. We verwachten de heropening van ons documentatiecentrum op zaterdag 27 september 2025.

Het nieuwe adres is **Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis-Brugge**.

Uiteraard volgt later een feestelijk event. We houden onze lezers op de hoogte!

Tony Strypsteen leidt de verhuis

De toegang van het administratief centrum in Sint-Kruis

Het Belfort vertelt, maar de Kleine Hertsbergestraat treurt

DRAMA VERMEDEN AAN ONS DOCUMENTATIECENTRUM

Jean-Marie Bulthé

Midden augustus 2025 verlaten we, als laatste van drie Brugse verenigingen, ons huidig pand in de Kleine Hertsbergestraat in hartje Brugge. Het gebouw waar we 44 jaar lang ons documentatie-centrum hadden, werd door de stad Brugge te koop gesteld.

Het stadsbestuur heeft voor een nieuw onderkomen gezorgd in het Administratief Centrum "De Zorge" van de Brugse deelgemeente Sint-Kruis. Daar kunnen we terecht in opgeknapte lokalen in de Moerkerkse Steenweg 190, waar vroeger de politie gehuisvest was.

Men zegt soms dat gebouwen een ziel hebben, maar dat van ons heeft duidelijk ook gevoelens. Het gebouw uit 1888 treurt omdat we afscheid nemen, want het heeft dit op woensdagnacht 9 juli 2025 duidelijk laten blijken. Toen bestuurslid Tony Strypsteen en zijn vrijwilligers 's morgens aan de deur stonden, bleek de toegang tot ons gebouw gebarricadeerd door de politie.

Rond 2 uur 's nachts was een stuk blauwsteen van de vensterondersteuning op de tweede verdieping losgekomen en naar beneden gevallen, samen met een aantal bakstenen. Er werd gevreesd voor verder instortingsgevaar. De neergevallen stenen wogen tientallen kilo's. We mogen er echt niet aan denken dat dit zou gebeurd zijn op het ogenblik dat een passant voorbijkwam.

Bij een snelle tussenkomst van de dienst Gebouwen werden stutten geplaatst, zodat Tony en zijn team verder konden inpakken.

Foto's van het vermeden drama.
Links de gevel van ons documentatiecentrum met helemaal linksboven het geaccidenteerde raam.
Rechtsboven een ingezoomde foto en rechtsonder de stenen die neergevallen waren op de straat.

BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN'

Een belangrijke traditie zijn onze lessenreeksen. In het najaar van 2024 hadden we onze vernieuwde lessenreeks 'Genealogie'. Dit najaar is het dus opnieuw tijd voor onze lessenreeks **'Oud Schrift Lezen'**. Doelgroep is niet alleen de beginnende stamboomonderzoeker, maar ook de iets gevorderde onderzoeker, die nog eens goed wil oefenen.

Belangrijk: in de cursus 'Oud Schrift Lezen' wordt naast het lezen, ook basiskennis bijgebracht over het eenvoudige Kerklatijn in de parochieregisters en over de gebruiken in die tijd.

Wanneer en waar:
De cursus gaat door op vijf donderdagavonden: **9, 16, 23 oktober en 6, 13 november 2025**, van **19:30 tot 21:00**, in ons nieuw documentatiecentrum, Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis (boven bibliotheek De Zorge). Gratis parkeren.

Programma:
- **Johan Haerynck**: 1 sessie over de burg. stand (9/10) en 2 over de parochieregisters (16 & 23/10).
- **Jo Patteeuw**: 1 sessie over de staten van goed (6/11) en 1 sessie over de weesakten (13/11).

Deelname:
Leden van Familiekunde Vlaanderen (FV) betalen 25 euro. Cursus en syllabus zijn inbegrepen voor dit bedrag. Niet-leden betalen 35 euro. Gratis voor onze vrijwilligers. Maximum 15 deelnemers.

Inschrijven door een mailtje naar brugsestam@fvbrugge.be. Zolang de cursus niet volzet is, word je dan uitgenodigd om 25 of 35 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

KOMENDE LEZINGEN

We kunnen nu al de twee lezingen aankondigen die georganiseerd zullen worden in het najaar, in samenwerking met de Heemkundige Kring Brugs Ommeland:

- Maandag 20/10/2025: Hoe waanzinnig was Johanna de Waanzinnige door psychiater Guido STELLAMANS (opgelet: dit is de **3de maandag van oktober**, niet de 4de). Het eerste deel gaat over Johanna de Waanzinnige en na de pauze een overzicht van de instellingen in het Brugse die waanzinnigen behandelden.
- Maandag 24/11/2025: Het Raadsel van het Fort Lapin door Luc PENNINCK.

Beide lezingen gaan door in de CM-zaal, Moerkerkse Steenweg 118, 8310 Sint-Kruis, om 19:30. Reserveren is niet nodig. Toegang 3 euro voor leden van FV of HK (niet-leden 6 euro).

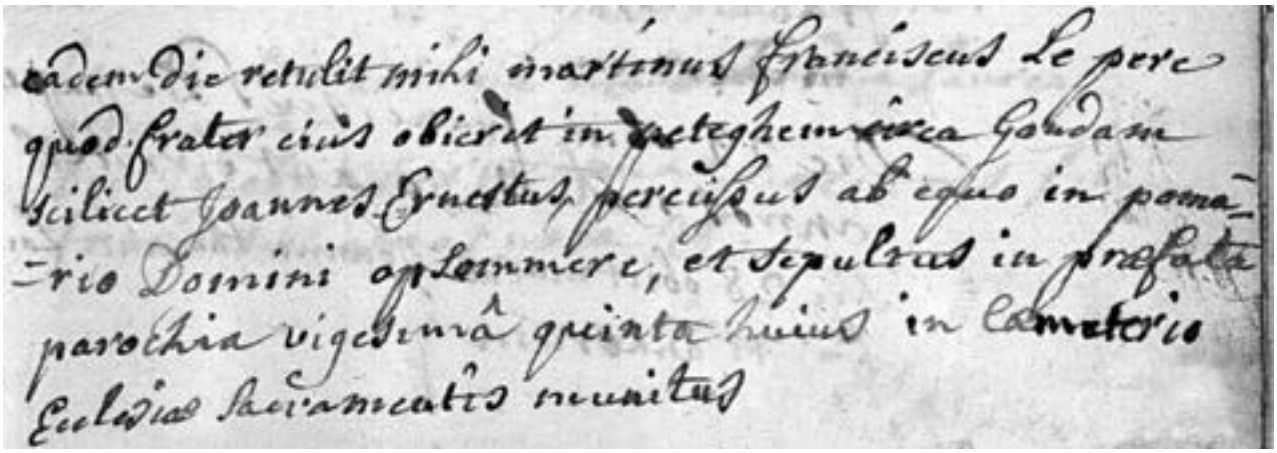
DEELNAME AAN SINT-KRUIS KERMIS

Op zaterdag 20 en zondag 21 september 2025 zal Familiekunde aanwezig zijn met een kleine infostand op Sint-Kruis-Kermis, ter hoogte van de lokalen van De Zorge en in samenwerking met de Heemkundige Kring Brugs Ommeland.

OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Aimé Smeyers

Deze akte kregen we via **west-vlaanderen-genealogie@groups.io**.
Op donderdag 21 januari 1762 kwam Martinus Le Père (Lepere en varianten) uit Bellegem bij de pastoor met een droevig bericht. Dit werd genoteerd in het parochieregister van de begrafenissen.

(21 januarii 1762) *eadem die retulit mihi martinus franciscus Le pere quod frater eius obierit in peteghem circa Gandam scilicet Joannes Ernestus percussus ab equo in pomario Domini op Sommere, et sepultus in præfata parochia vigesimâ quinta huius in cœmeterio Ecclesiæ sacramentis munitus*	*(21 januari 1762)* *Dezelfde dag berichtte Martinus Franciscus Lepere mij dat zijn broer overleden was te Petegem bij Gent. Namelijk, Joannes Ernestus werd er doodgetrapt door een paard in de boomgaard van de heer Op Sommere (Opsomer). Hij werd begraven in de voornoemde parochie de vijfentwintigste dezer op het kerkhof, voorzien van de sacramenten van de Kerk.*

De pastoor heeft in zijn bericht van 21 januari het ongeval van Joannes Ernestus Lepere genoteerd, maar ook diens begrafenis die hij pas nadien heeft vernomen, wellicht pas op 25 januari.

We willen toch eens checken of er iets genoteerd werd in de parochieregisters van Petegem-aan-de-Leie. In het overlijdensregister staat daar, zonder enige uitleg, op 23 januari 1762 het overlijden vermeld van '*Carolus de Pree*' (!?) die met een mis werd begraven.

obierit = *conjunctief perfectum van obire, sterven.*
Deze vorm wordt vaak gebruikt in de indirecte rede (na werkwoorden als "zeggen, melden"…) zoals hier: Mihi ret(t)ulit (ind. perfectum van referre) dat zijn broer overleden was (nl. eerder in het verleden – vandaar obierit in de conjunctief perfectum).

op Sommere = *Opsommere (Opsomer).*
Een oude Westvlaamse familienaam waarvan de pogingen tot verklaring het nalezen waard zijn: **F. Debrabandere, De familienaam Opsomer, in: Naamkunde, jg. 22, 1990), p. 187-189**. [1]

[1] https://www.dbnl.org/tekst/_naa002199001_01/_naa002199001_01_0008.php

WAAR VINDEN WE DE WEZENAKTEN VAN KORTRIJK ONLINE ?

Jo Patteeuw

Een vraag die ik al een paar keer gesteld kreeg: «hoe vind je in Agatha (de zoekrobot van het Rijksarchief) de weesregisters van de Kasselrij Kortrijk?»

FV-lid **Claude Moors** uit Tielt bezorgde ons het antwoord:

1. Naar **https://agatha.arch.be** ➔ 'Ontdekken' ➔ 'Zoeken' ➔ '**Archiefinventarissen**'
2. De zoektabel invullen als volgt:
   - Onder *'Vrij zoeken'* invullen: Weesboeken
   - Onder *'Archiefbewaarplaats'* kiezen: Rijksarchief Kortrijk
   - Onder *'Rubriek'* laten staan: Alle
   - Onder *'Periode'*: niets invullen
   - *'Bevat gedigitaliseerde bestanddelen'*: deze knop activeren
3. Je komt nu op de pagina *'Zoekresultaten Weesboeken'*.
   Kies de eerste, periode 1403-1796 en klik op "raadplegen".
4. Nu krijg je de volledige inventaris met bovenaan 1 - 170 weesboeken 1403 - 1796.
   Klik daarop en je krijgt alle individuele weesboeken die je dan op hun beurt kunt openen om de foto's te bekijken.

Een interessante oefening, ook om andere onderdelen te leren opzoeken in Agatha.

VRAAG EN ANTWOORD

VRAAG UIT ONS VORIG NUMMER: BESTOND DE 'BRUGSE ZOT' AL IN 1514 ?

Lezer en FV-lid Johan Bisschops vond in de ledenlijst uit 1514 van de Sint-Sebastiaansgilde een 'Brugse Zot' die hem deed denken aan het bier. In ons vorig nummer was de vraag of iemand toelichting kon geven?

Lezer **Iwan Vandewalle**, Hoofdman KHG Sint-Michiels - Vrije Archiers Tillegem, schrijft ons: *«net zoals elke gilde een proost had, had zij ook een nar om de feestschietingen op te fleuren.»*

Lezer, FV-lid en advocaat **Jan De Busscher** uit Brugge bevestigt deze traditie en maakt het verhaal compleet. *«Reeds in de vijftiende eeuw beschikken de schuttersgilden en rederijkerskamers over een eigen gildenar of hofzot, zoals dat ook het geval is aan o.m. koninklijke en hertogelijke hoven. Uit het vroegst bewaarde rekeningboek van de Sint-Sebastiaansgilde (1454-1456) blijkt dat er toen al een gildenar bestaat, die jaarlijks een narrenpak ontvangt.*
Joos vander Straete, waarover het hier gaat in 1514, was eveneens nar of zot van de stad Brugge. In de stadsrekening van 1524 wordt hij vermeld als 'zot van deser stede' en op last van de schepenen geheel nieuw gekleed met 'eenen rock, een paer coussen, een paer schoen ende enen hoed (La Flandre XII, 102-104). De Sint-Sebastiaansgilde had zeker tot in de zeventiende eeuw een gildenar. In 1640 koopt de gilde voor de toenmalige hofzot Michiel Capoen een nieuw narrenpak, naar aanleiding van de feestelijke intrede van de pas verkozen hoofdman Jacob Anchemant.»

HERBEKIJK DE WEBINAR VAN HISTORIES

De voorbije webinar van 22 mei 2025, georganiseerd door Histories (*niet door FV-Brussel*), die we in ons vorig nummer aanbevolen hebben als alternatief voor het congres, kan je herbekijken op:
https://histories.be/nieuws/dit-was-de-tweede-editie-van-familiegeschiedenis-vandaag-en-morgen/

OPENINGSTIJDEN DOCUMENTATIECENTRUM

Door de verhuis is ons documentatiecentrum gesloten. Zonder tegenslagen is iedereen opnieuw welkom vanaf zaterdag 27 september 2025. Het is mogelijk dat een heropening op 27 september niet lukt …
Check daarom zeker eventuele wijzigingen op fvbrugge.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet van juli tot einde 2025:

- ma 07/07: gesloten	- ma 01/09: gesloten	- ma 03/11: Tony Strypsteen
- wo 09/07: gesloten	- wo 10/09: gesloten	- wo 12/11: Johan Haerynck
- za 26/07: gesloten	- za 27/09: Jean-Marie Bulthé	- za 22/11: Hervé Ceulenaere
- ma 04/08: gesloten	- ma 06/10: Raf Barzeele	- ma 01/12: Jo Patteeuw
- wo 13/08: gesloten	- wo 08/10: Jo Patteeuw	- wo 10/12: Anne-Marie Viaene
- za 23/08: gesloten	- za 25/10: Johan Salomons	- za 27/12: gesloten (terug open 5/1/2026)

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen tot einde 2025:

Terug open begin oktober

-	-	-	-	-	do 02/10	di 07/10	di 14/10	do 23/10
di 28/10	do 06/11	do 13/11	di 18/11	do 27/11	di 02/12	do 11/12	di 16/12	di 23/12

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony en Johan voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar **aldfaer@fvbrugge.be**. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2025

**Wil je in 2025 genieten van alle voordelen en dienstverlening van Familiekunde-Vlaanderen?
Word dan lid of hernieuw je lidmaatschap!**

Als lid krijg je vanaf nu gratis toegang tot onze nieuwe zoekrobot ‘Octopus’.
Verder kan je terecht in alle FV-afdelingen voor raad en om de bibliotheek te consulteren.
Je ontvangt Vlaamse Stam (gedrukt tijdschrift) en (indien interesse) ook Brugse Stam (digitaal tijdschrift). Je krijgt korting op onze publicaties, cursussen en voordrachten.
Uw lidgeld dient voor onze tijdschriften, computers, scanners en voor onze algemene werking.

Uw bijdrage is €45 op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **“Lidgeld 2025 afdeling Brugge + uw postadres + uw mailadres”**.

VAN ANDERLECHT VIA MANCHESTER NAAR BRUGGE

HET LEVEN EN DE DRAMATISCHE DOOD VAN FRIEDA SWEEGERS

Johan Haerynck

Neen, dit artikel gaat niet over de voetbalploegen uit Anderlecht, Manchester en Brugge!
Het had het traject kunnen zijn van een talentrijke voetballer, maar laten we het bij genealogie houden.

Het is opnieuw een voorbeeld voor de onderzoeker, hoe je geïnteresseerd kunt raken door een vondst en welke hulpmiddelen je daarna ter beschikking hebt om dit uit te werken tot een familiegeschiedenis.

De gebruikte bronnen zijn bidprentjes en overlijdensberichten, agatha, geneanet, vrijwilligersrab, familysearch, archiefbank, historische kranten, tijdschriften, telefoongidsen, kiezerslijsten, streetview.

Sommige documenten roepen bij familieonderzoekers meer vragen op dan ze info geven. Zo ook het volgende document dat toevallig tussen de duizenden bidprentjes zat die ik onder ogen krijg.

IDENTITY BOOK No. 190989 issued at B.P.O. Preston 24th June 1914

PROVISIONAL CERTIFICATE OF BELGIAN NATIONALITY.

CERTIFICAT PROVISOIRE DE NATIONALITE BELGE.

This paper is NOT a Certificate of REGISTRATION. *Cette pièce N'EST PAS un certificat D'INSCRIPTION.*

N°57389

BELGIAN CONSULAR OFFICE,

CONSULAT DE BELGIQUE,

Sex *Sexe* Female — at *à* Manchester

Born at *Né à* Brussels — the *le* 28 Aug. 1900 — 30 May 191 7

I have personally examined *J'ai personnellement interrogé* Frieda Sweegers who has *qui*

produced sufficient evidence to show BELGIAN nationality. I issue this **PROVISIONAL CERTIFICATE** being satisfied that the above named person is a BELGIAN SUBJECT.

a produit des preuves suffisantes de sa NATIONALITE BELGE. Je délivre ce CERTIFICAT PROVISOIRE ayant des raisons suffisantes de croire que la personne prémentionnée est Belge.

Thumb-Mark Left

Empreinte du Pouce gauche.

Consul.

SIGNATURE OF HOLDER *Signature du porteur* Frieda Sweegers

Het is een voorlopig certificaat afgeleverd door het Belgisch consulaat in Manchester op 30 mei 1917 aan Frieda Sweegers, geboren te Brussel op 28 augustus 1900.

Mogelijks is de jongedame, van wie we linksonder de foto zien, door de oorlogsomstandigheden uitgeweken naar het Verenigd Koninkrijk. Daarbij zijn haar identiteitspapieren mogelijks verloren gegaan. Daardoor heeft ze een certificaat nodig, bv. om tewerkgesteld te worden.

Deze vondst tussen de bidprentjes intrigeerde mij en liet mijn fantasie de vrije loop. Wie was deze Frieda Sweegers en hoe is haar later leven verlopen?

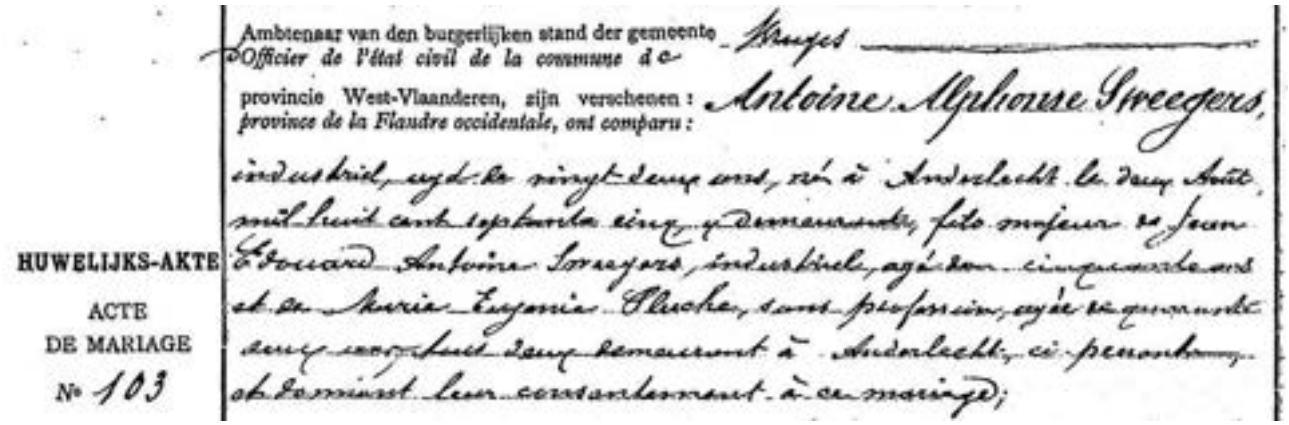
DE AFKOMST VAN FRIEDA SWEEGERS

Kunnen we haar geboorteakte terugvinden in Brussel op de vermelde datum?
Tegenwoordig is dit via de site van het **Rijksarchief** onmiddellijk opgezocht (**https://agatha.arch.be** ➔ **'Ontdekken'** ➔ **'Zoeken'** ➔ **'Genealogische bronnen'**). Helaas, de jaarlijkse index van de geboorteakten van Brussel (1900-1900) geeft onder de letter S op p. 657 géén resultaat. Zoals vaak in het stamboomonderzoek, dreigt dit weer een serieuze klus te worden.

De volgende logische bron is **Geneanet** (**https://nl.geneanet.org**).
Misschien heeft een gebruiker van Geneanet al opzoekingen gedaan rond de familie Sweegers. Hier krijgen we enkel een grafsteen te zien van een 'Frieda Sweegers' begraven te Eindhoven die leefde van 1916 tot 2012. Deze persoon kunnen we dus uitsluiten. Zelfs een combinatie van de familienaam Sweegers met de locatie Brussel (een methode voorbehouden voor premium-leden) levert niets op.

Misschien is Frieda Sweegers wel naar Vlaanderen (West-Vlaanderen?) teruggekeerd na de oorlog. We vonden haar certificaat tenslotte tussen de vele rouwprentjes uit West-Vlaanderen. Wie zegt 'zoeken in West-Vlaanderen' denkt uiteraard aan **Vrijwilligersrab** (**https://vrijwilligersrab.be**). Misschien zouden we een huwelijk van Frieda kunnen vinden (vóór 1950 omwille van de privacywetgeving).
Niets daarvan. Er huwt in heel West-Vlaanderen onder de Burgerlijke Stand slechts één Sweegers en dan nog wel in Brugge: Antoine Alphonse **Sweegers** huwt er met Marie-Thérèse **Koentz** op 19/04/1898 volgens akte 103.

Toch willen we wel eens kijken naar deze Antoine Sweegers. Een goede hint kan altijd onverwacht uit de lucht vallen. In vrijwilligersrab kunnen we klikken op het icoontje van **Familysearch** (**https://familysearch.org**). Na gratis inloggen, komen we direct op de huwelijksakte. Wat blijkt? Antoine Alphonse Sweegers is geboren in Anderlecht …

HUWELIJKS-AKTE
ACTE
DE MARIAGE
N° 103

Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente / *Officier de l'état civil de la commune de* Brugge

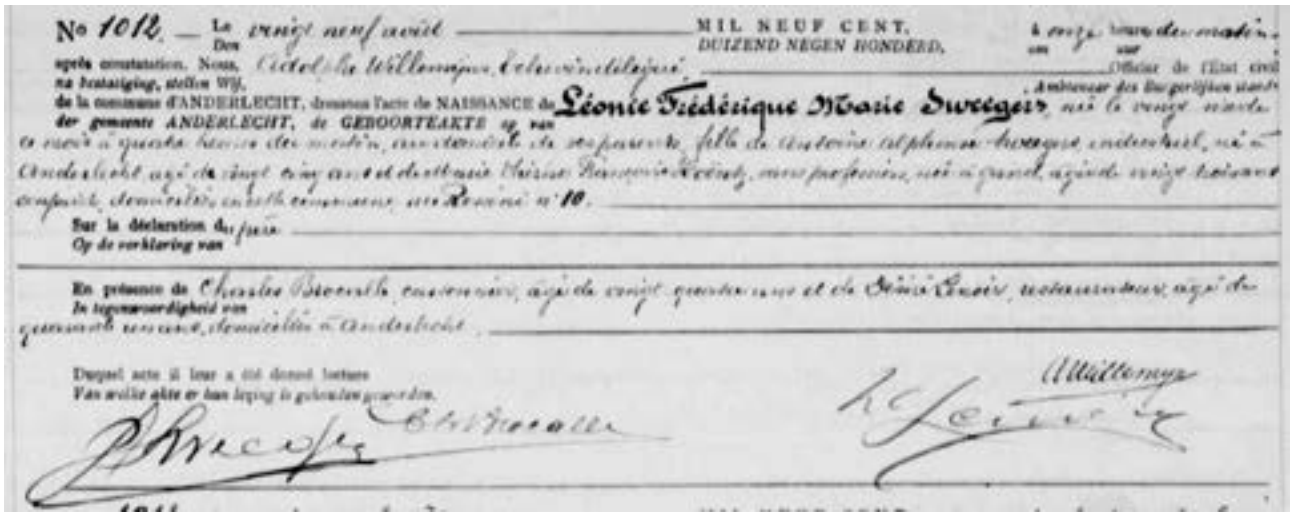
provincie West-Vlaanderen, zijn verschenen : / *province de la Flandre occidentale, ont comparu :*

Antoine Alphonse Sweegers,

industriel, wydenaar van negentien jaren, geboren te Anderlecht de twee Augustus achttienhonderd eenennegentig, gedomicilieerd te Brugge, zoon van wijlen Edouard Antoine Sweegers, industriel, aldaar overleden en van Maria Eugenia Pluche, zonder beroep, aldaar gedomicilieerd, zijne toestemming tot dit huwelijk bij akte verleend door den vrederechter van het kanton Brugge, op twintig April achttienhonderd acht en negentig, geregistreerd, welke akte aan dezen is gehecht, ten einde hij hem vermogt zijn aanstaand huwelijk te sluiten;

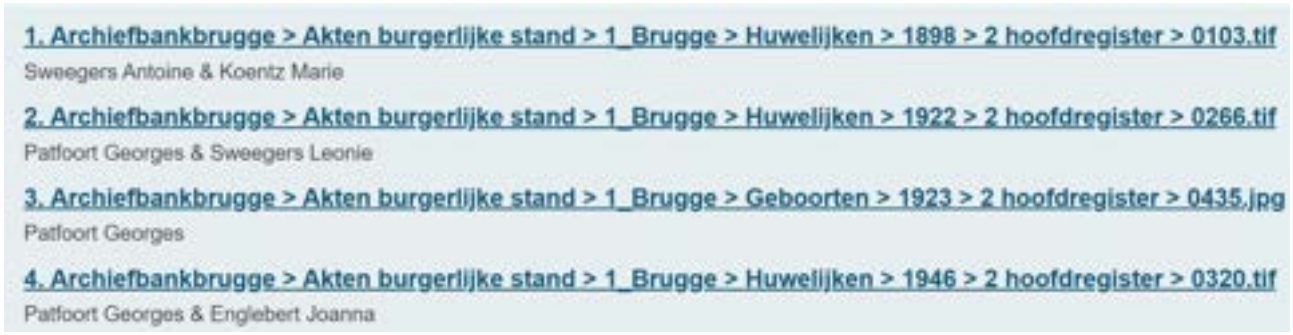
Zou in het certificaat misschien een verwarring ontstaan zijn tussen Brussel en Anderlecht?? Onmiddellijk keren we terug naar **https://agatha.arch.be**. Ditmaal om te zoeken in Anderlecht. In de tabellen van de geboorteakten van het jaar 1900 staat er slechts één Sweegers. Het gaat om geboorteakte n° 1012 van 'Leonie Frederique Marie' Sweegers.

Jammer, geen Frieda. Hoewel … we gaan toch eens deze akte bekijken. Jawel … GEVONDEN!
De geboortedatum van 28 augustus 1900 komt wel degelijk overeen.
'**Leonie Frederique Marie**' is door het leven gegaan als '**Frieda**'.

De ouders zijn dus het hoger vermeld koppel dat gehuwd is in **Brugge** op 19 april 1898. De vader is industrieel, 25 jaar en geboren in Anderlecht, de moeder is zonder beroep, 23 jaar en geboren in Gent. Adres: Rossinistraat nr. 10 in Anderlecht.

Nu hebben we alle reden om verder te zoeken naar de aanwezigheid van de Sweegers in **Brugge**. Daarbij helpt ons de **Archiefbank Brugge** (**https://www.archiefbankbrugge.be**). We loggen gratis in en zoeken de naam Sweegers in de volledige Burgerlijke stand van Brugge mét deelgemeenten.

(1) Dit is het hoger vermelde huwelijk van Frieda's ouders.

(2) Het huwelijk van Leonie Sweegers (onze Frieda van het certificaat) te Brugge op 8 juli 1922 met Georges Patfoort. De akte is nummer 266.
De bruidegom is handelaar, geboren te Brugge op 23 april 1899. Hij woont in de St.-Jacobsstraat. Leonie (onze Frieda) is geboren te Anderlecht op 26 augustus 1900. Zij woont te Brugge in de Zuidzandstraat (**La Patrie** 12/07/1922, p.4 en ook **Journal de Bruges** 13/07/1922, p.3). Haar vader is overleden te Anderlecht op 11 december 1900, dus amper 4 maanden na haar geboorte. Haar moeder Marie Therese Francoise Koentz is 45 jaar en niet aanwezig bij het huwelijk. Ze woont in Keulen.

(3) De geboorte van hun enige zoon Georges Patfoort junior.

(4) Het huwelijk van Georges junior in 1946.

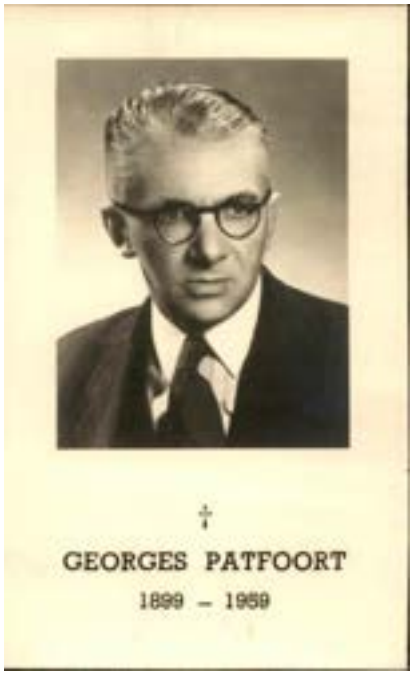
WAT RICHTTE HET GEZIN PATFOORT-SWEEGERS UIT IN BRUGGE?

Daarvoor gaan we op zoek in '**Historische kranten**' (**https://erfgoedbrugge.be/type/kranten**) op naam van Patfoort of Sweegers in de periode na 1922. Dit is een greep uit de artikelen:

- We vinden reclames van een handel in bloemen en kronen in de Vlamingstraat 5.
  (Brugs Handelsblad 23/07/1939, p.11)
- In 1926 zijn ze slachtoffer van een overstroming en krijgen een vergoeding van 40.000 fr.
  (Werkerswelzijn 24/01/1926, p.2)
- In 1950 zoekt het gezin Patfoort een deftige en bekwame meid met inslapen in de Hogeweg 1D.
  (Brugs Handelsblad 14/10/1950, p.15)
- Op 6 april 1955 wordt een vennootschap opgericht met als doel de aankoop, verkoop en fabricage van kunstbloemen, gedenkplaten enz. met een maatschappelijk kapitaal van 1.650.000 fr. Beheerders: Georges Patfoort senior (Vlamingstraat 5 in Brugge met echtgenote Leonie Sweegers) en Georges Patfoort junior (Hogeweg 1D in Sint-Andries met echtgenote Jeanne Englebert).
  (Brugs Handelsblad 21/05/1955, p.22)
- In 1959 overlijdt Georges-Fernand-Daniël Patfoort, amper 60 jaar, na een slepende ziekte.
  (Brugs Handelsblad van 05/09/1959, p.4)

Een rouwprentje uit de collectie van Familiekunde Vlaanderen, regio Brugge geeft ons meer gegevens over dit overlijden en een foto. Het gezin woonde wel degelijk in de Vlamingstraat 5, terwijl het bedrijf gevestigd was in de Hogeweg 1D te Sint-Andries.

Hier krijgen we bevestiging dat het koppel slechts één zoon Georges had, gehuwd met Joanna Englebert (wat al bleek uit de akten van de burgerlijke stand in de Archiefbank Brugge).

†

GEORGES PATFOORT

1899 – 1959

ROUWBERICHT

† Men verzoekt ons het overlijden te melden van

HEER

Georges - Fernand - Daniël

PATFOORT

INDUSTRIEEL

Echtgenoot van Mevrouw

Frieda SWEEGERS

geboren te Brugge op 23 april 1899 en er na een langdurige en pijnlijke ziekte overleden op 1 sept. 1959.

De plechtige lijkdienst gevolgd door de bijzetting in de familiekelder op het stedelijk kerkhof, zal plaats hebben in de parochiale kerk van SINT-JAKOB op heden **zaterdag 5 sept. te 10 u.**

Geen vergadering ten sterfhuize.

Vrienden en kennissen die bij vergetelheid geen rouwbrief zouden ontvangen hebben, worden beleefd verzocht dit bericht als dusdanig te aanzien.

Vlamingstraat, 5, Brugge.

Begrafenisondern. De Meyer, Eekhoutstr., 50, Brugge, telefoon: 318.29.

Madame Georges PATFOORT-SWEEGERS;
Monsieur et Madame Georges PATFOORT-ENGLEBERT;
Mademoiselle Viviane PATFOORT;
Mademoiselle Patricia PATFOORT;
Monsieur et Madame Rodolphe SWEEGERS-di HERRASTI;
Monsieur Robert DELBECQ;
Les familles PATFOORT, SWEEGERS, KOENTZ et BOGAERT

vous remercient pour les marques de sympathie, que vous leur avez témoignées à l'occasion du décès de leur cher défunt.

Het bedrijf in de Hogeweg stelde in 1960 een 40-tal werknemers te werk. In het **Brugs Handelsblad** van 16/04/1960 verscheen op p.6 een uitgebreide reportage van het kunstbloemenbedrijf Patfoort in Sint-Andries. Interessante lectuur in deze tijden van Europese ***plasticfobie***!

PLASTIEK AAN DE ORDE VAN DE DAG

Iedere dag verlaten duizenden plastieken bloemen de Kunstbloemenfabriek Patfoort te Sint-Andries

Enkele weken geleden verscheen in ons blad een reportage over de fabrikatie van plastieken emmertjes en drinkbekertjes door de Blikslagerijen De Clerck uit Brugge. Het was treffend, hoe velen in deze aangelegenheid belang stelden en wij kregen ook het bezoek van dhr Patfoort, die ons kwam vertellen over de fabrikatie van kunstbloemen in zijn fabriek te St-Andries. In de voorbije dagen hebben wij bij de firma Patfoort in de Hoge Weg een bezoek gebracht. Het vervaardigen van kunstbloemen hadden wij vroeger reeds gezien, doch hoe men nu plastieken bloemen met een sprekende gelijkenis op de echte natuurbloem maakt, die zaak heeft onze bijzondere aandacht gaande gehouden.

DE KUNSTBLOEM WORDT MEER EN MEER GEGEERD

Het is een feit, dat men sedert een paar jaar in stijgende mate meer en meer toepassingen vindt voor het vaarvaardigen van kunstbloemen. Vroeger waren het bloemen uit papier en katoen, doch enkele jaren geleden drong op de bloemenmarkt de plastieken bloem door, die iedereen kent en slechts op kleine afstand van de echte natuurbloem te onderscheiden is. Zelfs wordt de geur, benevens de kleurschakering en de vorm nagebootst. Men heeft de natuurbloem of plant nagemaakt en zelfs verbeterd, waardoor de plastiekbloem een ernstige konkurrent schijnt te worden van de natuurbloem. Vele bloemenhandelaars hebben dit reeds ingezien, zodat thans in tal van bloemenwinkels kunstmatige bloemen te koop worden aangeboden. Over 't algemeen werd Italië als het land van herkomst voor die kunstbloem genoemd, doch in ons land worden vanaf 1956 dergelijke plastieken bloemen vervaardigd en meer bepaald bij de firma Patfoort in de Hoge Weg te St-Andries. Men is echter nooit sant in eigen land en om in België een goede faam te verwerven, heeft men al te dikwijls een buitenlands oorsprongattest vandoen.

Hoe verwonderd keken wij op, dat een tuiltje Japanse meiklokjes ook hier vervaardigd wordt. Wij vroegen ons af, hoe het mogelijk was, dat zulke bloemen, gezien de hoge lonen en de kostelijke machines, hier met tienduizenden vervaardigd werden en een Brugse firma kan konkurreren tegen die uit Aziatische landen alwaar de lonen veel lager liggen dan die in ons land. Om onze nieuwsgierigheid tevreden te stellen zijn wij dhr Georges Patfoort gaan opzoeken, om van hem enkele wetenswaardigheden te vernemen over de kunstbloemen, die in zijn bedrijf gefabriceerd worden.

Georges Patfoort is als wetenschapsmens in onze streek zeer bekend. Ook op sportgebied en vooral als technisch leider en zwarte goedel van de Brugse Judovereniging, is Georges een graaggeziene figuur. Een andere hobby heeft onze vriend eveneens. Dikwijls kan men hem de rotsen in de streek van Namen zien beklimmen samen met zijn vrouw en twee kinderen. Wanneer het mooi weder is trekt de familie Patfoort de bergen in en indien het weder ongunstig is, zit onze bloemenfabrikant tientallen meter onder de grond.

Een eigenaardig figuur die Georges Patfoort en desniettemin blijft hij eenvoudig in de omgang. Hij is technisch ingenieur en voorzitter van de plastiselijke vereniging voor technische ingenieurs. Als sierrenkundige heeft hij ook reeds heel wat populaire voordrachten gegeven.

Wij vroegen onze vriend Georges dan ook hoe het komt, dat hij als fabrikant van een zeer gezeerd produkt niet meer ruchtbaarheid aan zijn bedrijf geeft. Het is de meesten onder ons nog onbekend, dat in het Venetië van het Noorden even wondere dingen gemaakt worden als in Italië zelf. Daarom achten wij het interessant even de kunstbloemenfabriek van de firma Patfoort aan onze lezers voor te stellen.

EEN BROKJE HISTORIEK VAN DE FIRMA

In 1891 stichtte grootmoeder Patfoort het bedrijf en vanaf 1922, onder de vakkundige leiding van vader Patfoort, kende de Brugse kunstbloemenhandel een grote bloeiperiode. Na de laatste wereldoorlog kwam Georges Patfoort vader helpen en het aantal werknemers steeg tot hij de honderd, waardoor noodgedwongen moest uitgezien worden naar ruimere lokalen. Dit bedrijf was voor 1950 gevestigd in de Vlamingstraat. De hh. Patfoort besloten, gezien de noodzakelijkheid zich opdrong, zich te verplaatsen naar de Hoge Weg te St-Andries waar de fabriek zich nu nog bevindt.

De laatste tijd zagen de bedrijfsleiders meer en meer in, dat de bestaande gebouwen veel te klein worden en er opnieuw aan expansie moet gedacht worden. In onze streek waar intensief geïndustrialiseerd wordt, werd ook de firma Patfoort van verschillende zijden gesolliciteerd, doch het personeel vreesde echter voor verplaatsingsmoeilijkheden met het gevolg, dat de hh. Patfoort kontakt zochten met de plaatselijke overheid. Men voorziet dat binnen afzienbare tijd een nieuwe kunstbloemenfabriek voor de firma Patfoort te St-Andries zal opgetrokken worden.

GESTADIGE EVOLUTIE

Het opkomen van de plastiek was voor de kunstbloemenhandel één van de belangrijkste evolutie. De plastiekpers, die in ons gewest in werking trad, was bestemd voor het vervaardigen van kunstbloemen in het bedrijf van de hh. Patfoort. Dit was in het jaar 1956. Ondertussen voltrok de evolutie zich in snel tempo. De ene pers na de andere kwam de werkplaatsen binnen en het artizanaal bloemenbedrijf werd omvormd in een industrieel produktieproces, met steeds toenemende automatizatie. Midden deze bedrijfsomvorming overleed vader Patfoort op een ogenblik, dat zijn leiding voor het bedrijf van uitzonderlijk belang was. Zo stond de zoon Georges voor een zeer verantwoordelijke taak.

Momenteel worden de bloemen praktisch uitsluitend vervaardigd uit een bijzondere plastieksoort nl. polyetyleen. Ter plaatse wordt dit ruw produkt nauwkeurig gekleurd en daarna door middel van een injektiepers, waarin de plastiek door elektrische verwarming wordt week gemaakt, in een gietvorm gespoten. In de fabriek ziet men de grootste verscheidenheid van gietvormen, die gaat van zeer kleine tot vormen, die ongeveer 200 kgr wegen en met behulp van een kraan in de pers gemonteerd wordt. Deze vormen die de meest ingewikkelde en grillige tekeningen van natuurlijke bladeren nabootsen, zijn zeer moeilijk te vervaardigen, doch dhr Patfoort is een vooruitstrevend zakenman en laat veel gietvormen in eigen werkplaats vervaardigen. Dit fabrikatieprogramma wordt omzeggens volledig automatisch uitgevoerd en in meerdere gietvormen worden tot 300 stukken bloemdelen per minuut vervaardigd. Alleen dergelijke fabrikatieprincipes maken de konkurrentie met landen met lagere lonen, zoals Italië en vooral Japan en Hongkong, waar de lonen zevenmaal lager liggen dan in België mogelijk.

Na de inspuiting van de bloemdelen, worden de bloemen door vaardige meisjeshanden opgemaakt, op stelen gezet en ten slotte verpakt voor de verzending, een werkje dat met de grootste omzichtigheid moet geschieden. Momenteel verlaten meer dan 100 ton kunstbloemen ieder jaar de fabriek. De evolutie in de fabrikatiemetoden schijnt onbeperkt en nieuwe technieken liggen ter studie, waarvoor in de naaste toekomst door dhr Patfoort een brevet zal aangevraagd worden. Doch benevens de bloemenfabrikatie kunnen door middel van deze persen andere artikelen in plastiek vervaardigd worden. Het volstaat slechts andere vormen op de machines te plaatsen om een nieuwe fabrikatie mogelijk te maken, doch voor dhr Patfoort is dat toekomstmuziek, waarop hij nu toch reeds denkt.

Tot daar de vriendelijke bedrijfsleider die ons op 't einde van het bezoek zijn bloemenpark toont, waar mooie Paaslelies bloeien. Hij vroeg ons de echte van de nagemaakte te onderscheiden, hetgeen moeilijk kon uitgemaakt worden, wat meteen bewijst hoe dicht dhr Patfoort de natuurlijke bloem kan nabootsen, hetgeen voor de presentatie en verkoop van de kunstbloem in plastiek van groot belang is.

Wij wensen dhr Georges Patfoort veel sukses toe in zijn bedrijf, dat naar we hopen verder zal bloeien en groeien, een zeer speciale bedrijfstak in ons gewest ten goede.

BOVEN LINKS : een paar van de vol-automatische machines die in de kunstbloemenfabriek van dhr Patfoort in snel tempo werken. MIDDEN : de oude metode om kunstbloemen uit papier te vervaardigen. De bloemenknipper van 't werk. RECHTS : door middel van een kraan wordt een zware vorm op de machine gemonteerd. — ONDER LINKS : eens de plastieke bloemdelen gespoten, worden zij door vaardige meisjeshanden gemonteerd. MIDDEN : de jonge en zeer dinamische Georges Patfoort toont ons een tuil ingepakte rozen. Zij zijn omzeggens van de echte natuurrozen niet te onderscheiden. RECHTS : tulpen worden klaar gemaakt voor de verzending.

Het bedrijf vroeg aan het stadsbestuur de mogelijkheid tot aankoop en verhuis naar een nieuwe locatie tussen de Blankenbergse en de Oostendse Steenweg te Sint-Pieters (Brugs Handelsblad 26/03/1960, p.10). Tot een verhuis is het echter nooit gekomen. De grote buitenlandse concurrentie noopte Georges Patfoort jr. er toe de activiteiten na 15 jaar te staken.

In het driemaandelijks tijdschrift '**Brugge die scone**' jg.1985, nr.2, p.16 vinden we onder de titel "Prof. Georges Patfoort, Het wondere verhaal van een ontluikende kunstbloem" van de hand van Juliaan Van Belle, het vervolg van het levensverhaal van Georges Patfoort jr.

Met grote droefheid, maar vol dankbaarheid voor wat hij voor ons en voor velen heeft mogen betekenen, melden wij u dat trouw aan zijn filozofische overtuiging van ons heen ging

PROF. DR.

Georges A. PATFOORT

Professor Emeritus Vrije Universiteit Brussel

Brugge 17 mei 1923 - Saint-Laurent du Verdon (F) 17 juni 1994
Gekremeerd op 24 juni 1994.

Moniek E. BUCQUOYE, *zijn echtgenote;*
Viviane PATFOORT-Vincent CLAESSENS,
Patricia PATFOORT en Paul WEHR, *zijn kinderen;*
Geneviève en Olivier SCHUBERTH,
Malik en Sven WEYNS, *zijn kleinkinderen;*
„Hinneborre", Molenstraat 15, 9571 Hemelveerdegem.
Donderberg 14, 1120 Brussel.
Torredreef 8, 9990 Maldegem.

6O1801600-80V

In onze verzameling rouwberichten vinden we het overlijden van **Prof. Dr. Georges A. Patfoort** (Georges jr.) terug.

Hij was Professor Emeritus aan de Vrije Universiteit Brussel. Bij zijn overlijden op 17 juni 1994 was hij dus duidelijk met heel andere activiteiten bezig. Bovenaan staat de passer van de vrijzinnigen.

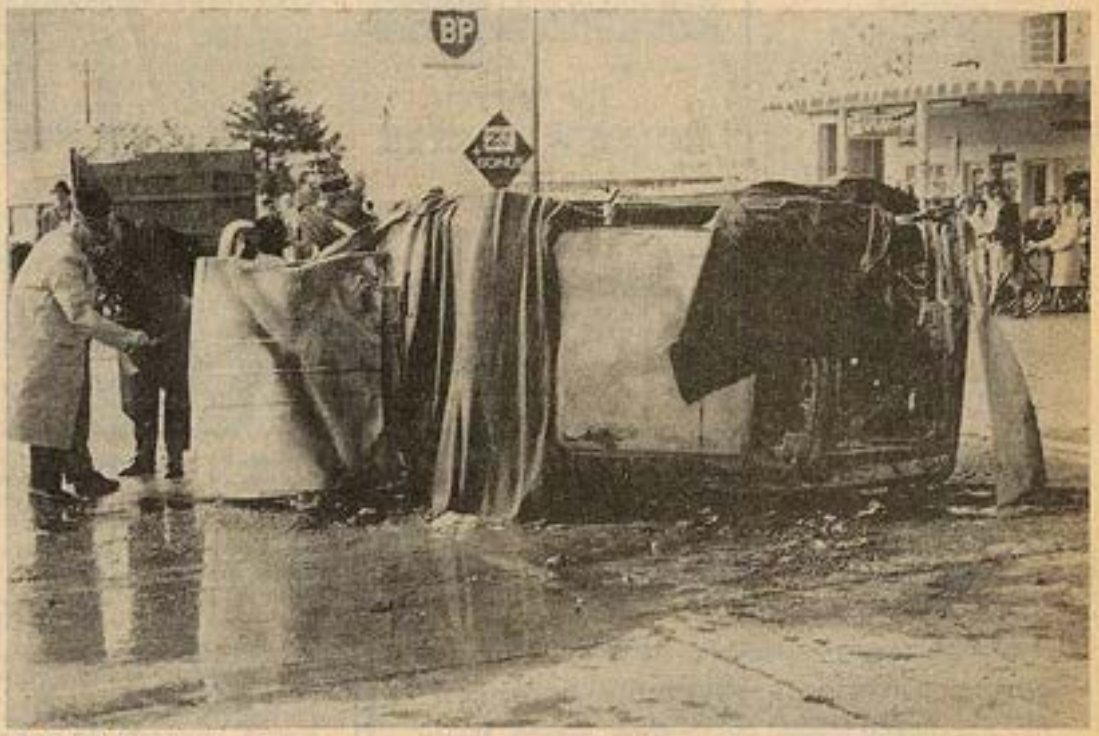
Hij was intussen hertrouwd met Moniek Bucquoye en woonde in de Molenstraat 15 te Hemelveerdegem, deelgemeente van Lierde. Moniek Bucquoye overleed op op 27 juni 2002 (74 j).

- - - -

➔ Het **Brugs Handelsblad** (voorpagina van 18/04/1970)

Auto vat vuur na hevige Aanrijding te St-Kruis

Twee inzittenden levend verbrand !

De totaal uitgebrande personenwagen waarin de twee inzittenden om het leven kwamen. Op de achtergrond ziet men tevens de zware vrachtwagen die in het ongeval betrokken werd.

Dinsdag jl. omstreeks 15u30, deed zich langsheen de Malesteenweg te St-Kruis, even voorbij de nieuwe Super Bazar, een vreselijke aanrijding voor die het leven kostte aan twee personen.

Het ongeval gebeurde toen een personenwagen vanuit de Vossesteerstraat de Malesteenweg opreed, en hierbij niet meer kon vermeden worden door een zware, met bakstenen geladen vrachtwagen van de firma Deloof uit Brugge. De slag was bijzonder hevig en de personenwagen, die daardoor op zijn linker zijkant was gevallen, vatte onmiddellijk vuur. De bestuurder van de vrachtwagen, de h. Wilfried Bonny uit Assebroek, snelde onmiddellijk naar het brandende voertuig, maar de vlammen laaiden intussen zo hoog op dat de man slechts een wanhopige en vruchteloze poging kon doen om met een autoblusapparaat het vuur te overmeesteren. Dit werd dan gedaan door de Brugse brandweer, die in een minimum van tijd ter plaatse was.

Wijlen mevr. Frieda SWEGERS.

Doordat de personenwagen volledig uitbrandde en de twee inzittenden verkoold werden, was het aanvankelijk een moeilijke taak om de slachtoffers te identificeren. Aan de hand van de nummerplaat van de wagen kon worden achterhaald dat deze de eigendom was van de 69-jarige Frieda Swegers, wonende Generaal Lemanlaan 120 te Assebroek. Achteraf zou dan blijken dat zij het inderdaad ook was die het voertuig bij de fatale rit bestuurde. Het tweede slachtoffer zou later worden herkend als zijnde E.Z. Scholastique Defraigne uit Loppem.

Mevr. Frieda Swegers, weduwe van de h. Georges Patfoort, werd op 29 augustus 1900 te Anderlecht geboren. Het stoffelijk overschot werd gisteren vrijdag ter aarde besteld, na een uitvaartmis die te 10u30 in de parochiekerk van St-Jozef en St-Kristoffel te Assebroek werd gecelebreerd.

E.Z. Defraigne werd in 1896 geboren. In 1921 was zij een van de medestichtsters van het klooster O.L.V. van de Bethanie te Loppem. Zij reisde in 1922 af naar Kongo alwaar zij gedurende meer dan 40 jaar uiterst verdienstelijk missiewerk verrichtte. Zij stichtte er o.m. enkele kloosters. Het was pas halfweg de zestiger jaren dat zij naar haar vaderland terugkeerde. Het stoffelijk overschot van E.Z. Defraigne wordt heden zaterdag te 10u30 ten grave gedragen, na een plechtige lijkdienst in de kerk van het klooster van de Bethanie te Loppem.

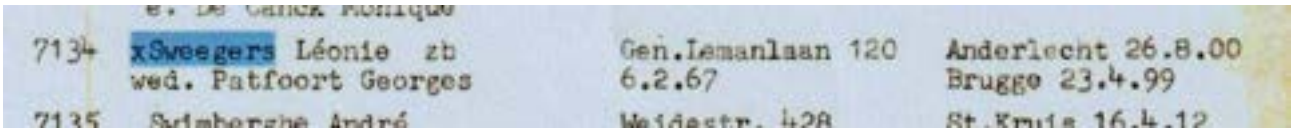
Aan de beproefde families betuigen we onze oprechte gevoelens van deelneming

Wijlen E.Z. Scholastique DEFRAIGNE.

In het artikel wordt **de woonplaats van Frieda Sweegers** vermeld: Generaal Lemanlaan 120.

Nuttig voor adressen zijn **oude telefoongidsen** en vooral de **oude kiezerslijsten** (**raadpleegbaar in ons documentatiecentrum**).
De kiezerslijst van Assebroek bevestigt het adres. Ze blijkt daar te wonen sinds 1967.

7134 xSweegers Léonie zb wed. Patfoort Georges — Gen.Lemanlaan 120 6.2.67 — Anderlecht 26.8.00 Brugge 23.4.99

Maar intussen zijn de huisnummers gewijzigd. Het huis met nummer 120 van vandaag, is niet meer hetzelfde als in 1970. Over welk huis gaat het dan ?

Dat vinden we dank zij een krantenartikel over Frieda's kleindochter Patricia Patfoort. In 1990 richtte Patricia (Pat) Patfoort "de Vuurbloem" op, in de Rapaertstraat. In 1996 verhuisde dit centrum voor geweldloosheid in omgang en conflicthantering naar de **Generaal Lemanlaan 126**.

In het Brugs Handelsblad van 21/06/1996, p.20) staat dat dit het huis was van de grootmoeder van Pat.

Dank zij **Google Streetview** (**https://maps.app.goo.gl/YtpCtT7PfmAbcUqX8**) hebben we vanuit onze bureaustoel onmiddellijk een foto van dit mooie rijhuis.

Het huis waar Frieda Sweegers laatst woonde, heeft vandaag als adres: Generaal Lemanlaan 126 in Assebroek.

- -

DE KWARTIERSTAAT [ALLE VOOROUDERS] VAN FRIEDA SWEEGERS

Na wat genealogisch speurwerk bekomen we een kwartierstaat van de familie **Patfoort** - **Sweegers**. De **Patfoorts** hebben hun oorsprong in de Westhoek, terwijl de **Sweegers** hun voorouders hadden in zowel Nederland, Frankrijk als Zwitserland.

Speciaal zijn ook de voorouders **Koëntz**. Deze pasteibakkersfamilie had o.m. een zaak in de Steenstraat in Brugge. In het tijdschrift Biekorf, jg.73 (1972), verscheen over hen een artikel "*Zwitserse patissiers in West-Vlaanderen, De Koentz te Oostende en Brugge*".
Een eigen bedenking: Zou het kunnen dat de namen '*Ronde Suisse*' en '*Lange Suisse*' van onze koffiekoeken afkomstig zijn van de familie Koëntz/Koentges uit Zwitserland ??

	32 33 34 35	36 37 38 39	40 41 42 43	44 45 46 47	48 49 50 51	52 53 54 55	56 57 58 59	60 61 62 63
	16 Patfoort **Pieter Josephus**	**18 Baelden** **Ferdinandus Ignatius**	**20 Jansseune** **Amandus Norbertus**	**22 Deman** **Cornelius Josephus**	**24 Sweegers** **Antoine**	**26 Pluche** **Eugene Louis**	**28 Koëntz** **Louis**	**30 Bogaert** **Louis François**
	Landbouwer ° Houtem (V) 1/10/1790 +Houtem (V)7/11/1865	Burgemeester, landb. ° Houtem (V) 3/7/1811 +Houtem14/12/1860	Landbouwer °Booitshoeke 6/5/1792 +Gijverinckh.11/9/1877	Landbouwer °Alveringem 27/9/1773 +Alveringem26/9/1849	Bediende Geldrop (NL) 3/11/1810 +Anderlecht 11/1/1878	Peintre decorateur °Paris 20/9/1823 ???	Taartenbakker °Oostende 26/6/1820 + Brugge017/9/1853	Concierge stadshalle ° Brugge 21/8/1820 + Brugge 2/5/1868
5	X Houtem (Veurne) 11/10/1825	X Houtem (Veurne) 10/5/1834	X Gijverinkhove 1/2/1826	X Alveringem 14/7/1795	X Terheyden (NL) 12/4/1838	X Brussel 2/8/1851	X Brugge 21/1/1850	X Brugge 16/7/1849
	Coulier **Isabella Theresia**	**Leroy** **Juliana Sophia**	**Thoor** **Anna Theresia Constant**	**Deschuttelaere** **Joanna Constantia**	**Weeterings** **Petronilla Catharina**	**Charue** **Angelique Aline**	**Daghelet** **Sophie Victoria Angela**	**Demeester** Theresia Sophia
	landbouwster °Houthem 29/1/1793 +Houtem 20/4/1873	°Houtem 18/11/1813 + Houtem 6/2/1841	°Isenberge 16/10/1791 + Gijverinkh. 16/8/1859	landbouwster °Alveringem19/8/1773 +Alveringem 30/9/1859	°Terheyden10/10/1817 + Brussel 11/2/1896	°Namur 19/7/1834 + ???	° Oostende 18/5/1827 + Brugge 16/6/1878	Concierge stadshalle ° Brugge 6/5/1824 + Brugge 20/6/1891
	17	19	21	23	25	27	29	31
	Patfoort **Isidorus Leopoldus**	**Baelden** **Henrica Sophia**	**Jansseune** **Petrus Franciscus**	**Deman** **Amelia Sophia**	**Sweegers** **Jean Eduard Antoine**	**Pluche** **Marie Eugenie**	**Koëntz** **Rodolpfe Gustave**	**Bogaert** **Leonie Coralie Sophie**
4	Landbouwer °Houtem 27/12/1834 + Houtem 30/4/1880	°Houtem13/12/1836 + Brugge 22/7/1891	° Gijverinkh. 23/4/1831 + Pollinkhove 21/7/1886	°Alveringem22/7/1818 + Pollinkh. 15/6/1867	Industrieel ° Borgerhout7/9/1847 + Anderlecht 20/5/1911	° Anderlecht 8/5/1857 + Anderlecht 9/3/1908	Patissier ° Brugge 27/3/1852 + Brugge 28/2/1905	° Brugge 23/9/1850 + Brugge 28/5/1935
	X Houtem (Veurne) 6/7/1859		X Alveringem13/9/1855		X Anderlecht 26/9/1874		X Brugge 20/6/1876	
	8	9	10	11	12	13	14	15
	Patfoort **Arthur Hector**		**Jansseune** **Virginie Rosalie**		**Sweegers** **Antoine Alphonse**		**Koëntz** **Marie Therese Francisca**	
3	°Houtem 5/2/1862 + Brugge 20/4/1910		°Alveringem 28/1/1857 + Brugge ? na 1917?		° Anderlecht 2/8/1875 + Anderlecht 11/12/1900		°Gent 26/5/1877 + ???	
	X Ieper 11/9/1886				X Brugge 19/4/1898			
	4		5		6		7	
	Patfoort **Georges Ferdinand Daniël**				**Sweegers** **Leonie Frederique Marie (Frieda)**			
2	°Brugge 23/4/1899 + Brugge 1959				° Anderlecht 20/8/1900 + Sint-Kruis 14/4/1970			
	X Brugge 8/7/1922							
	2							3
	Patfoort **Georges A.**							
1	° Brugge 17/5/1923				+ Saint-Laurent du Verdon 17/6/1994			
	1							

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 5 - september-oktober 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://fvbrugge.be/
FV Brugge, Moerkerkse Steenweg 190, 8310 St-Kruis-Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Jean-Marie Bulthé, Johan Haerynck, Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

FAMILIEKUNDE BRUGGE IS VERHUISD NAAR SINT-KRUIS	2
OFFICIËLE HEROPENING DOOR SCHEPEN PIETER MARECHAL	2
OPENINGSTIJDEN VAN ONS NIEUW DOCUMENTATIECENTRUM	4
UW LIDMAATSCHAP VOOR 2026	4
BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN': NOG 2 PLAATSEN	5
DEELNAME AAN SINT-KRUIS KERMIS	5
LEZING: HOE WAANZINNIG WAS JOHANNA DE WAANZINNIGE	5
LEZING: HET RAADSEL VAN HET FORT LAPIN	6
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	7
WEZERIJAKTEN VAN WEST-VLAANDEREN OP VRIJWILLIGERSRAB	8
HET BISSCHOPPELIJK ARCHIEF BRUGGE	9
WEST-VLAAMSE OORLOGSSCHADEDOSSIERS WO-II ONLINE	9
OORLOGSKRANTEN UIT WO-I NU OOK ONLINE	10
SCHENKING VAN 10.000 BIDPRENTJES	12
PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (12): SCHOOLMEESTER-ORGANIST CONTRA DE WET VAN KAPRIJKE	13

FAMILIEKUNDE BRUGGE IS VERHUISD NAAR SINT-KRUIS

De verhuis van ons documentatiecentrum naar het stedelijk administratief centrum in Sint-Kruis is voltooid. Het schepencollege gaf ons een nieuw onderkomen in het gebouw waar ook de bibliotheek, de bevolking en de lokale politie gevestigd zijn, naast de kerk van Sint-Kruis (Moerkerkse Steenweg 190). De verhuisdag was 18 augustus 2025. De leeszaal, de bibliotheek, en het archief werden afgewerkt en alle documenten zijn nu beschikbaar. Op 11 september werd ons documentatiecentrum officieel heropend in aanwezigheid van schepen Pieter Marechal.
Meer details op blz. 2

Brugse Stam met steun van:

FAMILIEKUNDE BRUGGE IS VERHUISD NAAR SINT-KRUIS
OFFICIËLE HEROPENING DOOR SCHEPEN PIETER MARECHAL

Paul Lanssens

Zoals aangekondigd in ons vorig nummer heeft de stad Brugge de gebouwen in de Kleine Hertsbergestraat 1 en 3 verkocht. Familiekunde Brugge was daar al 44 jaar gevestigd. In mei kregen we van het schepencollege de beschikking over de helft van de verdieping van het administratief centrum in Sint-Kruis. Beneden is daar bibliotheek de Zorge, de wijkpolitie, de Bevolking, een feestzaal en het sanitair. Wij namen dus onze intrek boven, in de vroegere lokalen van de politie. De beschikbare oppervlakte is identiek aan onze vorige lokalen.

In juni, juli en augustus was het voor ons bestuur en de vrijwilligers alle hens aan dek. Inpakken, demonteren van het meubilair, computerapparatuur veilig verzamelen, enz., als voorbereiding van de verhuisdag op 18 augustus 2025. Daarna startte de heropbouw, de kablage, schilderwerken, enz. De gelegenheid werd aangegrepen om de bibliotheek anders in te delen – met optimalisering van BIDOC (de bibliotheekcatalogus van Familiekunde Vlaanderen) – en opkuis te houden in de rommel.

We verlaten het oude gebouw

Alle materiaal komt binnen in het nieuwe lokaal

Qua nutsvoorzieningen komen wij in een modern en geïsoleerd gebouw, met mooi groen uitzicht en waar amper verwarmd zal moeten worden. Wij zijn het stadsbestuur bijzonder dankbaar voor deze nieuwe locatie.

Het nieuwe adres is **Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis-Brugge**.

Op 11 september 2025 is ons documentatiecentrum officieel heropend in aanwezigheid van schepen Pieter Marechal. Bij die gelegenheid hebben we de schepen verrast met een genealogisch geschenk van formaat: de kwartierstaat met al zijn voorouders tot 9 (!) generaties ver. De kwartierstaat werd ingekaderd op een formaat van 1 meter x 70 centimeter. Het aantal personen op een kwartierstaat van 9 generaties kun je berekenen als volgt: $2^0 + 2^1 + 2^2 + 2^3 + \ldots + 2^8$ = **511 personen**!

Verklaring: het aantal voorouders verdubbelt per generatie (startpersoon, ouders, grootouders, …). Een globale formule om het aantal voorouders te berekenen is $\mathbf{2^n - 1}$. Hierbij is 'n' het aantal generaties en de aftrek '-1' is omdat de startpersoon **[**[1]**]** slechts één keer geteld wordt.

Personen vooraan v.l.n.r.: schepen Pieter Marechal, voorzitter Jo Patteeuw, Paul Lanssens en Tony Strypsteen

Kwartierstaat van de schepen

Aandacht in de leeszaal

© Foto's Monique Depraetere en Michel Van den Brande

[1] De startpersoon is de persoon van wie de kwartierstaat wordt opgesteld. Die persoon wordt ook ***proband*** genoemd.

OPENINGSTIJDEN VAN ONS NIEUW DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is **Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis-Brugge**. Om binnen te komen moet de trap genomen worden, wat het voor rolstoelgebruikers moeilijker maakt.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check eventuele wijzigingen op fvbrugge.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet tot einde 2025:

- ma 01/09: -
- wo 10/09: -
- za 27/09: Jean-Marie Bulthé
- ma 06/10: Raf Barzeele
- wo 08/10: Jo Patteeuw
- za 25/10: Johan Salomons
- ma 03/11: Tony Strypsteen
- wo 12/11: Johan Haerynck
- za 22/11: Hervé Ceulenaere
- ma 01/12: Jo Patteeuw
- wo 10/12: Anne-Marie Viaene
- za 27/12: gesloten (terug open 5/1/2026)

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, Johan en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen tot einde 2025:

Gesloten in juli, augustus en september

-	-	-	-	do 02/10	di 07/10	di 14/10	do 23/10	di 28/10
do 06/11	do 13/11	di 18/11	do 27/11	di 02/12	do 11/12	di 16/12	di 23/12	-

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum, werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony en Johan voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar aldfaer@fvbrugge.be. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2026

**Wilt u in 2026 genieten van alle voordelen en dienstverlening van Familiekunde-Vlaanderen?
Word dan lid of hernieuw uw lidmaatschap!**

Als lid krijgt u vanaf nu gratis toegang tot onze nieuwe zoekrobot 'Octopus'. Verder kan u terecht in alle FV-afdelingen voor raad en om de bibliotheek te consulteren. U ontvangt Vlaamse Stam (digitaal tijdschrift) en ook Brugse Stam (digitaal tijdschrift). U krijgt korting op onze publicaties, cursussen en voordrachten. **Wij zijn vrijwilligers**. De lidgelden dienen voor onze algemene werking (tijdschriften, huisvesting, computers en scanners, boeken, …).

Uw bijdrage is €40 **[*]** op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **"Lidgeld 2026 afdeling Brugge + uw mailadres" [**]**.

[*] U kan ook opteren om Vlaamse stam in luxe-afdruk te ontvangen met de post. Dan is uw bijdrage €50 i.p.v. €40.
[**] Vergeet niet om uw mailadres te vermelden zodat we onze tijdschriften kunnen toesturen.

BASISCURSUS 'OUD SCHRIFT LEZEN': NOG 2 PLAATSEN

Een belangrijke traditie zijn onze lessenreeksen. In het najaar van 2024 hadden we onze vernieuwde lessenreeks 'Genealogie'. Dit najaar is het dus opnieuw tijd voor onze lessenreeks **'Oud Schrift Lezen'**. Doelgroep is niet alleen de beginnende stamboomonderzoeker, maar ook de iets gevorderde onderzoeker, die nog eens goed wil oefenen.

Belangrijk: in de cursus 'Oud Schrift Lezen' wordt naast het lezen, ook basiskennis bijgebracht over het eenvoudige Kerklatijn in de parochieregisters en over de gebruiken in die tijd.

Wanneer en waar:
De cursus gaat door op vijf donderdagavonden: **9, 16, 23 oktober en 6, 13 november 2025**, van **19:30 tot 21:00**, in ons nieuw documentatiecentrum, Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis (boven bibliotheek De Zorge). Gratis parkeren.

Programma:
- **Johan Haerynck**: 1 sessie over de burg. stand (9/10) en 2 over de parochieregisters (16 & 23/10).
- **Jo Patteeuw**: 1 sessie over de staten van goed (6/11) en 1 sessie over de weesakten (13/11).

Deelname:
Leden van Familiekunde Vlaanderen (FV) betalen 25 euro. Cursus en syllabus zijn inbegrepen voor dit bedrag. Niet-leden betalen 35 euro. Maximum 15 deelnemers, momenteel 13 ingeschreven.

Inschrijven door een mailtje naar brugsestam@fvbrugge.be. Zolang de cursus niet volzet is, word je dan uitgenodigd om 25 of 35 euro te storten op BE19 9730 9465 0412 van FV-Brugge.

DEELNAME AAN SINT-KRUIS KERMIS

Op zondag 21 september 2025 zal Familiekunde Brugge van 10:00-17:00 aanwezig zijn met een kleine stand op Sint-Kruis-Kermis, ter hoogte van de lokalen van De Zorge en in samenwerking met de Heemkundige Kring Brugs Ommeland. Kom bij ons met een vraag of voor een babbel.

LEZING: HOE WAANZINNIG WAS JOHANNA DE WAANZINNIGE

door psychiater Guido STELLAMANS

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: Maandag 20 oktober 2025 om **19:30**.
(opgelet: dit is de **3de maandag van oktober**, niet de 4de)
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, St-Kruis.
Toegang: Toegangsprijs leden € 3,00, niet-leden € 6,00.

Het eerste deel gaat over Johanna de Waanzinnige en na de pauze een overzicht van de instellingen in het Brugse die waanzinnigen behandelden.

Johanna de Waanzinnige (1479-1555), dochter van Ferdinand van Aragon en Isabella van Castilië, huwde in 1496 op 17-jarige leeftijd met Filips de Schone, zoon van Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië. Als moeder van zes kinderen (allen "gekroonde hoofden" waaronder Keizer Karel) stierf haar man in 1506 in een toernooi. In shock organiseerde Johanna een begrafenisstoet waarbij zij het lijk van Filips overal met zich mee nam. Na een half jaar dolen stelde haar vader in Tordesillas een einde aan de chaotische stoet. Johanna werd krankzinnig verklaard en voor de resterende 46 jaar van haar leven opgesloten in de plaatselijke burcht.

Dit portret van Johanna de Waanzinnige, geschilderd door Juan de Flandes, hangt in het Kunsthistorisch Museum in Wenen

Guido Stellamans, psychiater op rust, groeide op in Knokke, maar woont al tientallen jaren in Sint-Kruis. Hij is nog steeds gefascineerd door de historische figuur van Johanna De Waanzinnige en ondernam in haar voetsporen in 2018 een reis van 4000 km in Spanje om te achterhalen wat die waanzin eigenlijk inhield: louter een psychotische depressie of was er meer aan de hand?

We zijn benieuwd het te vernemen!

LEZING: HET RAADSEL VAN HET FORT LAPIN

door Luc PENNINCK

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: Maandag 24 november 2025 om **19:30**.
Waar: CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, St-Kruis.
Toegang: Toegangsprijs leden € 3,00, niet-leden € 6,00.

Rond de herkomst en de naamgeving van het Fort Lapin te Brugge hangt al langer dan vandaag een waas van geheimzinnigheid. Eerst was Luc Penninck geboeid door dit thema, later werd hij er geïntrigeerd door.

Stap voor stap ging hij op ontdekking. Het werd uiteindelijk een *"spannend"* verhaal met op het eind een voorzichtige conclusie die hij durft naar voren te schuiven vanwaar de naam Fort Lapin komt.

Luc Penninck is al van in zijn prille jeugdjaren gepassioneerd geïnteresseerd in alles wat geschiedenis, heemkunde en volkskunde betreft, zowel in Brugge en de Brugse regio, alsook daarbuiten. Op 12-jarige leeftijd mocht hij reeds een lidkaart in ontvangst nemen van de Koninklijke Heemkundige Kring Maurits Van Coppenolle. Gediplomeerde stadsgids sinds 1981. Politie-inspecteur op rust.

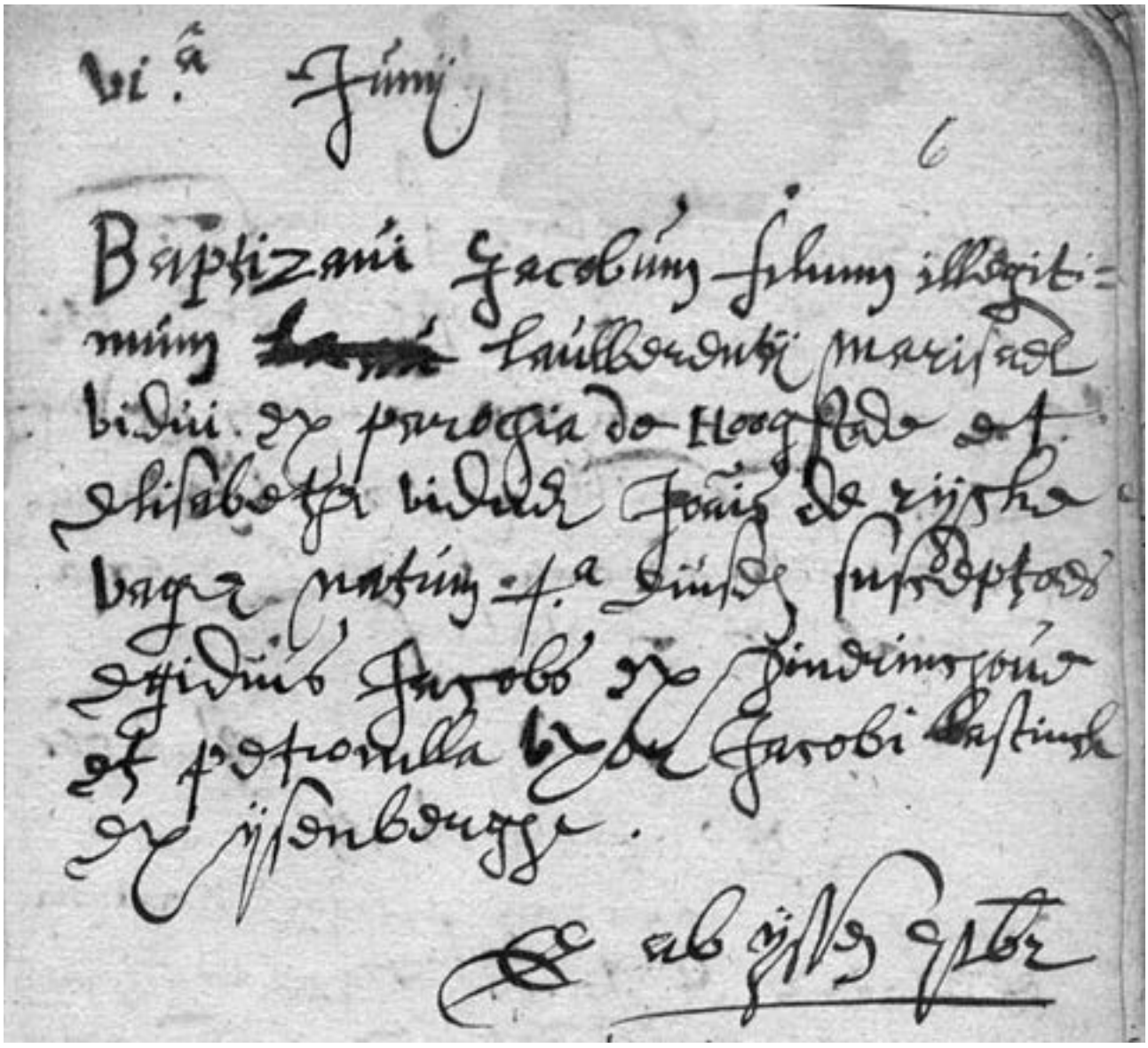
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN

Aimé Smeyers

Lezer en FV-lid **Guido Maryssael**, huisarts in Assebroek, daagt ons uit met een merkwaardige doopakte van 6 juni 1635 uit Izenberge.

https://agatha.arch.be/data/images/513/513_9000_000_00368_000/0_0006_r (beeld 6)

https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C3M1-XSZF-4 (beeld 501)

6a junii (1635) *Baptizavi Jacobum filium illegiti =* *mum lauwerentii marisael* *vidui ex parochia de Hoogstade et* *elisabethæ viduæ joa(nn)is de rijcke* *vagæ natum 4a eiusdem susceptores* *egidius Jacobs ex giverinchove* *et petronilla uxor Jacobi bastinck* *ex ysenberghe*	*De 6de juni (1635) heb ik gedoopt Jacobus, onwettige zoon van Lauwerentius Marisael (weduwnaar uit de parochie Hoogstade) en Elisabeth (weduwe van Joannes de Rycke, zonder vaste verblijfplaats).* *(Het kind is) geboren op de 4de van dezelfde (maand).* *Doopheffers Egidius Jacobs (uit Gijverinckhove) en Petronilla (de vrouw van Jacobus Bastinck uit Izenberge).*

Het bijvoeglijk naamwoord '*vagus*', synoniem van '*vagabundus*' betekent '*zwerver*' (A. Dumont, Genealogisch woordenboek, **http://www.genealogieonline.nl/woordenboek**, 2008, p.538).
De vorm '*vagæ*', (genitief vrouwelijk enkelvoud) is een bijvoeglijke bepaling bij '*Elisabethae viduæ Joannis de Rijcke*'.

Die Elisabeth kunnen we opzoeken in **www.vrijwilligersrab.be**. Ze heet Elisabeth Bastinck en was op 05.07.1614 in Gijverinckhove gehuwd met Joannes Derycke [2]. In hetzelfde Gijverinckhove werd ze weduwe op 23.02.1632 [3].

Hier in Izenberge staat ze bij de bevalling van haar kind Jacobus op 4 juni 1635 vermeld als *vaga* en heeft ze dus geen vaste woonplaats. Deze geboorte onthult meteen dat de weduwnaar Laurentius Marisael uit Hoogstade en de weduwe Elisabetha Bastinck betrekkingen met een zondig karakter hebben onderhouden. Blijkbaar was dat voor weduwen en weduwnaars in de 17de eeuw niet uitzonderlijk [4], hoewel hierbij dient vermeld dat we over te weinig bronnen beschikken om de verspreiding van dit verschijnsel in te schatten. Eigenlijk jammer dat genealogische en heemkundige kringen zich maar zelden begeven op het breder demografisch onderzoek van een dorp of een streek, om vanuit de geloofsopvatting en geloofshouding van de gewone mensen, ook beter hun dagelijks leven en beslommeringen te leren kennen.

WEZERIJAKTEN VAN WEST-VLAANDEREN OP VRIJWILLIGERSRAB

Jo Patteeuw

In ons vorig nummer toonden we waar je in **Agatha** (**https://agatha.arch.be**, de zoekrobot van het Rijksarchief) de wezerijakten van Kortrijk kunt vinden. Een vraag die regelmatig gesteld wordt en een leerzaam antwoord om Agatha beter te begrijpen.

In een reactie wijst lezer en FV-lid **Walter Vande Kerkhove**, de IT-beheerder van **vrijwilligersrab** (**www.vrijwilligersrab.be**, de database van de West-Vlaamse vrijwilligers) er ons op dat je deze akten vlotter kan vinden via de onovertroffen West-Vlaamse database. Meer nog: je vindt er álle wezerijakten van West-Vlaanderen, dus niet alleen deze van Kortrijk. De boeken die op het Rijksarchief vermeld staan werden hier verwerkt en opgenomen.
Ze zijn te consulteren op Vrijwilligersrab, via het menu onder *Ancien Regime* ➔ *Staten van Goed en Wezenakten* en dan ➔ *Wezerijakten*.

Opmerkingen:

1. In veel gevallen wordt alleen de overleden persoon vermeld, dus niet alle partijen zoals echtgenoten, kinderen, voogden, enz. Jammer, want die staan ook niet in de gedrukte indexen.
2. De foto's beginnen met 1 wat niet altijd overeenkomt met het eerste blad of folio.
3. In sommige registers beginnen de folionummer telkens bij een nieuwe heerlijkheid. Soms staat er een index vooraan van de heerlijkheden en het folio waar de heerlijkheid begint.

Dus een beetje zoekwerk en geduld, maar het helpt je wel op weg.

---

[2] Gijverinkhove (Alveringem): Sint-Petrus | 1606 - 1665 f°11
[3] Gijverinkhove (Alveringem): Sint-Petrus | 1629 - 1680 f°285
[4] Zie daaromtent o.a. M. CLOET, *Het kerkelijk leven in een landelijke dekenij van Vlaanderen tijdens de XVIIe eeuw - Tielt van 1609 tot 1700* (Werken op het gebied van de Geschiedenis en de Filologie). Universitaire Uitgaven, Leuven, 1968, p.443.

HET BISSCHOPPELIJK ARCHIEF BRUGGE

Het geheugen van het bisdom Brugge

Paul Lanssens

Op maandag 26 mei 2025 bezocht een groep van 15 geïnteresseerden het Bisschoppelijk Archief in Brugge, een bezoek dat door Heemkunde West-Vlaanderen georganiseerd werd. Archivaris Céline Decottignies verraste ons met een inkijk in enkele topstukken uit de rijke collectie.

Het Bisschoppelijk Archief huisvest tal van (soms onvermoede) bronnen voor erfgoed-onderzoek en genealogie. Bij elk archiefstuk werden eventuele onderzoeksmogelijkheden besproken, zoals bijvoorbeeld bij de verslagen van bisschoppelijke en dekenale visitaties, een chronologisch geordende reeks Acta Episcopali (notulen van beleidsbeslissingen), maar ook enkele archieven van kloosters en abdijen, waarvan sommige een belangrijke rol speelden in de uitbouw en organisatie van regionaal en lokaal onderwijs.

Voor meer informatie en een bronnenoverzicht verwijzen we naar onderstaande websites.

Praktische info over het archief:
https://www.otheo.be/bisdom-brugge/artikel/bisschoppelijk-archief-brugge

De ingescande inventaris uit 1980
https://www.otheo.be/bisdom-brugge/artikel/toegangen-verwante-publicaties-bisschoppelijk-archief-brugge

De elektronische catalogus via Lias (open de '+' en kies bisdom Brugge - Grootseminarie Brugge):
https://abs.lias.be/Query/archivplansuche.aspx

WEST-VLAAMSE OORLOGSSCHADEDOSSIERS WO-II ONLINE

In het Rijksarchief werken twee stagiairs aan de ontsluiting van de vele duizenden **West-Vlaamse oorlogsschadedossiers** uit WO-II die bewaard worden in het Rijksarchief Brugge (www.arch.be/brugge). Deze dossiers vormen bijzonder waardevol bronnenmateriaal voor onder meer genealogisch en heemkundig onderzoek. De voornaamste gegevens (naam van de aanvrager, locatie van het getroffen goed of de getroffen goederen, aanwezigheid van iconografisch materiaal …) worden ingevoerd in een databank die toekomstige opzoekingen aanzienlijk zal vergemakkelijken. In de tussentijd kunnen onderzoekers die een specifiek dossier willen terugvinden, gebruikmaken van de reeds gedigitaliseerde alfabetische fiches:
https://www.arch.be/index.php?l=nl&m=nieuws&r=alle-nieuwsberichten&a=2018-05-08-meer-dan-1-miljoen-fiches-over-oorlogsschadedossiers-woii-online&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1urFuEWX4sFa_tNj3CbqLmd97nXLbHbF6paZiCw2O5Ko0n8HEAqGDfbjI_aem_t6e3MgSY26lxS5J_iJMREg

OORLOGSKRANTEN UIT WO-I NU OOK ONLINE

Raf Barzeele

Sinds de herdenking van 100 jaar Groote Oorlog is de belangstelling voor de geschreven pers uit de Eerste Wereldoorlog groot geworden. Het gaat dan vooral over frontbladen, sluikpers, kranten, tijdschriften, pamfletten en vlugschriften. Er waren ook lokale initiatieven, zoals een krantje dat tijdens de oorlogsjaren 1917-1918 werd uitgegeven door de toenmalige onderpastoor Joseph Van Ryckeghem van Diksmuide. Hierin werden tal van inlichtingen samengebracht over de Diksmuidelingen die vluchtten naar Frankrijk en Engeland met hun vluchtverhalen.
De communicatiemogelijkheden waren in die tijd zeer beperkt. Zo werden in de kranten zoekertjes geplaatst van bv. vrouwen met kinderen die op zoek waren naar hun echtgenoot aan het front of van ouders die zochten naar hun zoon aan het front....

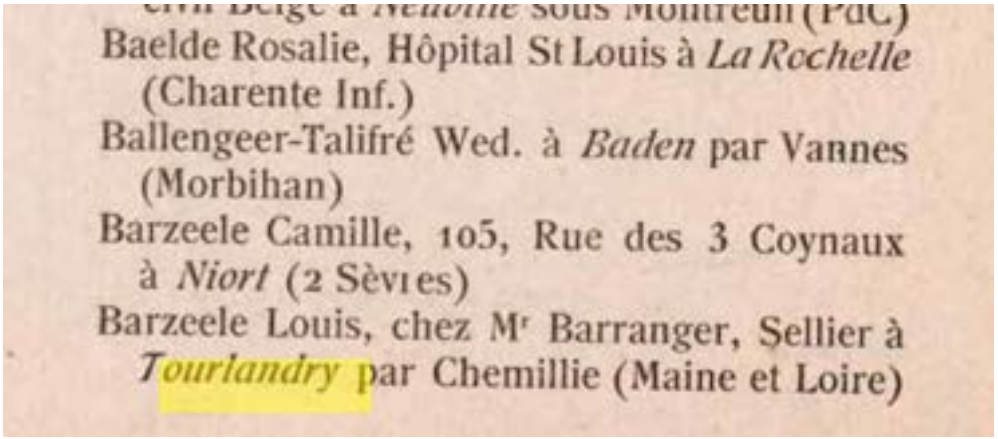
Op de website 'Het Archief' vindt men meer dan 270.000 pagina's, verspreid over 52.236 edities van 904 verschillende kranten!
https://nieuwsvandegrooteoorlog.hetarchief.be/

De website is eenvoudig te gebruiken. Het volstaat om een familienaam (of gelijk welk woord) te typen in de zoekbalk bovenaan. De kranten waarin de naam voorkomt worden aangeboden met de naam gehighlight (gele balkjes).

Ook mijn familie werd niet gespaard van de gruwel van de eerste wereldoorlog. Mijn oudouders (Carolus Ludovicus Barzeele x Maria Ludovica Staelen) woonden bij het uitbreken van de oorlog in Diksmuide en zijn kort nadien op 70-jarige leeftijd via Ichtegem gevlucht naar Frankrijk. Tijdens hun vlucht waren ze vergezeld van o.m. hun kleinkinderen Achiel Barzeele (mijn grootvader), André Barzeele (broer van mijn grootvader) en Alina Barzeele (zus van mijn grootvader). Uiteindelijk zijn ze beland in La Tourlandry waar ze tijdens de oorlog gebleven zijn. Alina is er op 25 oktober 1918 overleden ten gevolge van de Spaanse griep.

Nu even kijken op de website of we iets vinden over de familie Barzeele?

Bij het invoeren van de naam *'La Tourlandry'* krijg je eerst een lijst van dagbladen. Ik vind dat zij terecht gekomen waren bij de familie Barranger (zadelmakerij) in La Tourlandry. Ook lezen we dat Kamiel Barzeele toen in Niort woonde (te vinden in de krant *'Dixmuide en omstreken, op het vreemde'* van 1 mei 1917).

Baelde Rosalie, Hôpital St Louis à *La Rochelle* (Charente Inf.)
Ballengeer-Talifré Wed. à *Baden* par Vannes (Morbihan)
Barzeele Camille, 105, Rue des 3 Coynaux à *Niort* (2 Sèvres)
Barzeele Louis, chez Mr Barranger, Sellier à *Tourlandry* par Chemillie (Maine et Loire)

Verder vinden we in de krant *'Ons Vlaanderen'* van 9 september 1917, in een lijst van vluchtelingen uit Ichtegem, André Barzeele, de broer van mijn grootvader terug.

Lijst der Vluchtelingen van Ichteghem

Barzeele-Deceur André, zadelmaker à la Tourlandry par Chemillé (M.-et-L.).
Becue Jules, Coxyde bij Veurne.
Beuselinck Alois, Granville la Teinturiere.

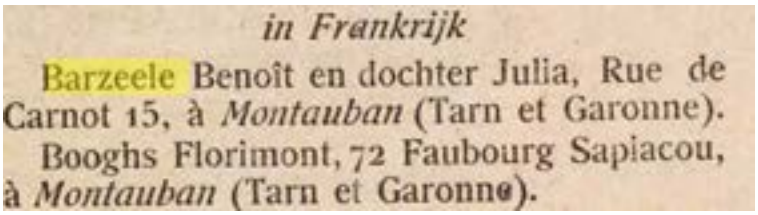
Zo vind ik ook in dezelfde krant *'Ons Vlaanderen'* van 19 augustus 1917 dat Camiel Barzeele, schilder en herbergier uit Bredene-dorp, gezocht wordt door zijn vrouw Maria Dumortier en hun negen kinderen.

(25-29)

— **Camiel Barzeele**, schilder en herbergier, Breedene-Dorp zijne vrouw en negen kinders worden opgezocht door **Marie Dumortier** chez Mlle Dedie, maison de santé de Gamby, par Villebois-la-Valette (Charente). (25-29)

Ik de krant *'Dixmude en omstreken, op het vreemde'* van 1 oktober 1917 lezen we dat Benedictus Benoît Barzeele en zijn dochter Julia verbleven in de 15 rue de Carnot, Montauban (Tarn et Garonne).

in Frankrijk

Barzeele Benoît en dochter Julia, Rue de Carnot 15, à *Montauban* (Tarn et Garonne).
Booghs Florimont, 72 Faubourg Sapiacou, à *Montauban* (Tarn et Garonne).

En zo kunnen we met deze website onze familiegeschiedenis uitbreiden met de lotgevallen van familieleden tijdens de Eerste Wereldoorlog. Zeker een aanwinst omdat de website gemakkelijk te gebruiken is. Deze website gaat vooral over de gewone burgers die op de vlucht waren voor de gruwelen van de oorlog en is een aanvulling op de website over de militaire gegevens (fiches) van de frontsoldaten. Zie hiervoor naar een eerder artikel van onze secretaris Jean-Marie Bulthé, verschenen in Brugse Stam van januari-februari 2023 op pagina 4 [5].

Lezers die aanvullende informatie zouden hebben over de vlucht van de familie Barzeele uit Diksmuide naar Frankrijk kunnen dit melden aan **raf.barzeele<at>telenet.be**.

[5] "Het Belgian war dead register en jouw stamboom" door Jean-Marie Bulthé, Brugse Stam 2023, 55ste jaargang nr. 1, januari-februari 2023, blz. 4. In dit artikel wordt de website **www.wardeadregister.be** besproken.

SCHENKING VAN 10.000 BIDPRENTJES

Op 2 augustus 2025 ontving Familiekunde Brugge van Roos Dierickx uit Sint-Michiels een schenking van ca. 10.000 bidprentjes. De collectie was afkomstig van wijlen haar vader en haar broer. Het was letterlijk een volle autokoffer. Tot vreugde van onze vrijwilligers waren de bidprentjes volledig alfabetisch gegeklasseerd. Op een aantal was er zelfs genealogische informatie bijgeschreven … Hartelijk dank !

Rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken worden door onze vereniging met dank aanvaard. U geeft ze definitief in goede handen. Ze belanden niet in de krochten van een verzamelaar of in het kraam van een opkoper.
Bij ons krijgt u de gemoedsrust dat ze voor altijd veilig bewaard worden, dat ze opgenomen worden in de catalogus van onze bibliotheek en dat ze digitaal kunnen geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om hun stamboom op te maken.

Wie ook iets wil schenken, kan afspreken via **secretariaat@fvbrugge.be**.

PROCESDOSSIERS VAN HET BRUGSE VRIJE (12): SCHOOLMEESTER-ORGANIST CONTRA DE WET VAN KAPRIJKE

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al bijna 25 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 107.000 door **[6]**. De eerste 6.000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

In deze aflevering wordt een onderbelichte genealogische bron goed uit de doeken gedaan. Het probleem met oude gerechtsdossiers is dat ze vaak maar deels bewaard zijn gebleven en dat we vaak niet het procesmoment zien waarover het bewaarde stuk gaat.

**** Rijksarchief Brugge - Processen Brugse Vrije - Ongeordend BVO 54033 ****

Egbert Hemeryck werd in 1712 tijdelijk aangesteld als schoolmeester en organist in Boekhoute. Hij had bij zijn vader Erasmus Hemeryck fs Jacob, die koster was in Torhout, al ervaring opgedaan.

Nog in hetzelfde jaar 1712 zocht hij promotie en solliciteerde voor de vacature van schoolmeester en organist in de stad Kaprijke. De deken van Aardenburg gaf zijn fiat en op 29 maart 1713 stelde het stadsbestuur van Kaprijke Egbert aan met een **jaarloon van 12 £ gr en een woning**. Daarboven kreeg hij bijdragen van verschillende religieuze verenigingen: de gilde van *den Soete Naeme Jesus*, de gilde van *den Martelaer Sinte Sebastiaen* en die van de *Onse Lieve Vrauwe Authaer*.

Op 26 februari 1723 diende Egbert Hemeryck een **rekwest** in bij de schepenen van het Vrije.

Wat was er aan de hand? Toen schepen Charles de Villegas, als commissaris van het Vrije, de jaarrekening 1720 van de stad Kaprijke kwam afhoren zou hij iets geschrapt hebben zonder kennis van zaken. Daarover schreef **suppliant** Egbert Hemeryck dat hij toen, op ingeven van kwaadwilligen, niet gehoord werd. Aldus ontving hij van zijn loon voor de jaren 1720, 1721 en 1722 telkens slechts 6 £ gr. in plaats van 12 £ gr. Hij eiste de overige 18 £ gr. loon op.

- In zijn rekwest stelde hij dat men contracten niet kan vernietigen nadat ze uitgevoerd zijn.
- Hij verhaalde hoe hij werd aangesteld en voegde in bijlage de sollicitatiebrief met daarop zijn aanstelling door de wet van Kaprijke.
- Daarnaast diende hij een document in van 13 november 1713, waarbij de gezinshoofden van Kaprijke tekenden dat ze akkoord waren met zijn aanstelling en zijn jaarloon van 12 £ gr.
- Voorts schreef hij dat hij die functie heeft uitgeoefend *tot elks contentement*, met daarvan een attest van 26 mei 1719, geschreven door de burgemeester en schepenen van Kaprijke, dat hij al zes jaar zijn werk als schoolmeester en organist goed deed.
- Daarenboven porde hij alle kinderen aan om naar school te komen, ook de arme. Dat staafde hij met het relaas van het kerkgebod dat gepubliceerd werd door de schout Pieter Dhont op 22 juni 1721 en 9 november 1721.

Na ontvangst van dit rekwest, bevolen de schepenen van het Vrije dat beide partijen moesten verschijnen voor burgemeester de Haveskerke en schepen Rommel op vrijdag 5 maart 1723 om 10 uur.

[6] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ze staan ook op vrijwilligersrab.be. De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

Op de bewuste dag was de suppliant Hemeryck persoonlijk van Kaprijke naar Brugge gekomen. Daar stelde hij zijn **procureur** aan, advocaat Marquier. Hij herhaalde zijn rekwest van hiervoor.

Namens de **verweerders** was griffier Coorenbyter van Kaprijke gekomen. Hij zei erbij te blijven dat de ordonnantie van de commissarissen van het Vrije moest toegepast worden, m.a.w. dat het loon van de eiser over 3 jaren van 12 £ gr. naar 6 £ gr. per jaar werd gereduceerd.

Hiervoor diende de griffier zijn document **ampliatie van verbaal** in. Daarin staat dat Hemeryck in fout was, omdat hij een attest had moeten schrijven waarin hij moest aangeven hoeveel arme kinderen bij hem naar school kwamen. De fout lag dus bij Hemeryck en hij moest de verweerders niet blameren voor de schepenen van het Vrije.

Volgens de verweerders probeerde Hemeryck de schepenen van het Vrije te overtuigen dat de 12 £ gr. *pensioen* (loon) zou zijn voor zijn orgelspel, maar dat klopte niet. In de kohieren werd hij jaarlijks 6 £ gr. betaald voor dat orgelspel. Bovendien speelde hij een derde van het jaar niet eens, wat van zijn loon afgetrokken had mogen worden.

Hemeryck had zelfs geen *patent* of *admissie* van de Heer van Kaprijke. De Heer was de enige die het recht had om de schoolmeester en organist aan te stellen. De burgemeester en schepenen van Kaprijke, die de admissie verleend hadden, verbonden zich tot niets verder dan hun autoriteit toeliet.

Voor 1721 kon Hemeryck van de ontvanger 6 £ gr. krijgen. Voor 1722 kon hij het bedrag innen bij de ontvanger áls de commissaris een bedrag in de rekening zou laten passeren als hij die de rekening kwam afhoren. Dat moest volgens de verweerders volstaan. Ze meenden dat Hemerycks eis voor de overige 6 £ gr per jaar niet ontvankelijk was omdat hij geen loon kon eisen voor iets wat hij – volgens hen – niet deed.

De verweerders schreven bereid te zijn om dat te bewijzen in overeenstemming met het reglement voor het platteland van 1672. Met een kopie van de vierschaarzitting van 29 maart 1713 toen Hemerycks sollicitatie besproken werd, herinnerden ze aan de voorwaarden van zijn aanstelling en loon. Daarnaast dienden ze een rekwest in die de grote gelanden en ingezetenen van Kaprijke al op 20 mei 1715 hadden gepresenteerd aan de heer van Kaprijke. Dat was toen nog wijlen jonker Anthone Leonardus de Seclijn, die in 1717 overleed.
De ingezetenen hadden toen gevraagd om de aanstelling van een *wel gheleerden, godt vreesenden ende goeden gemanierden scholmeester*. Volgens hen was Hemeryck niet goed genoeg opgeleid en had weinig genegenheid voor de school.

Daarenboven dienden de verweerders meerdere afschriften uit hun eigen resolutieboeken in.

- Tijdens de extraordinaire vergadering van de heer, baljuw, burgemeester, schepenen, grote gelanden en ingezetenen van 6 juli 1721 waren er klachten dat er geen kinderen naar Hemerycks school gingen.
- Het college van Kaprijke rapporteerde op 27 oktober 1721 dat Hemeryck bereid was zijn huis en school in Kaprijke te verlaten, dat hij instemde met de aanstelling van een andere schoolmeester die capabel is, op voorwaarde dat hij, Hemeryck, 12 £ gr. loon per jaar zou ontvangen voor zijn werk als organist.
- Dat leidde ertoe dat de verweerders zelf op 16 november 1721 een rekwest presenteerden aan de heer van Kaprijke, intussen jonker Charles Borluut, getrouwd met Adriane Theresia de Seclijn. Daarin vroegen ze om een andere schoolmeester omdat Hemeryck zijn werk niet deed en de school kapot ging.

Hemeryck diende daarop zijn **ampliatie van verbaal** in.

Hij stelde dat de verweerders hun verhaal gebaseerd was op een *abusieve suppositie*, want de verweerders bleven bij de ordonnantie van de commissarissen die de rekeningen van 1720, 1721 en 1722 kwamen afhoren. Nochtans stond er in het kohier van 1720 dat ze aan hem 12 £ gr moesten betalen voor het orgelspel, voor het onderhouden van de school en dat de (arme) kinderen gratis les moesten krijgen. Zijn aanstelling zei niet dat hij gratis les moest geven, maar schreef enkel voor dat hij moest school houden en spelen op het kerkorgel.

Hij vervolgde dat de verweerders verwarring veroorzaakt hadden bij de commissaris van het Vrije, jonker Charles de Villegas, zodat in het kohier van 1720 aangeduid werd dat Hemeryck een specificatie met het aantal (arme) kinderen die les volgden moest voorleggen.
Hemeryck stelde dat die **apostille** hem tot niets kon verplichten, want hij moest bij zijn aanstelling het aantal arme kinderen die les volgden niet bijhouden.

De andere documenten die de verweerders voorlegden bij hun verbaal waren volgens hem van geen belang, gezien in een bewijsstuk uit zijn rekwest de verweerders zelf verklaarden dat hij zijn werk als schoolmeester en organist goed deed.
De suppliant Hemeryck kon niet weten wat de verweerders resolveerden buiten zijn weten om, als ze er hem niet over hoorden. Hadden de verweerders hem op de hoogte gebracht, zoals hen opgedragen in apostille op hun rekwest aan de heer van 26 november 1721, dan zou de suppliant het tegendeel bewezen hebben.
Zijn ijver bewees hij al met de vierde bijlage aan zijn rekwest die aantoonde dat hij altijd school hield en zelfs een kerkgebod liet publiceren om ouders aan te zetten hun kinderen naar school te zenden. Hij kon weliswaar de ingezetenen niet verplichten daartoe, maar hij was steeds bereid om de kinderen die zich aandienden te onderwijzen. De verweerders hebben niet durven beweren en bewijzen dat de suppliant ooit kinderen zou geweigerd hebben. Hij had bijgevolg al zijn verplichtingen van zijn aanstelling voldaan.

Hij wees er op dat hij de job niet zou aanvaard hebben als de burgemeester en schepenen ten tijde van zijn aanstelling hem dat pensioen niet zouden beloofd hebben. Hij volbracht zijn dienst tot juni 1722 in overeenstemming met de voorwaarden van zijn aanstelling, zonder dat er – volgens hem – van iemand kritiek kwam. De verweerders moesten dus nu achteraf niet klagen. De suppliant concludeerde dat hij er in vertrouwde dat hij zou krijgen wat hij eiste.

In een tweede **rekwest** van 2 oktober 1723 eiste Hemeryck dat de verweerders de kohieren van 1720-1721 en andere relevante documenten opnieuw aan het hoofdproces zouden toevoegen.

Opnieuw bevolen de schepenen van het Vrije dat beide partijen moesten verschijnen voor burgemeester de Haveskerke en schepen Rommel, ditmaal op zaterdag 9 oktober 1723.

De burgemeester en schepenen van Kaprijke dienden bij deze hun **procedure** in waarin ze braafjes de twee kohieren voor 14 dagen opnieuw toevoegden aan het hoofdproces. Toch konden ze het niet laten om er nog eens op te wijzen dat het de commissarissen Villegas en Bette waren die bij het afhoren van de rekeningen de helft van Hemerycks loon schrapten. Met andere woorden, de eiser verzocht met de vraag om die kohieren zijn eigen veroordeling.

De eiser repliceerde met zijn **repliek** op 30 oktober dat de verweerders die kohieren nooit uit het hoofdproces moesten gehaald hebben. Omdat ze die kohieren gebruikten bij hun verbalen van 5 maart waren die kohieren nodig om tot een vonnis te komen, met andere woorden, ze hielden zo de eisers *'goedvinden'* achter. De eiser vond dat de verweerders zich te sterk *flatteerden* dat die kohieren zijn ongelijk zouden gaan bewijzen. Hij wees er opnieuw op dat die schrapping gebeurde door de verweerders foutieve uitleg aan de commissarissen in zijn afwezigheid (waardoor hij zich niet kon verweren). De essentie van deze repliek is dat de eiser eiste dat de verweerders de extra gemaakte kosten voor het opnieuw toevoegen van die kohieren aan de procesbundel moesten betalen.

De verweerders zonden daarop hun **procedure loco dupliek** op om te melden dat die *redintegratie* van de kohieren niet nodig was om tot een vonnis te komen en dat ze die kohieren dagelijks nodig hebben om hun parochie te besturen. De eiser had er eerder al kopieën kunnen uit maken en hij kon ook in het eigenlijke proces gevraagd hebben om ze opnieuw toe te voegen. Ze eisten daarom dat de eiser zelf de kosten van dit tweede proces zou dragen.

Met het laatste document van 30 oktober 1723, getiteld **dictum sententie met besoigne voor commissarissen**, bevalen de schepenen van het Vrije de eiser en verweerders om op vrijdag 5 november 1723 voor een derde keer in het landhuis op de Burg in Brugge te verschijnen.

De verweerders kwamen niet af en kregen een verstek. Eén week later, op zaterdag 13 november 1723 waren zowel de suppliant aanwezig, als de baljuw van Kaprijke namens de verweerders. De schepenen stelden een akkoord voor, wat mislukte. Daarop werd recht verzocht en diende de eiser zijn naarder-verbaal in, vergezeld van twaalf bewijsstukken. In dat naarder-verbaal bracht de suppliant een overzicht van alles wat in het hele proces is gezegd in zijn voordeel en ontkrachte hij alle nadelige beweringen van de verweerders. Daartoe diende de eiser 12 getuigenissen in waarin de pastoor en orgelblazer van Kaprijke hun tevredenheid uitten, naast getuigenissen van (oud)leerlingen die les bij hem gevolgd hadden. Zijn school bleek niet enkel een lagere school te zijn. Hij had leerlingen tot 18-19 jaar in klas.

Achteraan in de **procesinventaris** is aangegeven dat op 19 februari 1724 de burgemeester en schepenen van de stad, keure en vrijhede van Kaprijke, veroordeeld werden om te betalen wat Egbert Hemeryck eiste, namelijk zijn achterstallig loon, naast de kosten van de beide rechtszaken.

CONCLUSIE

In deze zaak werd de klassieke procesgang met *rekwest, litiscontestatie, pleidooien, bewijsvoering, contradictiën/reprochen en solutiën/salvatiën* niet gevolgd. Beide partijen kwamen in de kamer van het Vrije enkele keren mondeling hun standpunten uiteenzetten voor de schepenen en maakten daar documenten van op, die meteen van de nodige bewijsstukken voorzien werden. We kunnen ons afvragen waarom Egbert Hemeryck er niet voor koos om een eis in te dienen voor de vierschaar in plaats van een rekwest voor de kamer.

Het werd duidelijk doorheen het proces dat de burgemeester en schepenen van Kaprijke de schoolmeester-organist Egbert Hemeryck zijn loon niet wilden betalen. De verweerders probeerden er zich achter weg te steken dat het de commissarissen ter afhoring van hun jaarrekeningen waren die ’s eisers loon halveerden. Dat is raar gezien er mondeling geprocedeerd werd in de kamer van het Vrije, waar die commissarissen heel goed gekend waren. Het ‘misverstand’ met de specificatie waarin de suppliant een overzicht van de arme kinderen moest opmaken kon snel opgelost zijn. Het lijkt er op dat de burgemeester en schepenen van Kaprijke flauwtjes probeerden hun vel te redden door de suppliant door het slijk te halen met afschriften uit hun eigen administratie alsof er in de voorbije jaren ernstige klachten waren over de suppliant. Misschien waren die klachten wel ernstig en algemeen, maar er werd niet diep op die klachten ingegaan. Behalve een naamlijst van ingezetenen die geconvoceerd werden, wellicht omwille van andere zaken zoals de beden, ging het niet echt om een klachtenbundel, maar slechts over een paar rekwesten en afschriften uit hun eigen resolutieboeken. Dat burgemeester en schepenen van Kaprijke Egbert Hemeryck niet hoog inschatten en niet respecteerden, blijkt uit hun resolutie waarbij ze aangaven dat Hemeryck bereid was de school te verlaten om een andere schoolmeester aan te stellen die ‘habel en capabel’ was.

Blijkbaar was het voor de schepenen van het Vrije duidelijk genoeg wat er aan de hand was. Ze zonden geen deputatie naar de dorpsheer of pastoor. Er werden evenmin getuigenissen afgenomen van de grote gelanden, ingezetenen, en (oud)leerlingen.

Brugse Stam

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
ISSN 2294-5415
57ste jaargang nr. 6 - november-december 2025
Verspreiding op ca. 2900 mailadressen
Gratis via mail (aanvraag: brugsestam@fvbrugge.be)

FAMILIEKUNDE VLAANDEREN REGIO BRUGGE
Kennisplatform voor familiegeschiedenis
FV Brugge vzw - BE 0535.565.209

https://fvbrugge.be/
FV Brugge, Moerkerkse Steenweg 190, 8310 St-Kruis-Brugge
BE19 9730 9465 0412 van FV regio Brugge
Hoofdredacteur: Paul Lanssens (brugsestam@fvbrugge.be)
Redactie: Jean-Marie Bulthé, Johan Haerynck,
Reinhilde Aendekerk, Raf Barzeele
Secr: Jean-Marie Bulthé (secretariaat@fvbrugge.be)
Verantw. uitg: Jo Patteeuw, Kerklaan 30, 8310 Brugge

In dit nummer

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2026	1
OPENDEURDAG IN ONS NIEUW DOCUMENTATIECENTRUM	2
BOEKPRESENTATIE: *"DE IJDELHEID VAN DE KANUNNIK"* DOOR H. CALLEWIER	2
LEZING: HOE WAANZINNIG WAS JOHANNA DE WAANZINNIGE	3
52ste WEST-VLAAMSE ONTMOETINGSDAG	3
EEN NIEUWE VERVOLGREEKS: "UIT ONZE BIBLIOTHEEK"	4
SCHENKINGEN AAN ONZE BIBLIOTHEEK	4
OPENINGSTIJDEN VAN ONS DOCUMENTATIECENTRUM	5
NIEUWE VERSIE VAN ALDFAER	5
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN	6
VRAAG EN ANTWOORD (met o.m. de keuze van een stamboomprogramma)	8
DIGITALE KRANTEN OP DE WEBSITE 'HET ARCHIEF'	10
PROCESDOSSIERS V.H. BRUGSE VRIJE (13): TROUW BELOVEN OM TE VOGELEN	11
EEN VONDST TUSSEN DE PROCESSEN VAN HET BRUGSE VRIJE	15
TERUGBLIK OP DE VOORBIJE ACTIVITEITEN	16

UW LIDMAATSCHAP VOOR 2026

Wilt u in 2026 genieten van alle voordelen en dienstverlening van Familiekunde-Vlaanderen?

Als lid krijgt u vanaf nu gratis toegang tot onze nieuwe zoekrobot 'Octopus'. Verder kan u terecht in alle FV-afdelingen voor raad en om de bibliotheek te consulteren. U ontvangt beide digitale tijdschriften Vlaamse Stam én Brugse Stam. U krijgt korting op onze publicaties, cursussen en voordrachten. **Wij zijn vrijwilligers**. De lidgelden dienen voor onze algemene werking.

Uw bijdrage is €40 **[*]** op BE58 4141 1712 2179 van Familiekunde Vlaanderen met vermelding **"Lidgeld 2026 afdeling Brugge + uw mailadres"** **[**]**.

[*] U kan ook opteren om Vlaamse stam in luxe-afdruk te ontvangen met de post. Dan is uw bijdrage €50 i.p.v. €40.
[**] Vergeet niet om uw mailadres te vermelden zodat we onze tijdschriften kunnen toesturen.

Brugse Stam met steun van:

BRUGGE

Familiekunde Vlaanderen

OPENDEURDAG IN ONS NIEUW DOCUMENTATIECENTRUM

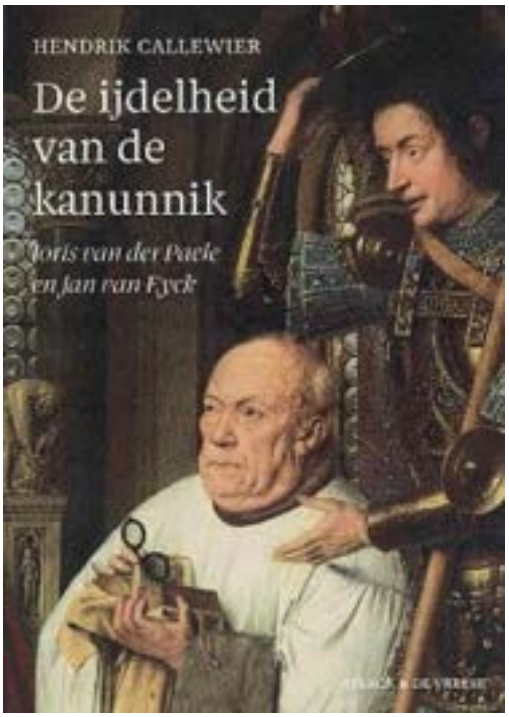

Aan ons nieuw Documentatiecentrum van Familiekunde Vlaanderen regio Brugge geven we een vliegende start met een opendeurdag. Alle geïnteresseerden in genealogie of stamboomonderzoek zijn welkom. We houden de toegang zeer laagdrempelig. Iedereen, lid of geen-lid, kan op zijn/haar gemak vrijblijvend even binnenwandelen met een nieuwsgierige blik. Je kan rondkijken in de leeszaal of in onze bibliotheek, of je kan eens een vraag stellen aan een bestuurslid. Je zal verrast zijn hoeveel je bijgeleerd hebt na een eventuele babbel.

Wanneer: **Zaterdag 13 december 2025 van 10:00 tot 17:00.**
Waar: **Moerkerkse Steenweg 190, dat is boven de openbare bibliotheek van Sint-Kruis.**
Toegang: **Vrij in en uit.**

BOEKPRESENTATIE: *"DE IJDELHEID VAN DE KANUNNIK"* DOOR H. CALLEWIER

Tijdstip: **Donderdag 6 november 2025 om 19:00.**
Waar: **Vriendenzaal van het Groeningemuseum, Dijver 12, 8000 Brugge.**
Toegang: **Aanmelden *voor 1 november* 2025 bij uitgever katrien@sterckendevreese.nl.**

Programma:

- Woord van welkom door **Anne van Oosterwijk**, directeur collectie Musea Brugge.
- Panelgesprek met:
  - auteur **Hendrik Callewier**
  - professor **Jan Dumolyn** (UGent)
  - conservator **Anna Koopstra** (Musea Brugge)
  - kunstenaar **Herr Seele**

  Moderator: **Nico Blontrock** (Schepen van cultuur).
- Slotwoord en overhandiging van het eerste exemplaar door uitgever **Katrien De Vreese**.
- Bezoek aan de zaal waar het schilderij 'Madonna met Kanunnik Joris van der Paele' hangt.
- De auteur signeert zijn werk.
- Receptie.

Onderstaande lezing met Guido Stellamans was aangekondigd voor 20 oktober. Door omstandigheden kon de lezing toen niet doorgaan. Ze wordt verplaatst naar 24 november 2025. Onze excuses hiervoor.

Op 24 november was de lezing van Luc Penninck over "Het Raadsel van het Fort Lapin" voorzien. Deze lezing wordt doorgeschoven naar 23 februari 2026.

- -

LEZING: HOE WAANZINNIG WAS JOHANNA DE WAANZINNIGE

door psychiater Guido STELLAMANS

In samenwerking met de heemkundige kring Brugs Ommeland vzw.

Tijdstip: **Maandag 24 november 2025 om 19:30.**
Waar: **CM-lokaal, Moerkerkse Steenweg 118, St-Kruis.**
Toegang: **Toegangsprijs leden € 3,00, niet-leden € 6,00.**

Het eerste deel gaat over Johanna de Waanzinnige. Na de pauze geeft de spreker een overzicht van de instellingen in het Brugse, die waanzinnigen behandelden.

Johanna de Waanzinnige (1479-1555), dochter van Ferdinand van Aragon en Isabella van Castilië, huwde in 1496 op 17-jarige leeftijd met Filips de Schone, zoon van Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië. Als moeder van zes kinderen (allen "gekroonde hoofden" waaronder Keizer Karel) stierf haar man in 1506 in een toernooi. In shock organiseerde Johanna een begrafenisstoet waarbij zij het lijk van Filips overal met zich mee nam. Na een half jaar dolen stelde haar vader in Tordesillas een einde aan de chaotische stoet. Johanna werd krankzinnig verklaard en voor de resterende 46 jaar van haar leven opgesloten in de plaatselijke burcht.

Dit portret van Johanna de Waanzinnige, geschilderd door Juan de Flandes, hangt in het Kunsthistorisch Museum in Wenen.

Guido Stellamans, psychiater op rust, groeide op in Knokke, maar woont al tientallen jaren in Sint-Kruis. Hij is nog steeds gefascineerd door de historische figuur van Johanna De Waanzinnige en ondernam in haar voetsporen in 2018 een reis van 4000 km in Spanje om te achterhalen wat die waanzin eigenlijk inhield: louter een psychotische depressie of was er meer aan de hand?

We zijn benieuwd om het te vernemen!

52ste WEST-VLAAMSE ONTMOETINGSDAG

De jaarlijkse ontmoetingsdag van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde West-Vlaanderen vindt dit jaar plaats op zaterdag 15 november 2025 in De Zilverlink (grote zaal), Meensesteenweg 412, 8800 Roeselare-Rumbeke. Van 9:30 tot 12:30 is er boekenbeurs. Gratis toegang.

EEN NIEUWE VERVOLGREEKS: "UIT ONZE BIBLIOTHEEK"

Jean-Marie Bulthé

Dé parel van ons Documentatiecentrum is onze uitgebreide en zeer gevarieerde bibliotheek, vol met uitgaven die interessant zijn voor de genealogie, het stamboomonderzoek.

Deze bibliotheek wordt veel te weinig geconsulteerd, omdat veel onderzoekers denken dat alles kan gevonden worden op het internet en zij – nog erger – klakkeloos allerlei fouten kopiëren. Vandaar het idee om in Brugse Stam een vervolgreeks te starten, waarin telkens één boek of één boekenreeks voorgesteld wordt aan onze lezers.

In ons vorig lokaal in de Kleine Hertsbergestraat kwam onze boekenverzameling niet echt tot haar recht, omdat ze in gesloten Mewaf-kasten was opgeborgen en daardoor niet opvallend genoeg was voor de bezoekers. In ons nieuw lokaal in de Moerkerkse Steenweg 190 in Sint-Kruis-Brugge, staat de bibliotheek in open rekken en zeer zichtbaar in de leeszaal. Zo hopen we dat de bezoeker meer interesse zal tonen voor ons imposant arsenaal aan genealogisch materiaal.

Isabelle Verniest, lid van de Algemene Vergadering en professioneel actief in het bibliotheekwezen, heeft de boekenverzameling aangepakt en een aangepast klasseringssysteem uitgebouwd. Ze kreeg daarbij ondersteuning van bestuurslid Reinhilde Aendekerk.

De link met BIDOC, een database voor bibliotheken, werd uitgebreid en aangepast aan de nieuwe noden. Alhoewel dit nog niet helemaal op punt staat, kan de bezoeker nu al van thuis uit zien wat er in onze bibliotheek zit. Het volstaat om naar onze website te gaan en als volgt door te klikken: **www.fvbrugge.be > "over ons" > "onze bibliotheek" > BIDOC**

Je kan ook rechtstreeks naar BIDOC met de link **http://bib.familiekunde-vlaanderen.be/**

Je kan 'eenvoudig zoeken' of 'geavanceerd zoeken'. Door rechtsboven te kiezen, kan je zoeken in 'Alle bibliotheken van Familiekunde Vlaanderen' of bv. alleen in de bibliotheek van FV-Brugge.
Je vult één of meer zoekwoorden in; daarna krijg je informatie over het gezochte, zoals waar het staat én in welke afdelingen van Familiekunde. En als het niet goed lukt … spring gewoon even binnen, boven de bibliotheek van Sint-Kruis tijdens onze openingstijden.

In de komende edities van Brugse Stam zullen we telkens een boek of een boekenreeks in de schijnwerpers zetten.

SCHENKINGEN AAN ONZE BIBLIOTHEEK

Van lezer **Marnik Hackx** uit Meulebeke mochten we ca. 3500 bidprentjes in fysieke mappen ontvangen. Hieronder vele oudere prentjes van voor 1940. Bovendien had Marnik ze allemaal zelf gescand, wat ons het werk bespaarde. Hartelijk dank.

Rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, familieboeken, kwartierstaten, heemkundige werken worden door onze vereniging met dank aanvaard. U geeft ze definitief in goede handen. Ze zullen digitaal geconsulteerd kunnen worden door alle stamboomonderzoekers.

Wie ook iets wil schenken, kan afspreken via **secretariaat@fvbrugge.be**.

OPENINGSTIJDEN VAN ONS DOCUMENTATIECENTRUM

Iedereen is welkom tijdens de openingstijden van ons documentatiecentrum. Een bestuurslid is beschikbaar voor uw vragen, hulp bij het lezen van oud schrift, e.d. Ook het contact met medezoekers is interessant. Het adres is **Moerkerkse Steenweg 190, 8310 Sint-Kruis-Brugge**. Om binnen te komen moet de trap genomen worden, wat het voor rolstoelgebruikers moeilijker maakt.
De toegang is gratis voor leden en vrijwilligers, niet-leden betalen € 2,00 per bezoek.
Check eventuele wijzigingen op fvbrugge.be

OPENINGSTIJDEN:

- Elke eerste maandag van 13:30 tot 16:30
- Elke tweede woensdagvan 13:30 tot 16:30
- Elke vierde zaterdag van 09:00 tot 12:00

Concreet voor einde 2025 en begin 2026:

- ma 03/11: Tony Strypsteen	- ma 05/01: Paul Lanssens	- ma 02/03: Tony Strypsteen
- wo 12/11: Johan Haerynck	- wo 14/01: Jean-Marie Bulthé	- wo 11/03: Jo Patteeuw
- za 22/11: Hervé Ceulenaere	- za 24/01: Hervé Ceulenaere	- za 28/03: Hervé Ceulenaere
- ma 01/12: Jo Patteeuw	- ma 02/02: Raf Barzeele	- ma 06/04: gesloten *(paasmdg)*
- wo 10/12: Anne-Marie Viaene	- wo 11/02: Reinhilde Aendekerk	- wo 08/04: Jean-Marie Bulthé
- za 27/12: gesloten *(kerstvak.)*	- za 28/02: Paul Lanssens	- za 25/04: Johan Salomons

- Afwisselend di en do van 13:30 tot 16:30 met Tony, beide Johans en de vrijwilligers

Concreet zijn dit de dinsdagen en de donderdagen voor einde 2025 en begin 2026:

do 06/11	do 13/11	di 18/11	do 27/11	di 02/12	do 11/12	di 16/12	di 23/12	-
do 08/01	di 13/01	do 22/01	di 27/01	do 05/02	di 10/02	di 17/02	di 24/02	-
do 05/03	di 10/03	di 17/03	di 24/03	do 02/04	di 07/04	di 14/04	di 21/04	do 30/04
di 05/05	di 12/05	di 19/05	do 28/05	di 02/06	do 11/06	di 16/06	do 25/06	di 30/06

Buiten bovenstaande uren in het documentatiecentrum werken onze vrijwilligers ook thuis. Zij houden verder persoonlijk contact met Tony en beide Johans voor individuele afspraken.

HELPDESK ALDFAER MET TONY STRYPSTEEN:

Om gebruik te maken van de helpdesk: stuur een bericht met een korte schets van het probleem naar **aldfaer@fvbrugge.be**. Dan wordt er een datum afgesproken voor een afspraak in ons documentatiecentrum in Sint-Kruis. Breng, indien mogelijk, een eigen laptop mee. Voor leden van Familiekunde is het consult gratis, anderen betalen € 5,00.

NIEUWE VERSIE VAN ALDFAER

Op 26 september 2025 kondigde Aldfaer een nieuwe versie aan: nummer 12.0.

Een aantal bestaande functies werden aangepast, zodat het stamboomprogramma meer kan dan in het verleden. Bovendien zijn er een aantal fouten hersteld.

Een lange lijst met alle wijzigingen ten opzichte van de vorige versie (11.1) vind je op de site van Aldfaer zelf: **http://aldfaer.net/sitemap//index.php?q=node/11219**

Het installeren gebeurt automatisch bij het opstarten.

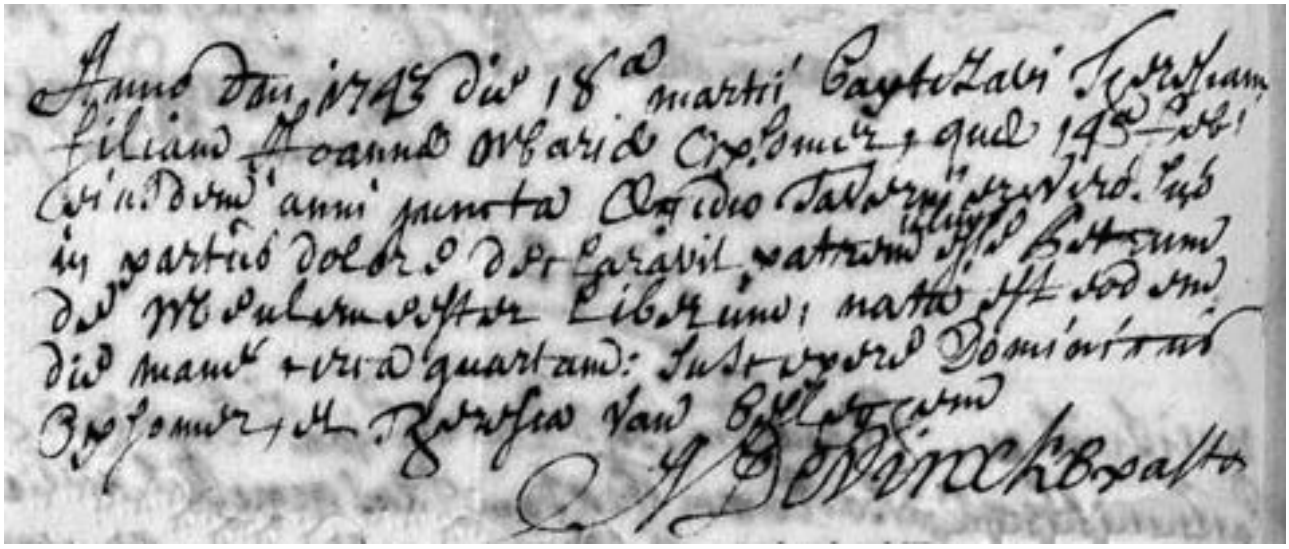
OEFENING OUD SCHRIFT EN LATIJN
EEN SPEURTOCHT NAAR THERESIA NN.

Aimé Smeyers en Paul Lanssens

Deze akte kregen we van onze lezer **Bert Baert**, via west-vlaanderen-genealogie@groups.io.
Op maandag 18 maart 1743 werd in Dentergem een meisje Theresia gedoopt. Het lijkt het doopsel te zijn van een natuurlijk/onwettig kind … **of niet ??**
Bij alle andere dopen worden voornaam en familienaam nog eens herhaald in de marge … maar bij Theresia staat er niets. **Wat was Theresia's familienaam ??**

https://agatha.arch.be/data/images/516/516_1079_000_00084_000/0_0039_r

https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3QSQ-G9J6-BPVK

Anno d(omi)ni 1743 die 18a martii baptizavi Theresiam filiam Joannæ Mariæ Opsomer, quæ 14a feb(ruar)i eiusdem anni juncta Œgidio Tavernier viræ suæ in partus dolore declaravit patrem /illius/ esse Petrum de Meulemeester liberum; nata est eodem die mane circa quartam; suscepere Dominicus Opsomer, et Theresia Van Bellegem	*In het jaar van de Heer 1743 op dag 18 maart, heb ik gedoopt Theresia, dochter van Joanna Maria Opsomer, die - op 14 februari van hetzelfde jaar gehuwd zijnde met Egidius Tavernier haar man - tijdens de weeën verklaard heeft dat de vader/van hem / Petrus De Meulemeester is, ongehuwd. Het (kind) is geboren dezelfde dag 's morgens om vier (uur). Peetouders Dominicus Opsomer en Theresia Van Belleghem.*

HOE HEETTE THERESIA NN. TIJDENS HAAR LEVEN?

De moeder Joanna Maria Opsomer is geboren in Aarsele op 17.01.1720 in een vooraanstaande familie **[**[1]**]**. Haar vader **Dominicus Opsomer** was schepen, eerst in Aarsele, dan in Dentergem. Op haar 23ste was ze ongehuwd en hoogzwanger. In die toestand huwde ze **[**[2]**]** in Dentergem op 14.02.1743 met de 25 jaar oudere weduwnaar en schepen Œgidius/Gillis Tavernier (°ca. 1695).

[1] Généalogie Opsomer 1380-1940 door Joseph Opsomer, *Tablettes des Flandres*, Tome 2 Bruges 1949,, pag. 170-239. Joanna Maria wordt vermeld op pag. 192. TdFTome2_192.jpg

[2] Huwgetuigen: Franciscus Kesteloot en Catharina Goethals. Voor dat huwelijk was dispensatie bekomen van twee roepen. Dentergem: Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Stefanus | 1728 - 1792 (13 van 93 – p. 13)

Amper een maand later wordt het kind geboren. Tijdens de weeën verklapt Maria Joanna (aan wie: de naam van bv. een vroedvrouw wordt niet vermeld) dat de vader niet haar kersverse man is, maar ene ongehuwde Petrus de Meulemeester.

Het kind wordt gedoopt als Theresia … maar wat is de familienaam? Bij al de andere dopen staat de familienaam nog eens duidelijk in de marge om het opzoeken te vergemakkelijken. Maar bij Theresia staat er niets, of beter, er stond iets, maar het is uitgegomd. Er stond **Theresia 'Opsomer'** (weggegomd, door wie en wanneer?), maar de sporen zijn nog leesbaar van wat er heeft gestaan.

Het is belangrijk om te vermelden dat Joanna Maria's vader, schepen Dominicus Opsomer, peter is van het kind. Persoonlijk laat dit mij vermoeden dat men alles zo normaal mogelijk heeft willen laten verlopen. In ons verhaal betekent dit, dat Joanna Maria's man aanzien wordt als de vader. Het kind zou dan **Theresia 'Tavernier'** heten. Geen complicaties.

Meteen gaan we op zoek naar sporen uit het leven van Theresia NN. Eerst zoeken we in de West-Vlaamse databank **www.vrijwilligersrab.be**. De geboorteplaats en -datum zijn bekend, dus het doopsel is vlug gevonden. De indexeerder heeft gelezen dat het een *onwettig* kind is, dus catalogeert hij het kind met de familienaam van haar moeder. In de databank vinden we dus het doopsel onder **Theresia 'Opsomer'**. Maar haar overlijden (en haar evt. huwelijk) hebben we vergeefs gezocht, zowel op de naam Opsomer, Demeulemeester als Tavernier. We blijven zitten met onzekerheid, want we zitten tegen de grens met Oost-Vlaanderen …

Volgens de **Tablettes des Flandres** **[3]** worden er in het gezin van Maria Joanna en Egidius Tavernier **12** kinderen geboren. Dat zien we ook in vrijwilligersrab: het eerste kind is Joannes Baptista Tavernier, geboren op 22.10.1745 in Dentergem.

Dan doorzoeken we op Geneanet de stamboom van onze lezer en FV-lid **Geert Tavernier** … hij heeft niet 12 maar **13** kinderen in dit gezin! Hier is Joannes Baptista Tavernier niet het eerste, maar pas het tweede kind. Het oudste is **Catharina Tavernier** geboren ca. 1743. Van dit oudste kind heeft Geert geen geboorte kunnen vinden, wel het overlijden op 08.10.1821 in Ruiselede. In de overlijdensakte staat dat Catharina geboren is in Dentergem, de ouders zijn correct, ze is spinette, ongehuwd en haar leeftijd is 81 jaar **[4]** ➔ geboren ca. 1740. Uit ervaring weten we dat er vaak een grote marge zit op de leeftijd bij overlijden. De vermelde ouders zijn pas gehuwd in 1743, dus dit kind is ten vroegste geboren in 1743. Dat jaar is meteen correct, want later dan 1743 past niet in de chronologie van de volgende 12 kinderen.

Doordat Geert dit overlijden gevonden heeft in Ruiselede, hebben we het antwoord op onze vraag.
➔ **Theresia NN. is ongehuwd door het leven gegaan als 'Catharina Tavernier'.**

Egidius/Gillis Tavernier was 66 jaar toen hij overleed op 01.11.1761 in Dentergem (°ca. 1695). Amper 2 maanden daarna hertrouwde Joanna Maria Opsomer op 22.02.1762 in Dentergem met Joannes Messiaen.

Zijzelf overleed op 90-jarige leeftijd op 06.03.1810 in Dentergem.

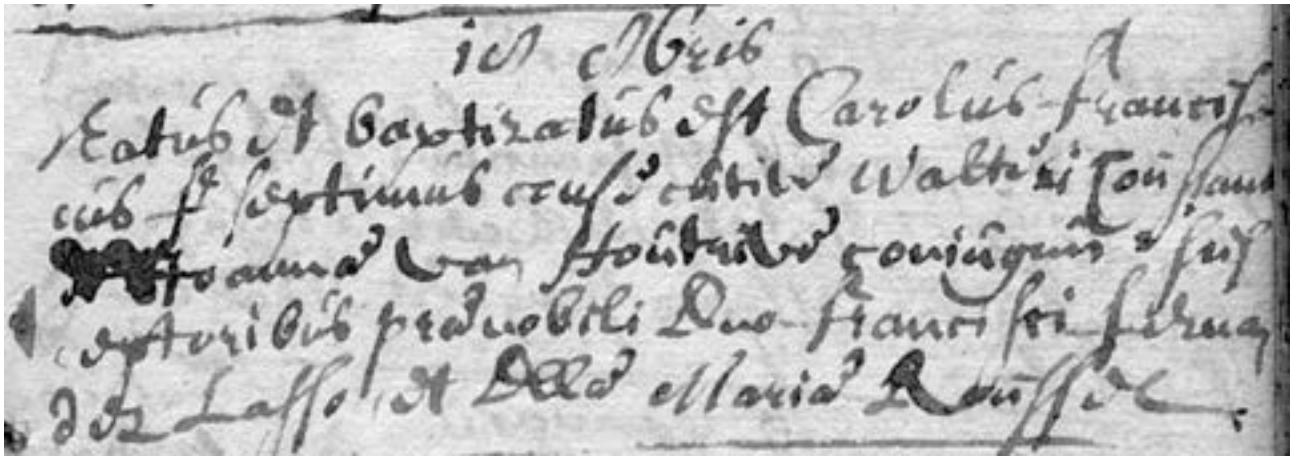
[3] Ch. VAN RENYNGHE DE VOXVRIE, Tablettes de Flandres, Bruges 1949, t. 2, p. 192 TdFTome2_192.jpg

[4] Overlijdensakte: Catharina Tavernier: dochter van wijlent Egidius Tavernier ende van Maria Opsomer, spinette = spinster (DE BO, *Westvlaams Idioticon*, p. 931a) Ruiselede | 1821 - 1832 123 van 984 – p.123

VRAAG EN ANTWOORD

➔ WAAROM NADRUK OP DE ZEVENDE ZOON? (VRAAG VAN JOHAN TOUSSEYN)➔

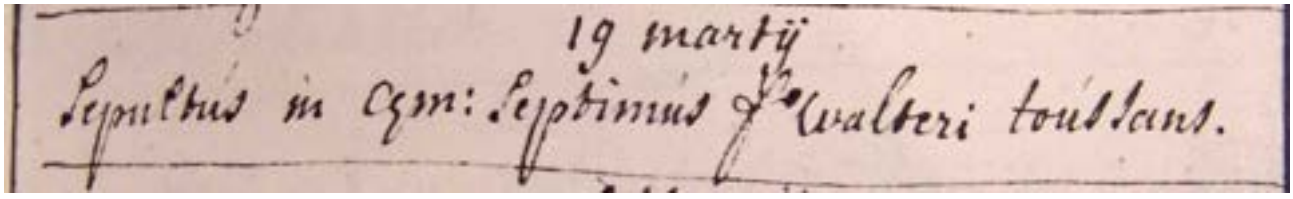
Lezer en FV-lid **Johan Tousseyn** uit Varsenare heeft een dubbele vraag over de doopakte van één van de kinderen van zijn voorvader uit Brugge.

18 8bris (1709) *Natus et baptizatus est Carolus Francis-cus fi(lius) septimus consecutive Walteri Toussains et Joannae Van Houtrive coniugum, sus-ceptoribus prænobili D[omi]no Francisci Fernan-dez Lasso et D(omice)lla Maria Roussel.*	*18 oktober 1709* *Werd geboren en gedoopt Carolus Franciscus, de zevende zoon op rij van Walter Toussains en Joanna Van Houtrive, echtelieden.* *Peetouders de hoogedele heer Franciscus Fernandez Lasso en dame Maria Roussel.*

Het is opmerkelijk dat deze doopakte uit Sint-Walburga (Brugge) spreekt van de **"zevende zoon".** Carolus was het twaalfde kind van Wouter Toussains (mijn oudbetovergrootvader). Het is niet zo dat er eerst vijf dochters en vervolgens zeven zonen werden geboren. Het was eerder de volgorde: zoon, dochter, zoon, dochter …

Ook in zijn begrafenisakte (19 maart 1710) staat er "de zevende zoon" (septimus filius), wat duidelijk slaat op Carolus.

Twee vragen aan de lezers:
1. Waarom legde de pastoor de nadruk op deze zevende zoon? Kwam dat nog voor?
2. Weet iemand iets over de peter en de meter die betiteld worden als 'hoogedel'?

- -

➔ STEMPELS OP DE GEBOORTEAKTEN VANAF 1815 (VRAAG VAN LUDO VAN LANDEGHEM)➔

Via Heemkunde Aalter ontvingen wij een vraag van onze lezer **Ludo Van Landeghem**.
Ik merk dat op veel geboorteakten vanaf 31 december **1814** twee stempels staan:
Timbre extraordinaire 1 F en Timbre **Belgique**
Vraag: waarom 2 stempels en wat is hun betekenis (België bestond nog niet in 1814) ?

➔TRANSCRIPTIE VAN EEN HANDSCHRIFT (HULP GEVRAAGD DOOR STEFAAN DUMON)➔

Lezer **Stefaan Dumon** uit Brugge schrijft ons over het leven van **Gustaaf Lambrecht**, zijn grootoom, gewezen pastoor en oprichter van de kerk van Kristus Koning.

Hij was oorlogsaalmoezenier tijdens WO-I. Voordien studeerde hij als seminarist in Rome, maar na het uitbreken van de oorlog verkoos hij als overtuigde Vlaming terug te keren naar zijn land en als oorlogsaalmoezenier dienst te doen aan het front.

Hij werd vermoed aan de basis te liggen van flamingantisme in zijn divisie, en werd in 1917 door hoofdaalmoezenier Marinis overgeplaatst naar het opleidingscentrum Challes (Savoie, FR), wat hij als een straf ervaarde. In 1918 werd hij afgezet als aalmoezenier en aangesteld als brancardier.

Gustaaf Lambrecht schreef een dagboek van zijn ervaringen als priester en mens tijdens WO-I. Ik beschik over dit ingescand handschrift, maar ik kan dat niet lezen, wegens slordig (?) of haastig oorlogshandschrift.

Vraag: heeft iemand interesse om dit handschrift om te zetten in getypte tekst?

- -

➔MOET IK EEN STAMBOOMPROGRAMMA GEBRUIKEN EN WELK ? (VRAAG VAN BART PITTOORS)➔

Paul Lanssens

Vraag: Lezer en FV-lid **Bart Pittoors** uit Borgerhout heeft zijn stamboomgegevens gearchiveerd op steekkaarten. Wanneer iemand iets vraagt moet hij alle fiches overlopen. Daarom vraagt hij naar de beste oplossing: alles overtypen in Word, Excel of Access? Of gebruik maken van MyHeritage of Aldfaer?

Antwoord: Dit is een probleem waarop meerdere stamboomonderzoekers botsen. Ze zijn bescheiden begonnen, bv. in Excel, maar daarna stijgt de interesse, de gegevens groeien en het overzicht gaat verloren. Wat nu? Excel is geen goede methode om stamboomgegevens in te brengen. Access nog minder en Word al helemaal niet want niet-relationeel.

Je hebt een stamboomprogramma nodig. Twijfel niet!! Hoe langer je uitstelt, hoe meer gegevens je zal moeten overtypen. Zo'n programma is ***goedkoop of zelfs gratis***. Het kan een ***online*** programma zijn, ofwel een ***lokaal*** programma geïnstalleerd op je computer.
Een stamboomprogramma legt de relaties, je kan foto's koppelen, snel opzoeken, enz. Het heeft allerlei features zoals grafische overzichten, tabellen, het produceren van een boek, …

Voor **online** is MyHeritage veel te duur. Veel mensen gebruiken ***Geneanet*** (ofwel gratis, ofwel € 50 per jaar met meer mogelijkheden). Je moet wel altijd verbonden zijn met het internet en je gegevens staan niet bij jou maar bij een extern bedrijf.

Voor **lokaal** kan je inderdaad ***Aldfaer*** gebruiken. Het is gratis en bij Familiekunde Brugge geven we advies en workshops over Aldfaer in ons centrum. Er zijn nog andere goede programma's. Zo gebruik ikzelf ***Brother's Keeper***, maar dat is omdat ik er al 30 jaar mee werk en geen zin heb, noch nut zie om te veranderen.

Veel stamboomzoekers doen de **combinatie** en **dit is ook het beste advies**.
Hun *lokaal* stamboomprogramma werkt snel en overal. De gegevens staan veilig bij hen thuis … op voorwaarde van de nodige back-ups, uiteraard. Zo'n lokaal programma biedt veel meer mogelijkheden, controles en outputs dan online.
Deze onderzoekers nemen echter ook een (gratis of betalend) abonnement *online*. Periodiek updaten ze hun lokale gegevens via het gedcom-protocol naar bv. Geneanet. Daar zijn hun resultaten veilig voor de toekomst (… er kan altijd *'iets gebeuren'* met iemand …). Ze tonen hun werk aan alle geïnteresseerden ter wereld en langs die weg ontstaan interessante contacten.

DIGITALE KRANTEN OP DE WEBSITE ‘HET ARCHIEF’

Reinhilde Aendekerk

De oorlogskrantendatabank "Nieuws van de Grote Oorlog" werd in juli offline gehaald. De kranten en blogs zijn verhuisd naar https://hetarchief.be

Sedert 26 september 2025 kan je op die website digitaal grasduinen in meer dan 900 historische krantentitels uit heel Vlaanderen. Meer dan twintig erfgoedorganisaties, stadsarchieven, bibliotheken en andere partners werkten mee aan de digitalisering van meer dan 180.000 krantenedities, samen goed voor ruim een miljoen krantenpagina’s gepubliceerd tussen 1814 en 2008.

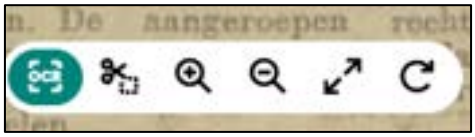

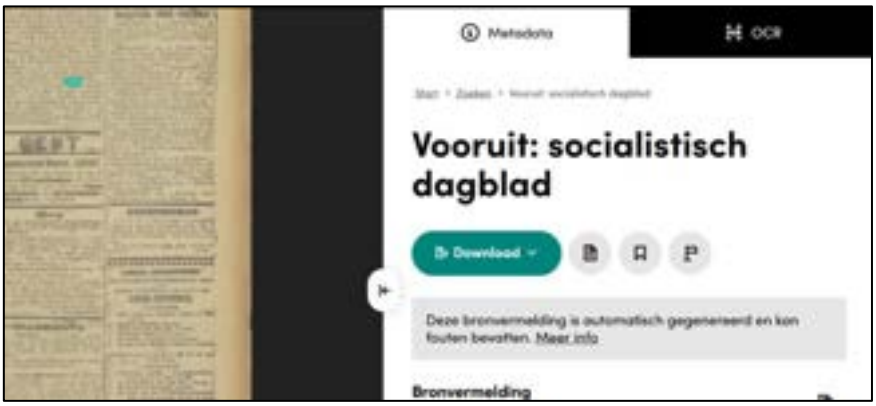
De kranten van voor 1918 kan iedereen vrij doorzoeken en raadplegen op het platform. Kranten na 1918 zijn nog beschermd door auteursrecht. Daarvoor gelden andere richtlijnen.

Ook de gedigitaliseerde kranten van de Gentse Boekentoren https://boekentoren.gent/nl zijn er sedert deze zomer raadpleegbaar. Voordien werden reeds een 500 Gentse kranten uit de 17e en 18e eeuw ontsloten op www.delpher.nl/nl/kranten.
Nu vind je in https://hetarchief.be bv. de Gazette van Gent (verschenen tot 1940), een officiële publicatie waarin notarissen een oproep konden plaatsen om potentiële erfgenamen te vinden in geval van een behoorlijke erfenis waarbij geen bekende erfgenamen bekend waren. Een uiterst interessante genealogisch bron.

De kranten zijn dankzij slimme tekstherkenning (OCR) volledig doorzoekbaar. Zoeken kan op trefwoord, jaartal of aanbieder. Maar opgelet: **OCR** is niet feilloos, het blijft soms zoeken naar de tekst op de gevonden pagina. https://hetarchief.be/zoeken?format=newspaper

Eens gevonden wat je zoekt, kan je een selectie downloaden en opslaan als afbeelding.
Je kan ook de pagina/krant downloaden, die downloadknop staat op het tabblad "**Metadata**"

PROCESDOSSIERS V.H. BRUGSE VRIJE (13): TROUW BELOVEN OM TE VOGELEN

Laurent Inghelbrecht

*Laurent Inghelbrecht inventariseert al bijna 25 jaar - samen met Anne Marie Van Basselaere, Nicole Van Accolyen, Dirk Verhaeghe en de vzw Vrijwilligers van Oranje - de **burgerlijke** procesdossiers van het Brugse Vrije in het Rijksarchief van Brugge. In die tijd namen ze al meer dan 50.000 dossiers van de 107.000 door **[5]**. De eerste 6.000 zijn raadpleegbaar op vrijwilligersrab.be.*

In deze rubriek bespreekt hij telkens één dossier dat relevant is voor de tijdgeest.

- -

*In het archief van de magistraat van het Vrije zijn heel wat procesbundels te vinden die gevoerd werden voor de **officiaal** (= de kerkelijke rechter) van het bisdom Brugge. Discussies over het huwelijk op zich – als sacrament – waren materie voor de officiaal.*
*De praktische gevolgen van huwelijken en scheidingen daarentegen, zoals bijvoorbeeld de verdeling van de eigendommen van (ex)man en (ex)vrouw waren evenwel burgerlijke materie en kwamen in het geval van vrijlaten voor de **schepenen van het Vrije**.*

**** Rijksarchief Brugge - Processen Brugse Vrije - Ongeordend BVO 54524 ****

Procesbundel 54524 is de zaak van **Klaas vander Kinderen** tegen **Magdalena de Fresne**, omwille van smaad. Op 30 december 1690 kwam de zaak voor de officiaal van het bisdom Brugge.
Drie dagen later werden de rollen omgekeerd toen Magdalena haar *diligentiën* indiende: zij spande omgekeerd een zaak in tegen Klaas over ontmaagding en huwelijksbeloften.

Magdalena schreef dat Klaas haar drie maanden voordien ten huwelijk vroeg, haar ouders hun toestemming vroeg, ze samen naar de notaris trokken voor het huwelijkscontract en dat hij sindsdien bijna dagelijks kwam vrijen. Hij had haar ontmaagd. Daarom concludeerde ze dat hij met haar moest trouwen of haar een schadevergoeding van 300 gulden moest geven.
Hij bevestigde in zijn *responsieven* dat hij regelmatig naar het huis ging waar Magdalena woonde. Niet met de intentie om met haar te vrijen of te trouwen, maar om er een pint bier te drinken. Het waren haar vrienden en bazen die hem '*vertwefelden*' met wijn en vervolgens de notaris vroegen. Toen Klaas aan de notaris 14 dagen uitstel vroeg, vielen die vrienden hem zodanig aan dat hij tekende. Hij stelde achteraf dat hij te dronken was om te weten of hij die nacht bij haar geslapen had, maar hij wist het zeker dat hij haar toen niet neukte. Dat was een slimme zet en goede poging van zijn raadsman. Hij hint op het artikel 136 van de *kostumen* van het Vrije van 1618 die zeggen: "*Alle contracten ghemaeckt in tavernen zal men moghen wederroupen ende daerof peniteren binnen derden daeghe*.".

Omdat hij alles wat zij beweerde in de *diligentiën* ontkende, ging ze over tot het opdelen van haar verhaal in 39 puntjes, waarvan ze hem vroeg om elk punt apart te erkennen of te ontkennen '*per verbum credit vel non*'. Ze gebruikte deze methode om de kosten van getuigenondervragingen te vermijden. Voor alle punten die hij erkende, moest ze geen moeite meer doen om getuigen te laten horen.
Doorheen de *positiën* haalde ze heel wat uitspraken van hem en van anderen aan, om de echtheid van hun vrijage en zijn trouwbeloften te benadrukken.

---

[5] De criminele processen van het Brugse Vrije zijn bewerkt door Geert Tavernier. Ze staan ook op vrijwilligersrab.be.
De criminele processen van de stad Brugge zijn bewerkt door Paul Coghe en Jean Marie Bulthé in Brugse Stam.

In het eerste artikel vroeg ze hem te erkennen dat hij haar had gezegd: "*ick gheve u mijne trauwe*."

In het derde artikel wees ze erop dat haar bazin, de vrouw van Thomas Crop, hen in de kelder al vrijend betrapte en toen zei: "*Claij van de Kijnderen, siet wat dat ghij mackt. Mijn maerte is jonck bejarigh. Sij heeft noch eene suster Anna. Die soude u beter ghelijcken.",* waarop hij zou gezegd hebben*: "Ick weet wat ick daer in doen moet, Magdalene die heeft mij droncke ende nuchter gesien. Soo en moet sy min sin niet meer leeren kennen.*" Daarop besloot de bazin met: "*Wel, doet dat ghij wil, men soude gheern sien dat alles wel gaet.*" En hij besloot met: "*Ick wil Magdalene hebben, ende mijn leven gheen andere." Daarop nam hij een pint bier en zei tot zijn liefje: "Magdalene, ick brenghe het u. Daerop dat ick u mijn trauwe gheve, ende dat ick mijn leven gheene andere en sal hebben, nochte beslaepen (..).*"

Vervolgens vroeg Magdalene hem om te erkennen of te loochenen dat hij aan mevrouw Crop zei: "*Haelt eenen procureur **[6]** ende dat men het contract schryft.*" en even later: "*Sijn sij al deure om den procureur, daer en sal niet gheschreven worden voor dat u vader ende u moeder daer bij syn. Hebben sij u soo verre ghequeckt, 't is reden dat men hun kent als men comt ten huwelijcken staete*. Toen de notaris en haar ouders erbij waren zei hij tegen haar ouders: "*Moeder ende vader, is het u danckelyck dat ick met u dochter trauwe?"* Daarop antwoordden ze*: "Wij jonnen se u in deught ende eere.".* Daarop zei hij*: "Ick en versoecke anders niet*."

Dan kwam de kat op de koord. Hij vroeg zijn aanstaande schoonouders wat ze hun dochter mee zouden geven ter gelegenheid van het huwelijk. Haar moeder antwoordde: " *Wij en hebben anders niet te gheven als haer siel ende lichaem met haere ghesonde leden, soo sij gaet en staet."* Het was om zeep, ook al besefte hij het zelf nog niet en bevestigde hij nog*: "Toecommenden vader ende moeder, ick en soucke anders niet*." Het koppel had onderling veel discussie, al specifieert ze niet waarover. Hij vroeg de notaris 14 dagen uitstel, al tekende hij uiteindelijk toch. Na het vertrek van haar ouders en de notaris wou Klaas niet naar huis gaan en gaf Thomas Crop hem een kamer voor de nacht.

Magdalena vroeg in haar positiën Klaas om te bevestigen of te loochenen dat hij toen zei: "*Nu magh ick met u doen dat ick wil. Wij zyn soo veel als ghetrauwt. Comt slaept bij mij.*". Hij herhaalde meerdere keren zijn belofte om met haar te trouwen. Ze stapte in bed en hij zei: "*Nu sijn wij twee sielen in een lichaem*." Die nacht neukte hij haar twee keer en 's anderendaags 's middags nog een derde keer. Daarna bleef hij ongeveer 4 weken weg. Er werd over geroddeld. Toch herhaalde hij bij zijn terugkeer zijn trouwbelofte en die avond neukte hij haar opnieuw. Sindsdien bezocht hij haar van tijd tot tijd. Telkens drong hij aan op seks, waarop ze iedere keer opnieuw antwoordde dat niet te begeren omdat ze eerst wilde trouwen. Hij was er niet verlegen om, om het zijn maten in Brugge te vertellen dat ze al seks hadden.

Tenslotte vroeg ze hem in een aanvullend stuk, getiteld *voordere positiën*, om te erkennen of te loochenen dat hij op 24 januari, toen de procedure voor de officiaal al bezig was, bij haar was gekomen met de boodschap: "*Magdaleene, wij souden overmorghen noch connen trauwen, maer ick ben in noodt van gelde*.". Ze vroeg hem: "*Wel Clais, hoe vele sout gij wel moeten hebben? Ende wanneer?*", waarop hij antwoordde: "*Dertigh ponden grooten ieghens merghen ten één ure*." Ze zei het nodige te doen om dat kapitaal bij mekaar te zoeken, wat haar lukte.

Klaas ontkende in zijn *responsieven* zowat haar hele verhaal. Hij benadrukte dat hij de notaris niet gevraagd had, dat hij dronken was toen het huwelijkscontract werd opgemaakt, dat hij 14 dagen uitstel vroeg, maar toch tekende hoewel hij daar niet in staat toe was.

[6] Heel wat procureurs waren ook notaris.

Hij beweerde zich zelfs niet meer te herinneren hoe hij ’s avonds in de kamer in het huis waar zij woonde terecht was gekomen. ’s Morgens bracht Thomas Crop, de heer des huizes, hem een glas brandewijn. Thomas gekte dat Klaas die nacht bij Magdalene geslapen had. Klaas bleef erbij zich daar niets van te herinneren. In zijn *responsieven* op haar *voordere positiën* bevestigde hij dat hij zei dat ze overmorgen nog konden trouwen en dat hij in geldnood zat. Hij zei dat gezegd te hebben uit zottigheid en om te zien of ze kredietwaardig was… waardoor andere jongens haar zouden opzoeken. Zo’n ondernemende vrouw was niet zijn ding.

In deze bundel zijn geen andere documenten en evenmin een vonnis bewaard. Het is mogelijk dat er nooit een vonnis is geweest als Magdalene de zaak liet varen of als beide partijen buiten de officiaal om tot een akkoord kwamen. Zelfs al ontkende Klaas bijna het volledige verhaal die Magdalene in haar *positiën* presenteerde, toch had ze een sterk dossier vermits ze in de *positiën* meerdere personen noemde die in een volgend stadium van het proces konden getuigen, op zijn minst toch om aan een schadevergoeding te raken. Voortgaand op het canoniek recht en andere gelijkaardige zaken mag vermoed worden dat hij er met zijn ontkenning al bij al goedkoop van af kwam.

- -

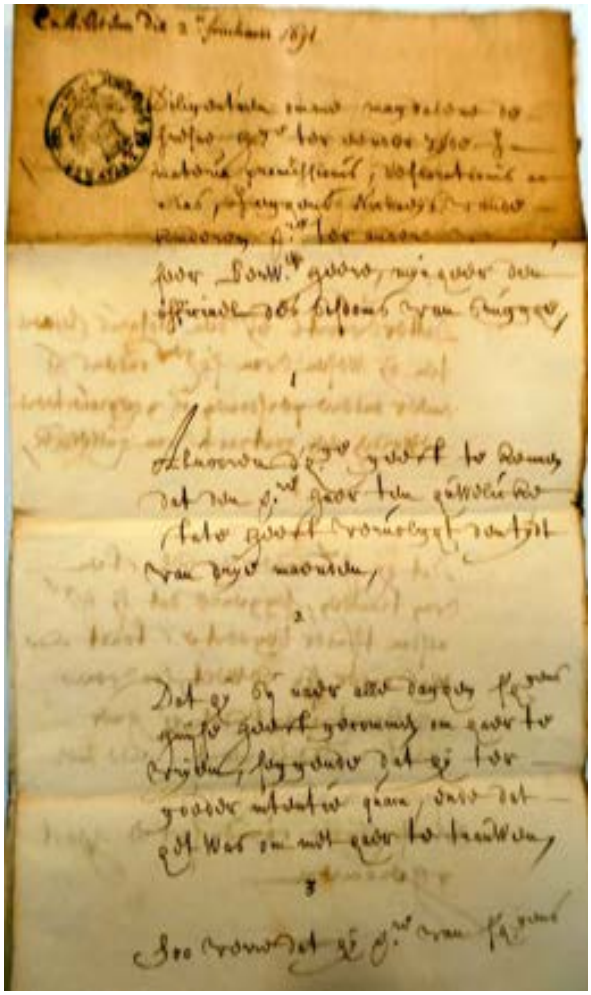
In het archief van het Vrije zijn nog meerdere procesbundels bewaard waarin meisjes eisten dat een jongen zijn trouwbelofte waar zou maken. Toch was het niet steeds zo dat jongens met wat zoete woordjes naïeve meisjes in bed lokten zonder een huwelijk te ambiëren. Het gebeurde ook dat de aanstaande bruid forfait gaf.

Dat partnerkeuze een afweging was tussen oprechte gevoelens en affectie enerzijds en geld en rechten anderzijds komt pijnlijk tot uiting in de procesbundel 34388. De wees Joannes van Belleghem uit Oostkerke was in 1784 amper 21 jaar. Zijn vader Joseph was recent gestorven op 7 december 1783 en zijn moeder Marie de Vriese op 30 oktober 1780. Hij trok in 1784 vergezeld door zijn voogden Constantinus de Vriese en Jacobus D'hondt naar de officiaal van het bisdom Brugge. Joannes legde de officiaal uit dat hij sinds negen maanden een eerlijke vrijage had met Rosa Allaert. Hoewel hij beloofde met haar te trouwen heeft hij op hard aandringen van de voogden van Isabelle van de Waetere uit Dudzele zijn vrijage ter zijde gesteld en een ondertrouw aangegaan met Isabelle.

Daarop daagde zijn (ex)liefje Rosa Allaert hem voor de officiaal omwille van zijn trouwbelofte aan haar. Hij werd veroordeeld zijn trouwbelofte aan haar te volkomen. Hij bevestigde dat hij dat graag zou doen omdat hij voor Isabelle geen liefde voelde, maar de ondertrouw en twee huwelijksbannen met Isabelle van de Waetere beletten hem dat. Hij verklaarde bereid te zijn schadevergoeding te betalen aan Isabelle en eiste van haar dat ze hem vrij zou laten om te trouwen met Rosa. Joannes en Rosa trouwden in Oostkerke op 15 februari 1785. Op 15 december van dat jaar werd hun dochter Petronilla geboren. Het koppel kreeg negen kinderen. Na het overlijden van Rosa op 10 december 1801 hertrouwde Joannes in 1803 met Francisca van Braeyen.

- -

Het doornemen van staten van goed bevestigt de ondertoon van dit artikel dat er in het ancien régime een link was tussen je financiën en partnerkeuze. De maatschappij was gelaagd als een lasagne. Van arme mensen werd hun nalatenschap die bestond uit wat huisraad beschreven op één of een paar blaadjes. Van welgestelde dorpelingen en landbouwers kon dat variëren van een tiental bladzijden met de huisraad en hoevebekleding tot meerdere tientallen folio’s met huisraad, hoevebekleding en wat onroerend goed. Vaak telden staten van goed van de regionale (adellijke) elite een paar honderden folio’s, met aanzienlijke lenen, veel renten, meerdere hofsteden, land en huizen in eigendom, met pronkstukken als een kasteel in de plattelandsparochies rond de stad Brugge en een notabele woning binnen de stad.

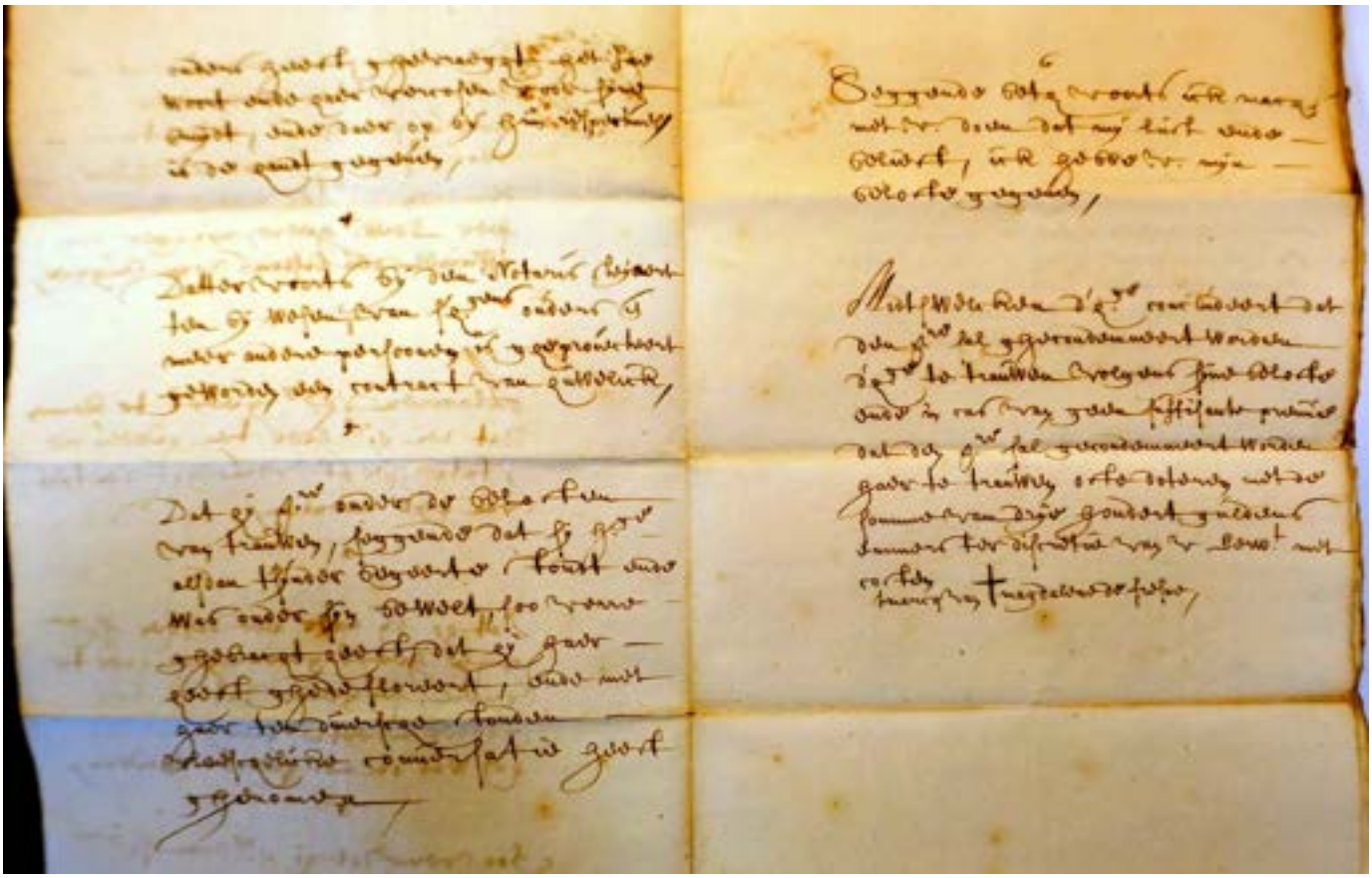
EERSTE 6 VAN MAGDALENA'S DILIGENTIËN IN 39 PUNTJES

Exhibitum die 2 januarius 1691
Diligentien omme Magdalene de Fresne, heesscheghe ter eender zijde in materia promissionis, deflorationis ac alias, jeghens Niclaeijs van de Kinderen, verweerdere ter andere voor seer eerweerden heere, mijnheer den officiael des bisdoms van Brugghe.

1. Alvooren d'heescheghe geeft te kennen dat den verweerdere haer ten huwelicke state heeft vervolght den tydt van drije maenden.
2. Dat hij bij naer alle daghen s'heesscheghens huijse heeft gecommen om haer te vrijen, seggende dat hij ter goeder intentie quam, ende dat het was om met haer te trauwen.
3. Soo verre dat hij verweerder van s'heesscheghens ouders heeft ghevraeght het jae woort ende haer vercosen voor sijne bruijdt, ende daer op bij hun respectivelick is de handt gegeven.
4. Datter voorts bij den notaris Steyaert ten bijwesen van s'heesscheghens ouders ende meer andere persoonen is gheproiecteert geworden een contract van huwelick.
5. Dat hij verweerdere onder de beloften van trauwen, segghende dat sij heesscheghe alsdan tsijnder begeerte stondt ende was onder sijn bewelt, soo verre ghebracht heeft dat hij haer heeft ghedefloreert ende met haer ten diverschen stonden vleeschelicke conversatie heeft ghenomen.
6. Segghende beth voorts ick mach met u doen dat mij lust ende belieft, ick hebbe u mijn belofte gegeven.

Mitswelcken d'heesscheghe concludeert dat den verweerdere sal ghecondemneert worden d'heesscheghe te trauwen volgens sijne belofte ende in cas van geen suffisante preuve dat den verweerdere sal gecondemneert worden haer te trauwen ofte doteren met de somme van drije hondert guldens, emmers ter discretie van u eerweerdicheyt met costen.

Tmarcq van + Magdalene de Fresne

EEN VONDST TUSSEN DE PROCESSEN VAN HET BRUGSE VRIJE

Jo Patteeuw (bewerking)

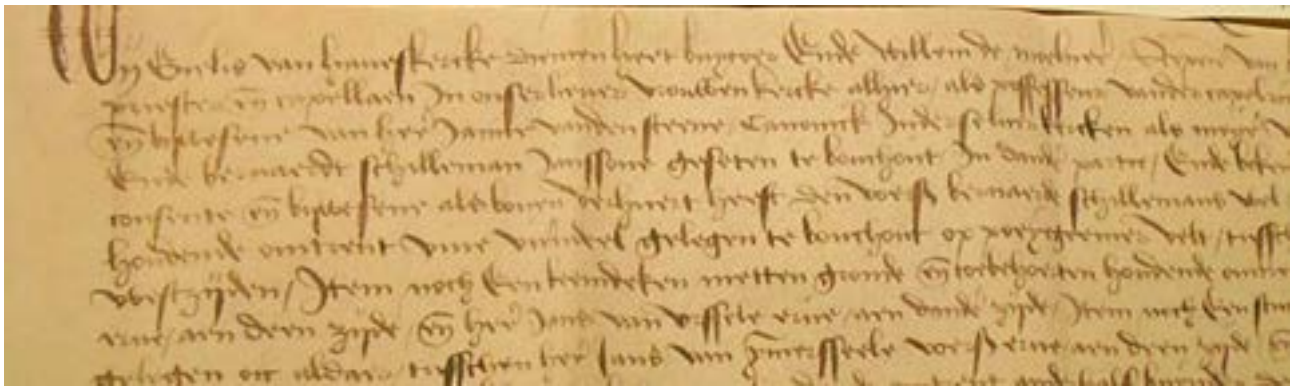
Soms zitten interessante documenten in een totaal verloren hoek. Laurent Inghelbrecht, bewerker van de interessante processen in dit blad, bezorgde me dit document dat met processen niets te maken heeft. Het is me niet duidelijk waarvoor onderstaande index gemaakt werd, maar het bevat bijzonder interessante genealogische informatie omdat vaak drie generaties vermeld worden begin de 17e eeuw. Het is geen wezenindex van het Brugse Vrije, geen index van nieuwe Vrijlaten, …. Maar … ALS je er in valt heb je bijzonder veel geluk.

Danchij Maijken fa Jan x Puetevijn Cathelyne (fa Andries)	Vladslo	1631-01-09
Durije Victorijnken fa Daneel (fs Anthone) x Lobel Josyne (fa Charles)	Vladslo	1632-03-13
Daneels Martijnken fa Sebastiaen (fs Maerten) x Montenberch Martijnken (fa Pieter)	Zarren	1632-04-16
De Deurwaerdere Maijken, Adrijaneken en Grietken fii Jacques (fs Gheeraert) x Hooft Janneken (fa Abel)	Esen	1632-05-14
Dierijcx Jan fs Pieter (fs Jan) x Moenin Barbara (fa Pieter)	Vladslo	1632-05-15
Van Daele Fransken fs Jan (fs Francois) x Andrijs Magdalene (fa Jan)	Camerlyncx	1632-07-10
Van Delen Jaecxken, Maillaert, Michielkin en Carelken fii Jacques x Vande Cnocke Cathelyne (fa Jan)	Gistel-Ambacht	1633-05-18
Van Delen Janneken fa Jacques xx Maecht Jacquemyne (fa Joos)	Gistel	1633-05-18
Vanden Drijessche Cornelis, Gilles en Joorijnken fii Jan x Maerten Janneken (fa Hinderijck)	Zarren	1633-12-22
Derleij Jan en Pieter fii Jan (fs Pieter) x Bijllo Toussaine (fa Jan)	Vladslo	1633-01-07
Denijs Jan, Carel, Marijn, Pieter, Marie en Janneken fii Matthijs x Lavelare Janneken (fa Jan)	Aartrijke	1634-11-22
Damman Jacxken, Janneken en Isabeau fii Jacques (fs Jan) x De Prez Janneken (fa Antheunis)	Vladslo	1635-03-31
Dierijcxssens Pieter en Margriete fii Lippe xx Cornelissens Anna (fa Willeboort, zij is wde Zwemmer Cornelis fs Dierijcx)	Camerlyncx	1636-07-13
Datins Aernout fs Jan xx Wyndikens Cathelyne	Zuienkerke	1631-01-09
Denijs Jan, Ferrij, Andries, Maijken, Janneken, Tanneken en Joosynken fii Jan (fs Ferrij) x Roels Tanneken (fa Jan)	Snellegem	1631-04-11
Denijs Pierynken fa Jacques (fs Ferrij) x Bellaerts Tanneken (fa Vincent)	Varsenare	1631-09-30
Van Damme Michiel, Cesar, Christiaen, Philippote Marie en Isabeau fii Michiel xx Vermede Willemijne	Snellegem	1632-06-07
Dijselijnck Alexander, Josijnken, Tnneken, Maijken en Adrijaneken fii Cornelis (fs Pieter) x Raveschot Mayken (fa Christiaen)	Dudzele	1632-10-16
Dullaert Bruno, Pierken en Elysabette fii Jan (fs Adriaen) x De Waele Lievijne (fa Jan)	Lissewege	1633
Dijserinck Aernoudijne, Elysabetthe, Tanneken en Janneken fii Franchoijs x Schepens Janneken (fa Pieter)	Vlissegem	1633-01-14
Drijevoet Margriete fa Robert x De Mont Anna (fa Philips x Roosenburch Franchoise)		1633

TERUGBLIK OP DE VOORBIJE ACTIVITEITEN

LESSENREEKS OUD SCHRIFT

De leeszaal van ons nieuw documentatiecentrum is goed bevolkt op de 5 donderdagavonden waarop Johan Haerynck en Jo Patteeuw de cursus Oud Schrift doceren. Hieronder een stukje tekst waar de cursusten na de lessenreeks geen moeite meer mee hebben … ☺

FV-BRUGGE OP SINT-KRUIS KERMIS

Sint-Kruis kermis ging door tijdens het weekend van 20-21 september. Tijdens de feestelijkheden op de Moerkerkse Steenweg had Familiekunde Brugge een kennismakingsstand ingericht. Die stond ter hoogte van het lokaal van de Heemkundige Kring Brugs Ommeland en kreeg dank zij hen een dak boven het hoofd, waarvoor onze zeer gewaardeerde dank.

LEZING OVER GALBERTUS EN DE MOORD OP KAREL DE GOEDE

Met het ronde aantal van 100 aanwezigen was de zaal opnieuw meer dan goed gevuld.

© Foto Monique Depraetere